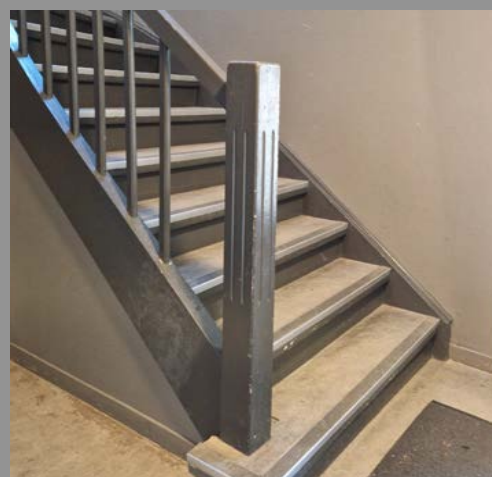

Nybyen i Longyearbyen, Svalbard Kulturhistorisk dokumentasjon Del 2: katalog

Forsvarsbygg seksjon kulturminne
15. juli 2026

RAPPORTINFORMASJON	
Oppdragsgiver:	Sysseimesteren på Svalbard
Kontaktperson:	Bodil Paulsen, seniorrådgiver kulturminneforvaltning
Askeladden-ID:	336492
Forfatter:	Forsvarsbygg seksjon kulturminne Siri Hoem, seniorarkitekt (prosjektleder) Stein Domaas, seniorarkitekt
Foto:	Forsvarsbygg 2026, dersom ikke annet er oppgitt
Øvrige illustrasjoner:	Gjengitt med eiers tillatelse, falt i det fri eller betalt lisens
Prosjektnummer:	241035
Arkivnummer Forsvarsbygg:	2026/1262
Dato:	15.07.2026

GODKJENT AV

Seksjonssjef Marte Oftedal

Innholdsfortegnelse

Innledning	4
Tilstandsvurdering	4
Dokumentasjon – skjema	5
Vei 100-1 100 Formannsmessa	6
Vei 100-2 110 Butikken	19
Vei 100-3 107 Jomfruburet	35
Vei 100-5 101 Arbeiderbrakke	48
Vei 100-6 108 Stormessa	59
Vei 100-7 102 Arbeiderbrakke	74
Vei 100-8 104 Arbeiderbrakke	85
Vei 100-9 103 Arbeiderbrakke	98
Vei 100-11 106 Arbeiderbrakke	109
Vei 100-13 115 Arbeiderbrakke	122
Vei 100-2 Butikkklager	136
Vei 100-4 Hybelbygg Unis	138
Vei 100-4B Nytt fyrhus (FH-6).....	140
Vei 100-16 Drosjeriggen	142
113 Transformatoriosk	144
Vei 101-1A Vaktmesterverkstedet	149
Vei 101-1B 111 Snekkerverkstedet	152
Vei 101-1B Maleverkstedet	157
Vei 101-1C Musikkstudio	160
Vei 101-3 150 Sandtørkeriet	162
Pumpehuset med rørgate	169
Ekspansjonshus med rørgate	173
112 Fyrhus (revet)	175
Flaggstang	178
Hovedveier (100/101)	180
Rørgate øst	183

Innledning

Katalogen inneholder registreringsskjema og fotodokumentasjon for hver enkelt bygning, utvalgte utendørs anlegg og teknisk infrastruktur.

Hvert objekt har en forside med tekniske data, kartfesting og oppsummering av verneverdier. I samsvar med Sysselmesterens oppdrag er ti bygninger prioritert for en grundigere dokumentasjon. Dernest følger eksteriørskjema med beskrivelse og teknisk tilstand på hovedelementer, og enkel dokumentasjon av interiørene. Eksteriøret beskrives systematisk i skjemaene, mens det gis en generell beskrivelse av interiøret, der særskilte historiske kvaliteter og enkelte rom framheves. Fotodokumentasjon av eksteriør og interiør med bildetekster supplerer bygningsdokumentasjonen.

11 bygninger er av Sysselmesteren definert som «sekundærobjekter». Disse får en enklere dokumentasjon: forside med tekniske data, kartfesting og overordnet verneevaluering samt enkel fotodokumentasjon av eksteriør. Flere av bygningene har imidlertid så høy kulturhistorisk verdi at de får en utvidet beskrivelse, dels med gamle tegninger og foto.

Tilstandsvurdering

Tilstandsvurdering med tilstandsgrad omfatter eksteriør og hovedelementer. I tillegg medtas dekk, siden dette er en avgjørende del av bygningens bærende hovedkonstruksjon.

Tilstandsgrad med enkel begrunnelse per bygningsdel er integrert i bygningsskjema, ref. NS-EN 16096 og NS 3424. Oppdraget omfatter kun tilstandsgrad, ikke konsekvensgrad eller forslag til utbedring.

Analysen er utført i henhold til nivå 1 i NS 3424 Tilstandsanalyse av byggverk, det vil si visuell inspeksjon uten bruk av stige/lift eller lignende. Tak og øvre deler av bygningen er inspisert på avstand, dels med inspeksjon av loft. Eventuell kunnskap om tilstand og tidligere istandsetting som framkommer gjennom enkle arkivundersøkelser og dialog med eier, er integrert i vurderingen. Tilstandsvurderingen begrenses til bygningstekniske fag. VVS, El-installasjoner, brannsikkerhet, inneklima, innredning mv. er ikke medtatt.

Med begrenset tid til rådighet ble det ikke anledning til å besiktige alle peler, takkonstruksjoner etc. Vi har gjort observasjoner av typiske elementer der det var enkel tilgang, og gjort en helhetlig vurdering. Dette innebærer at det kan være vesentlige symptomer vi har oversett. Tilstandsanalysen må tas med betydelig forbehold og ses som en indikasjon på skadebildet. Eventuelle beslutninger om tiltak krever grundigere undersøkelser på stedet.

Vi gir en vurdering og tilstandsgrad av eksteriør med følgende hovedelementer:

grunn og fundament	(grunnforhold og fundamentering, inkl. peler og støpt grunnmur)
yttervegger	(bærekonstruksjon og kledninger)
dekker	(dekke mot grunn/fundament og etasjeskiller)
vinduer	
dører	
tak	(hovedkonstruksjon og ytre tekking)
annet	(utendørs trapper mv.)

Det gis tilstandsgrad (TG) 0–3 for hvert hovedelement i henhold til NS-EN 16096:

- 0: Ingen symptomer
- 1: Svake symptomer
- 2: Vesentlige symptomer
- 3: Kraftige eller alvorlige symptomer

I praksis tolker vi tilstandsgradene i lys av NS-EN 16096 (pkt. 4.6.2), som er utarbeidet særskilt for overordnet tilstandsgrad på fredete og verneverdige bygg:

- 0: Ingen tiltak
- 1: Vedlikehold, forebyggende konservering
- 2: Moderate reparasjoner og/eller ytterligere undersøkelser
- 3: Store inngrep basert på diagnose

I praksis er TG 0 ikke benyttet. (Mest relevant for helt nye og vedlikeholdsfrie materialer.)

TG 1 omfatter vanlig vedlikehold og inkluderer enkelte skader. Kategorien spenner relativt vidt. Dette kan være avskallende maling, behov for utskifting av takpapp samt mindre lokale råteskader. Når vi opererer med så grove kategorier at «Yttervegg» på en 30 meter lang bygning skal få én samlet TG, er det rimelig å gi TG 1 hvis bærende konstruksjon og kledninger generelt er i god stand, men det er noen få lokale råteskader i kledning og vannbrett. Her viser vi også til Riksantikvarens dispensasjonspraksis og definisjoner (på fredete bygninger), der råteskader i vannutsatte deler regnes som et utvidet vedlikehold.

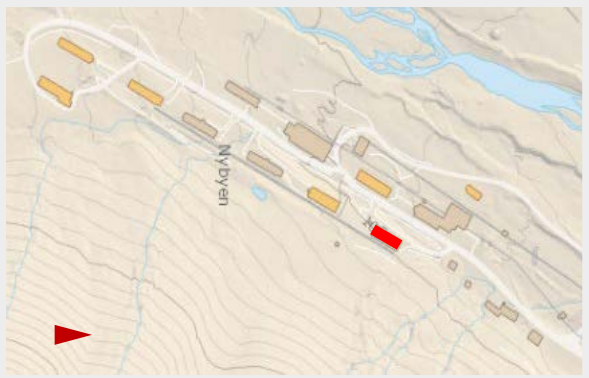
TG 2 benyttes der det er klare symptomer og behov for utbedring, og der det er usikkerhet og behov for ytterligere undersøkelser.

TG 3 benyttes der det er større skader som krever utbedring på kort sikt. I praksis er dette kun benyttet på enkelte fundamenter, der råteskadene i pelene er omfattende og bæreevnen er betydelig svekket.

Dokumentasjon – skjema

De ti prioriterte bygningene presenteres først, deretter «sekundærobjekter» og til slutt utendørs anlegg og infrastruktur.

Rekkefølgen på skjemaene tar utgangspunkt i stigende adressenummer, så langt adresse finnes. Se innholdsfortegnelsen.

VEI 100–1	100 FORMANNSMESSA
ASKELODDEN-ID	336492-7
GNR./BNR.	22/261
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Jacob Olav Martin Hanssen (1892–1962)
OPPRINNELIG BRUK	Messe og boliger for formenn (stigere)
BYGGEÅR	1947
ENDRINGER	1951: Bygningen forlenges mot nord, tilsvarende to vindusakser. 1960–70-tallet: Div. modernisering, innebygget trapp, nye vinduer. 1989: Hybler og leiligheter. Utleielokaler i kjeller. 1994: Spitsbergen Travel Hotel AS etablerte turistovernatting, Spitsbergen Nybyen Gjestehus. Modernisering ute/inne, nye bad. 2001: SpiTra AS kjøpte Formannsmessa og to arbeiderbrakker. 2021: Leieavtale med Hurtigruten Svalbard
DAGENS EIER	Store Norske Næringsbygg, Vei 610-2, 9170 Longyearbyen
DAGENS BRUK	Hotellvirksomhet «Coal Miners' Cabins»
BESKRIVELSE	Opprinnelig forlegningsbrakke i to etasjer. Fundamentert på trepeler med utvendig skjørt av liggende bord. Yttervegger av tungt bindingsverk med tosidig kledning i flere lag. Fasader med nyere liggende supanel. Saltak teknet med papp. Bygningen er modernisert i flere omganger. Opprinnelig utbygg med pulttak mot sørøst er revet, inngangsparti på langveggen er bygget om, og alle vinduer og fasadematerialer er fornyet. Interiøret er modernisert for turistutleie.
 	

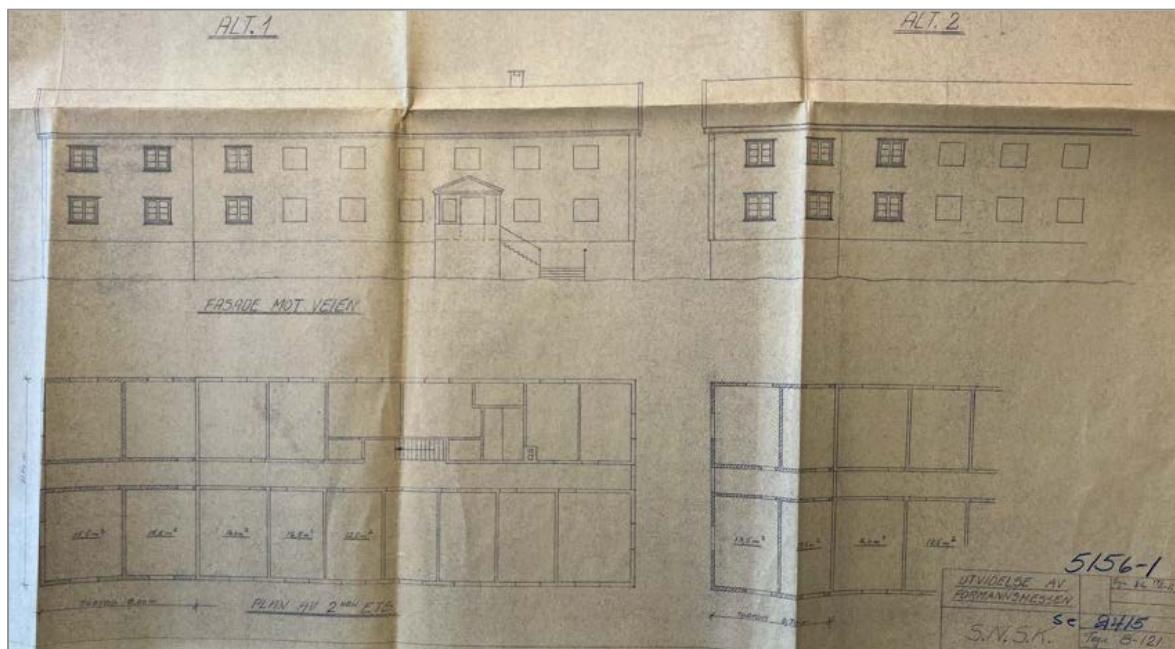
VERNEVERDI

Formannsmessa har høy verneverdi som en av de opprinnelige brakkene tegnet av arkitekt Jacob Hanssen, og som den eneste boligen for formenn i Nybyen. Opprinnelig funksjon gjenspeiles av beliggenheten nord i byen og høyere standard enn arbeiderbrakkene nr. 101–106. Verneverdien er både knyttet til overordnet byplan, bygningens hovedform, eksteriørets tidstypiske karakter, bærende konstruksjoner og innvendig hovedstruktur. Opprinnelig planløsning med midtkorridor og rominndeling er relativt intakt. Trapperom mellom 1. og 2. etasje med dekorativt sol-vindu har særlig høy verdi, likeså eventuelle underliggende eldre materialer og overflater. Senere endringer, vindusutskifting og modernisering som er utført av Store Norske i gruvetida, har kultur- og sosialhistorisk verdi. Nyere endringer og tilrettelegging for turisme har lav verneverdi.

BYGNINGSHISTORIKK

Bygningen ble oppført som boligbrakke og messe for formenn (stigere). Stigerne hadde sin arbeidsplass i gruva, med kontor i daganlegget. Det var opprinnelig messe og salonger i 1. etasje og hybler (enerom) i 2. etasje. (Holm 2006) Bygningen var et rektangulært toetasjes volum med hovedinngang på langfasaden mot veien. Inngangen var plassert asymmetrisk på fasaden og overbygget med et åpent bislag i én etasje med saltak og sidestilt utendørs trapp fra bakkeplan til 1. etasje. Bygningen var bredere og kortere enn de typiske arbeiderbrakkene. Fasadene var enkle og tidstypiske med torams vinduer inndelt med sprosser i tre store ruter. Det var syv vindusakser mot veien. Inntil bakfasaden mot sørøst ble det opprinnelig oppført et énetasjes utbygg med pulttak, dette er senere revet. Det var et lite, støpt fyrrom under bygningen, med murt pipe og sentralfyringsanlegg, 2 stk. Knock-Out 20 l (Beskrivelse av bebyggelsen 23.08.1948, Nasjonalarkivet Tromsø, boks 506).

Allerede i 1951 ble bygningen tilbygget mot nord, med to vindusakser og tilsvarende fire ekstra rom i hver etasje. Volumet er sømløst forlenget.

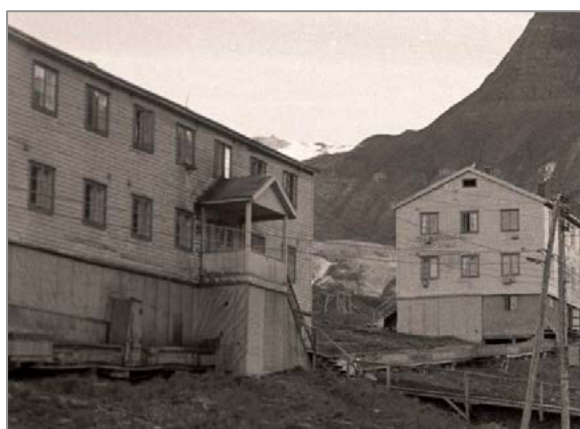
Utvivelse av Formannsmessa, alt. 1 og 2, datert 19.01.1951. Plantegningen viser opprinnelig bygning pluss det nye tilbygget mot nord (mot venstre på tegningen). Midtkorridor og smal innvendig trapp er stadig bevart. Opprinnelig utbygg med pulttak mot sørøst er utelatt på tegningen, men ses på foto under oppføring i 1947. Kilde: Nasjonalarkivet Tromsø, boks 3752.

Bygningen ble modernisert flere ganger i gruvetida, med endring av både fasader og interiør. Sikker dokumentasjon er ikke funnet, men noe framgår av eldre fotografier, se neste side. Veggene ble trolig etterisolert med innblåst skumplast i 1961, som arbeiderbrakkene. Senere på 1960-tallet ble inngangspartiet mot veien bygget om og trappa opp til 1. etasje flyttet inn i bislaget. Dette ble kledd med supanel i full høyde og fikk vinduer mot vest og nord, av samme sprossedelte type som bygningen for øvrig. Saltaket ble videreført. Døra var på bislagets sørvegg. Den ledet inn til ny innvendig trapp, som ble oppført i to vinkelrette løp, som i dag.

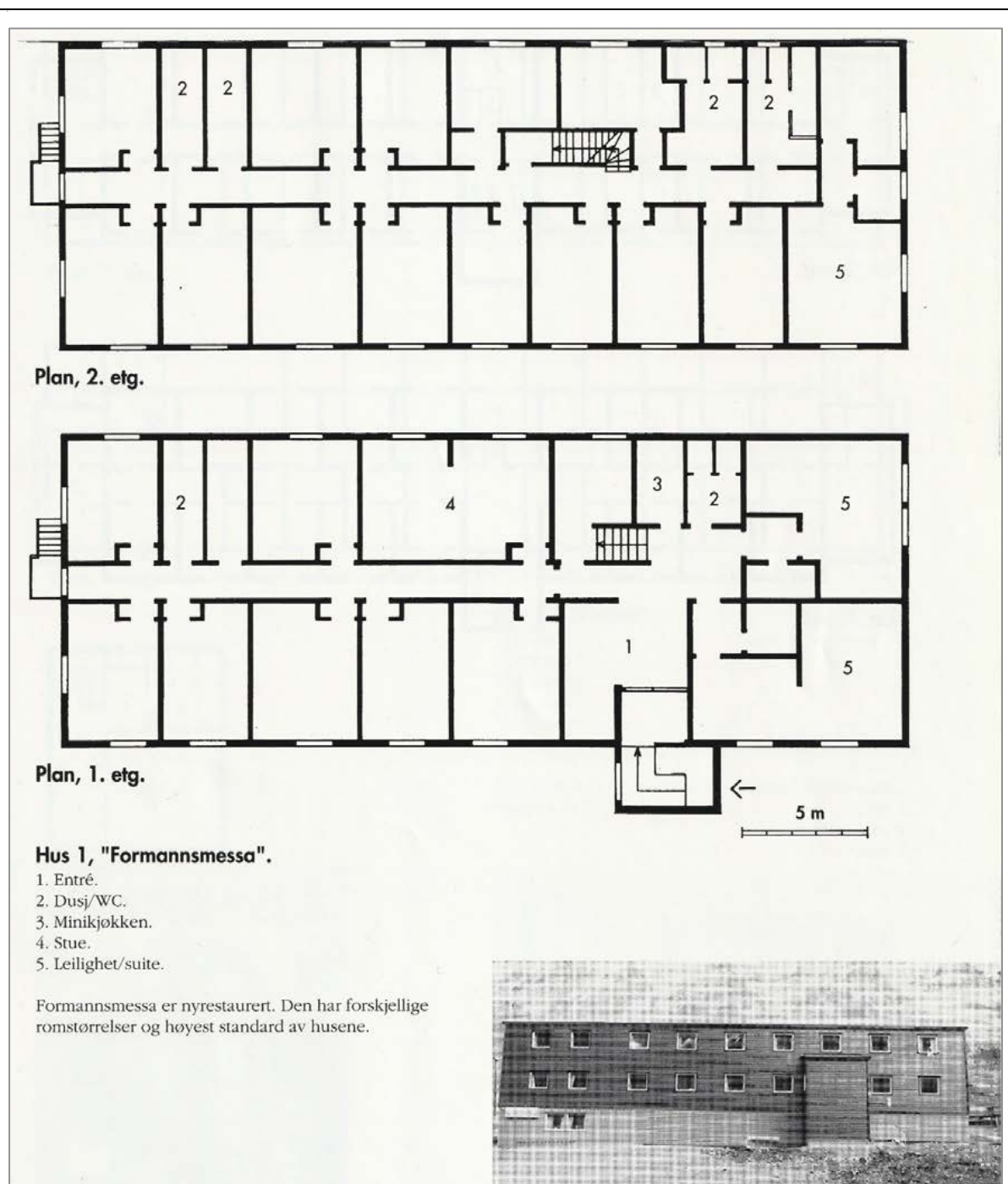
Det ble innlagt WC, trolig tidlig på 1960-tallet. På midten av 1970-tallet ble opprinnelige torams, sprossedelte vinduer skiftet til moderne ettrams husmorvinduer. Inngangspartiet/bislaget mot vest ble bygget om med pulttak. Hovedtrappa fra 1960-tallet er trolig bevart. Det opprinnelige lave utbygget med pulttak mot sørøst ble revet (ifølge foto 1974–75). Det ble bygget doble dørnisjer til rommene (lignende løsning som i nr. 107 Jomfruburet), antatt utført på denne tida.

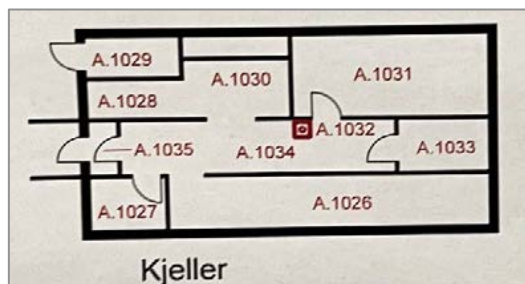
Opprinnelig utbygg mot sørøst, oppført samtidig med hovedbygningen i 1947 og revet midt på 1970-tallet. Foto: Herta Grøndal Lampert © Grøndal Foto

T.v.: Utsnitt av foto 1960. Opprinnelig bislag mot vest. Foto: Carl A Wendt. Svalbard museum SVF 22770
T.h.: Utsnitt av foto antatt etter 1970. Bislaget er ombygget med innebygget trapp og vinduer mot nord og vest, stadig med saltak. Bygningen har fortsatt opprinnelige vinduer. Foto: ukjent, Svalbard museum SVF 25265. (Begge fotografiene gjengis i originalformat i Del 1 hovedrapport.)

Faksimile fra brosjyren «Prosjekt Nybyen» 1992, s. 7. Nord er til venstre på tegningen. Planen stemmer med dagens løsning. Romstrukturen er tilnærmet som opprinnelig. Innredet rom i kjeller svarer til opprinnelig støpt kjeller/fyrrom (vegger er kledd inn).

Kjellerplanen, brannplan som henger inne i bygningen. Denne kjelleren ligger under nordvestre del av bygningen, dels under tilbygget del fra 1951. (Litt annen målestokk enn over.)

Formannsmessa med Røde Kors-skilt i kjelleren. Bygningens fasader, med ombygget hovedinngang med pulttak og veranda/rømningstrapp mot nord, framstår som i dag. Foto: Svalbardposten, udatert, etter 1998. nb.no

Fra 1989 fikk Formannsmessa ny bruk, med hybler og leiligheter for andre kundegrupper enn Store Norskes ansatte. I kjelleren, tilsvarende opprinnelig fyrrom, ble det kontorer for Svalbardposten, Arbeiderforeningen og Røde Kors m.fl.

I 1994 startet Spitsbergen Travel AS hotellvirksomhet i Nybyen, blant annet i Formannsmessa, under navnet Spitsbergen Nybyen Gjestehus (fra 2002 Spitsbergen Guesthouse). Bygningen ble modernisert innvendig med nye kledningsmaterialer, gulvbelegg etc. Nye felles bad ble etablert i hver etasje. Fasader og fundamenter ble trolig utbedret nå.

I juni 2021 inngikk Store Norske avtale om utleie av tre brakker i Nybyen med Hurtigruten Svalbard (nye nr. 1 Formannsmessa, 5 (arbeiderbrakke 101) og 8 (arbeiderbrakke 104). Disse driver nå hotellvirksomhet med utleie av rom i de ombygde brakkene. Interiøret er pusset opp og tilpasset hotelldriften. I Formannsmessa er rominndelingen relativt intakt, kun en del lettvegger er endret. Det er felles bad og toalett, samt kjøkken og oppholdsrom.

Det er noe uklart hvilke endringer som ble gjort av Store Norske i gruvetida, og hvilke som er utført på 1990-tallet og senere som tilrettelegging for turister. Opprinnelige/eldre materialer antas å ligge bevart bak nyere kledninger inne. Dette gir potensial for bygningsarkeologiske undersøkelser og økt kunnskap om interiørene fra gruvetida i forlegningsrom og fellesrom. Det gir også muligheter for tilbakeføring av utvalgte rom, dersom historien om Formannsmessa skal formidles tydeligere. Bevart sol-vindu i innervegg i trapperom, med lakkerte tresprosser og trådglass, gir en indikasjon på interiørets estetiske og håndverksmessige kvaliteter.

EKSTERIØR MED TILSTANDSGRAD

GRUNN OG FUNDAMENT	BESKRIVELSE	
	Byggegrunnen er en opphøyd grusvoll (elveavsetning) mellom Longyearelva i vest og bratt fjellside i øst. Pelefundamenter av rundtømmer. En del reparasjoner er utført, med kryssavstiving, bolter og oppklossing over pelene. Flere peler er skiftet med nye. Kjeller under nordvestre del av bygningen er innkledd (konstruksjon ikke kjent). Nedre del av støpt grunnmur ses i fasade vest. Rester av opprinnelig utbygg mot sørøst ses i bakken, med svill og trepeler.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Istandsettingen av pelefundamentet virker noe provisorisk. Pågående bevegelser i peler og oppklossing (lagt inn over pelene). Særlig skjeve peler under østveggen, der terrengsiget er størst. Mangelfull avrenning av overflatevannvann, en god del is rundt pelene. Fare for (skjult) råte i eldre peler. Behov for ytterligere undersøkelser. Mye skrot på bakken, samler fukt etc.	TG 2

YTTERVEGGER	BESKRIVELSE	
	Opprinnelig tungt bindingsverk med to lag kledning og papp på hver side. Utvendig side hadde opprinnelig skråstilt pløyd panel (avstivende) og liggende falset supanel. Ytre liggende kledning er fornyet med ca. 16 cm bred supanel, spor av sirkelsag. Ingen spor i kledningen etter opprinnelig utbygg mot øst. Kledningen er føret ut, dypere vindussmyg mot vest og nord. Tømmermannskledning på innredet kjeller. Alt er malt.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Konstruksjon og kledning er i god stand. Skjevheter og svai i østvegg, årsak er bevegelser i fundamentet. Trekonstruksjonen er relativt fleksibel og tåler en del bevegelser, men problemet vil øke dersom fundamentet ikke stabiliseres. Per nå er det ikke grunn til å tro det er alvorlige skader i bindingsverket.	TG 1

DEKKER	BESKRIVELSE	
	Opprinnelige etasjeskiller av tre, stubbeloft fylt med kullsubb. Nederste etasjeskille er etterisolert med mineralull på undersiden, dels matter.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Noe skjevheter og setninger inne, noen dører går trått og butter i gulvet. Tidligere utført avretting med skjeve lister under dører. Situasjonen virker relativt	TG 1

	stabil, men pågående bevegelser kan forverre skjevhetene og bør stabiliseres (fundamentet). Isolasjon mot terreng/friluft er noe uryddig/nedfalt. Kun mindre tiltak og overvåkning er nødvendig, skadeutbedring skjer primært i fundamenteringen.	
--	---	--

VINDUER	BESKRIVELSE	
	Nyere ettrams isolerglassvinduer, to lag glass og spalteventil. Malte trevinduer. Enkle gerikter av flate bord og skråstilt vannbord over/under vindu. Litt eldre isolerglassvinduer i kjellerrom.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Generelt er vinduene i god stand. Malingsslitasje på kjellervinduene. Et vannbrett har løsnet på vindu mot sør. Vanlig vedlikehold. Noen vinduer går trått, dette skyldes skjevsetning i fundamentene.	TG 1

DØRER	BESKRIVELSE	
	Ulike nyere inngangsdører, lav verneverdi. I kjeller mot nord er en lav tredør med stående panel, 1970-tallspeg, teknisk rom. En viss verneverdi.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Slitt overflatebehandling (maling/lakk), vedlikehold.	TG 1

TAK	BESKRIVELSE	
	Opprinnelig saltak med sperrekonstruksjon. Utvendig taktro teknet med nyere gråsort takpapp. Nyere vindskier/isbord, malt.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Ingen symptomer påvist i konstruksjon eller tekking. Lokal råteskade i vindski sør. Vanlig vedlikehold.	TG 1

ANNET	BESKRIVELSE	
	Nyere tretrapper. Mot nord to verandaer med søyler av firkantstål, dekker av strekkmetall. Rømningsstige. Alle elementene er nyere, lav verneverdi.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand, noe mangelfullt vedlikehold av overflater.	TG 1

SAMLET VURDERING TEKNISK TILSTAND

Bygningens hovedkonstruksjon, eksteriør, materialer og overflater er gjennomgående i god stand. Pågående bevegelser i fundamentene og skjevsatte peler under yttervegg øst. Det er usikkerhet om de eldre pelenes tilstand og utførte reparasjoner. Dette tilsier behov for ytterligere undersøkelser og vurdering av tiltak. Setningene gir følgeskader og skjevheter i vegger, dekker, vinduer etc.

INTERIØR

OVERORDNET BESKRIVELSE	I begge etasjer er opprinnelig planløsning med midtkorridor bevart, men enkelte rom er oppdelt med nyere skillevegger. Dette gjelder særlig ved innredning av bad. Kledningsmaterialene er generelt fornyet, med syntetisk gulvbelegg og malte plater på vegger og himling. Trapperommet i tilbygg mot vest ble ombygget i gruvetida og er bevart med flere eldre elementer. Det er få synlige spor etter Formannsmessas opprinnelige interiør anno 1947, men innvendig trappehus med solvindu gir en indikasjon på estetisk og håndverksmessig kvalitet. Det er bevart en del eldre dørkarmer/dørblad, listverk og detaljer, disse har verneverdi som del av interiøret fra gruvetida. Nyere kledninger og innredete bad har lav verneverdi. Det var opprinnelig enkle dører fra korridoren til rommene. De doble dørene med nisje/entré er fra en senere ombygging, antatt fra 1970-åra. Tilsvarende løsning ble etablert i Buret.
INNGANGSPARTI MED TRAPP	BESKRIVELSE Inngangspartiet mot veien i vest ble første gang bygget om på 1960-tallet, da det åpne bislaget ble bygget om med tette vegger og innendørs trapp opp til 1. etasje. Neste modernisering var trolig på 1970-tallet, da saltaket ble endret til pulttak. Innvendig trapp er av malt tre, med firkantet stolpe/megler, rekkverk med firkantspiler og buet håndløper. Trappa er muligens bevart fra 1960-tallet. Nyere gulvbelegg på trinnene. Like innenfor inngangsdøra på kjellerplan går det en dør inn til kjellerrom under hovedbygningen, dette er en gammel, malt platedør med dørhåndtak av stål og bakelitt. Noen dører mot trapperom og tilhørende entré i 1. etasje har 1970-talls dørblad og håndtak. Trappa og de ulike eldre dørene har tidstypisk og solid kvalitet og bør bevares.
TRAPPEROM 1.-2. ETASJE	BESKRIVELSE Opprinnelig trapperom mellom 1. og 2. etasje, rettløpstrapp parallelt med korridor. I skilleveggen mot korridoren er et vindu med opprinnelig trådglass (brannglass) og fine spiler av lakkert eik utformet som et solmotiv. Sprossene (solstrålene) er trekantformet. Skruene på listene/geriktene er rettet horisontalt/vertikalt på listene, et uttrykk for flid og estetisk sans. Trappa av malt tre antas å være opprinnelig, men det er lagt nyere gulvbelegg på trinnene. På hver side av trappa er det en enkel håndløper, utført av malt tre og festet til vegg med krumme stålbøyer. Rekkverket på østveggen antas å være eldst, med runde stålbøyer mot vegg. Rekkverket mot vest går foran solvinduet og er noe enklere utført, med firkantete stålbøyer mot vegg.

FOTO EKSTERIØR

Formannsmessa midt i bildet, som den nordligste av seks opprinnelige boligbrakker på østsida av veien. Badet og Butikken lå like ovenfor vest for veien.

Fasade vest. Formannsmessa ligger høyt i terrenget med en egen bueformet atkomstvei. To vindusakser mot nord tilsvarer tilbygget fra 1951.

Kortvegg mot sør og fasade øst mot rørgata og fjellet. En del opprinnelige vindusåpninger er blendet, ny kledning går forbi.

Bygningen fra nordvest. Atkomstveien går i en halvbue opp til platået foran Formannsmessa.

Ved østveggens søndre del ses fundamentene etter opprinnelig énetasjes utbygg, revet ca. 1974.

Typisk fundament under østre del. Mange peler er byttet ut og har ny kryssavstiving. En del overflatevann har samlet seg og frosset til is omkring enkelte trepeler.

Under sørøstre del av bygningen er det noe uryddige løsninger (isolasjon). Generelt mye kapp og skrot under bygningen. Pele med oppklossing er noe vridd.

Flere peler har noe ustabil oppklossing i overkant. Kjellerrom (opprinnelig støpt) med trekledning.

Pelefundamenter under sørvestre del av bygningen, også her med oppklossing og kryssavstivinger, noe usikker stabilitet. Vannspor og muligens (skjult) råte i nedre del av pelene.

Fundamenter under østveggen. I søndre del (bak i bildet) er flere peler skjevsatt grunnet terrengsig.

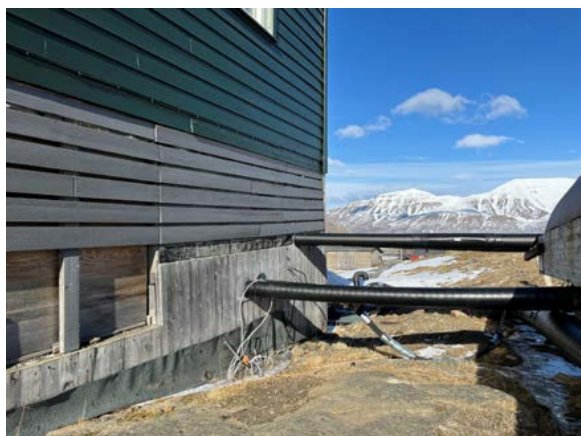
Fasadeutsnitt mot vest. Bak skjørtet ses nedre del av opprinnelig støpt kjeller (tidligere fyrrom).

*Pelefundament med noe skjevsatt kloss over.
Under deler av bygningen er det smeltevann/is.*

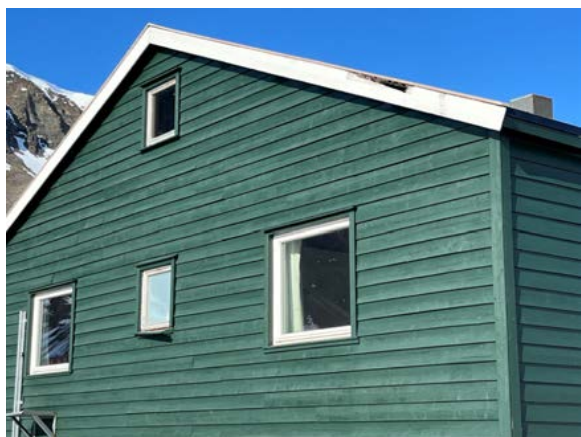
Plassering av inngangspartiet mot vest er som opprinnelig, men takform og fasade er endret.

Rørinntak fra rørgate øst for bygningen.

Typiske nyere isolerglassvinduer fasade øst.

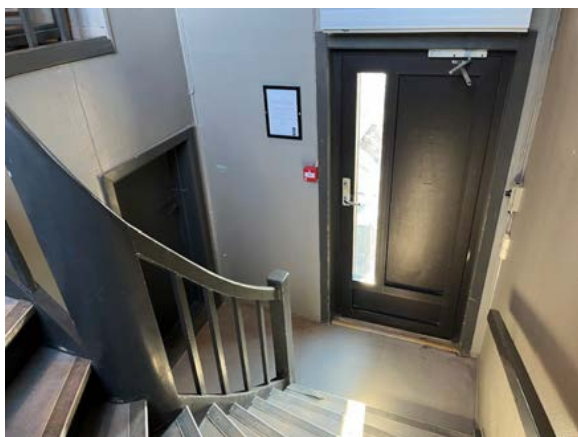

*Råteskade i vindski sør, løs list under midtre vindu.
Også opprinnelig vindski hadde rett avslutning.*

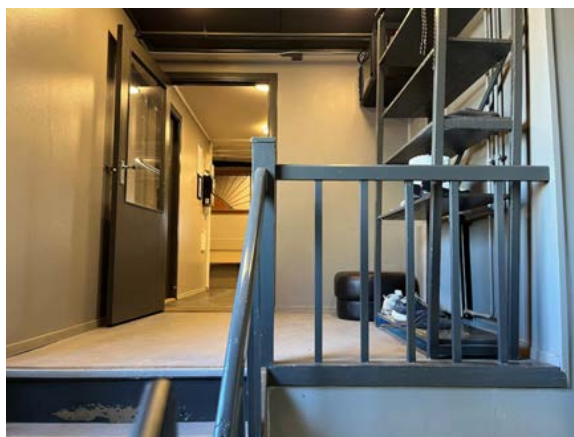

Kledning og skjørt har nyere bord, med spor etter sirkelsag.

FOTO INTERIØR

Hovedinngangsdør i ombygget utbygg mot øst. Antatt 1960-talls trapp. Eldre kjellerdør nede t.v.

Øvre del av hovedtrappa med eldre rekkverk og dører, antatt fra modernisering på 1970-tallet.

Opprinnelig trapp mellom 1. og 2. etasje. Flere opprinnelige detaljer er bevart. Avrettet skjevhet under åpning, dørhengsler står i karm.

Forseggjort sol-vindu med tresprosser og trådglass mellom gang og innvendig trapp i 1. etasje.

Opprinnelig trapperom fra 1. til 2. etasje, der flere opprinnelige detaljer er bevart.

Innvendig hovedstruktur med midtkorridor og bærende vegger er bevart i begge etasjer, 1. et.

Midtkorridor 2. etasje. Alle kledninger er fornyet.

Typisk interiør i utleierom. Lydsluser med dobbel dør antatt etablert på 1970-tallet.

Den lille interne gangen mellom doble dører er ca. 60 cm bred. Løsningen er ikke opprinnelig.

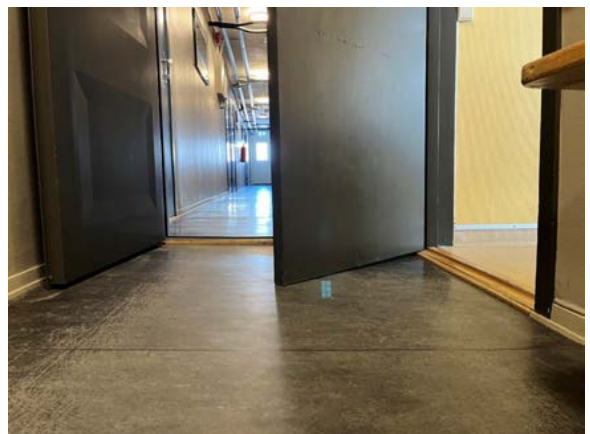
Opprinnelig fellesrom i 1. etasje mot øst. Alle kledningsmaterialer er fornyet ved siste rehabilitering.

Typisk nyere isolerglassvindu. Radiatorene er fornyet.

Skrå avretting av list under dør, utført på 1990-tallet eller senere. Ikke merkbar utvikling av setningen.

Det er noe setninger i etasjekillene, muligens noe årstidsvariasjon. Dør mot korridor i 2. etasje butter i gulvet.

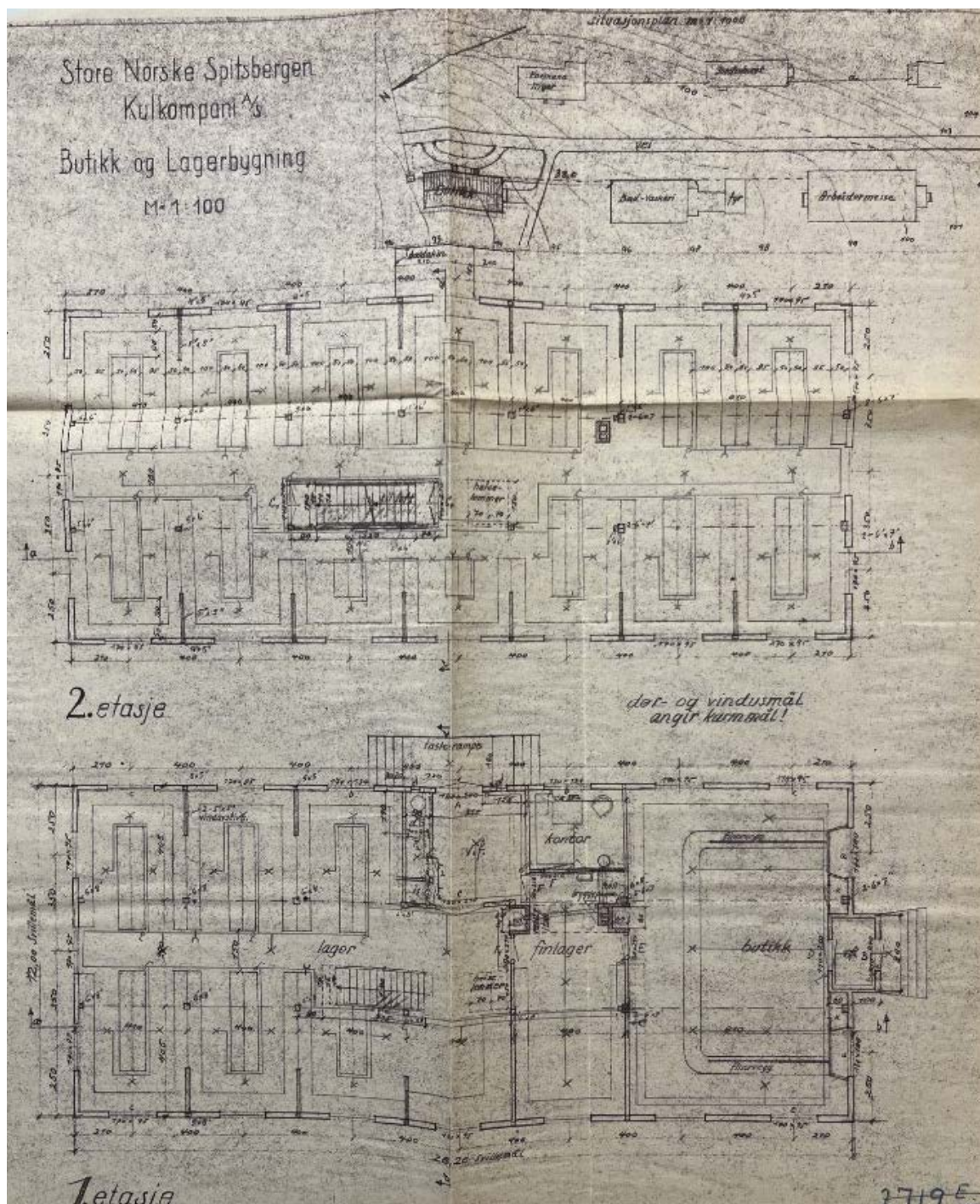
VEI 100-2	110 BUTIKKEN
ASKELODDEN-ID	336492-13
GNR./BNR.	22/93
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Jacob Olav Martin Hanssen (1892–1962)
OPPRINNELIG BRUK	Butikk med lager
BYGGEÅR	1948
ENDRINGER	1953: A/S Sundt & Co. fra Bergen overtar butikkvirksomheten. 1992: Svalbardbutikken flytter til det nye sentrum nord i dalen. 1995: Svalbard kunstnersenter åpner i nordre del av lokalene, underlagt Svalbard Samfunnsdrift. 1997: Longyearbyen kunst- og håndverksenter flytter inn, ombygging til verksteder og hybler for kunstnere.
DAGENS EIER	Longyearbyen Lokalstyre, Pb. 350, 9171 Longyearbyen
DAGENS BRUK	Spitsbergen kunstnersenter, utleiehybler og atelierer
BESKRIVELSE	Toetasjes rektangulær bygning, areal 12 x 28,2 meter. Fundamentert på trepeler med utvendig skjørt av bord/papp. Yttervegger av tungt bindingsverk med tosidig kledning. Fasadene har stående kledning i 1. etasje og liggende supanel i 2. etasje. Opprinnelig smårutete vinduer er skiftet med kopier med isolerglass, enkelte vinduer er utvidet eller blendet. Interiøret har bevart opprinnelig struktur med bærende konstruksjoner av tresøyler/bjelker, ombygget med nyere lettvegger, hybler, bad etc. Saltak tekket med papp, intakt råloft.
 	

VERNEVERDI

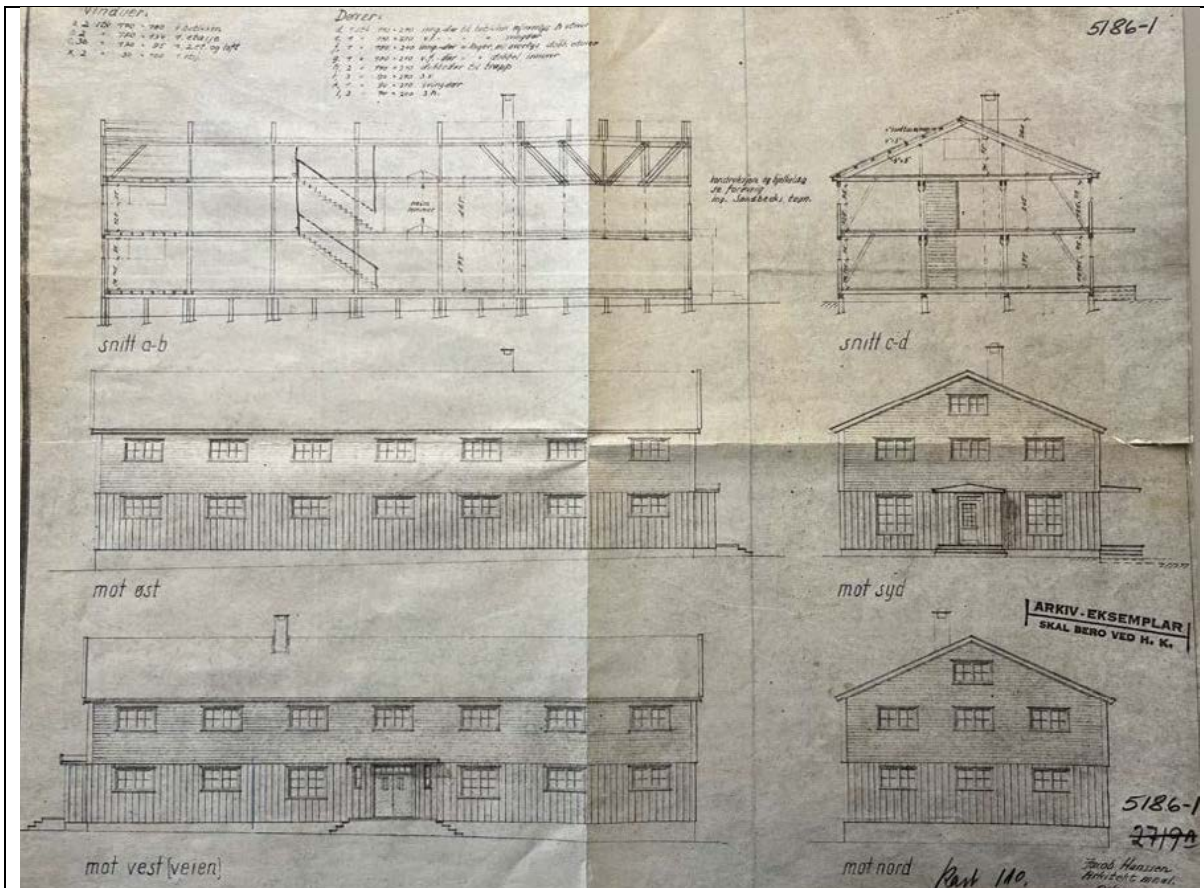
Butikken har svært høy verneverdi som en av de opprinnelige fellesthusene tegnet av Jacob Hanssen. Verneverdien er både knyttet til overordnet byplan, bygningens hovedform, eksteriørets opprinnelige karakter, bærende konstruksjoner, innvendig hovedstruktur, eldre kledninger og loft. Butikken og lagerets åpne karakter er endret med nye skillevegger, men de kraftige søyleradene av treverk er intakt i begge etasjer. Opprinnelige konstruksjoner og eldre panel på vegger og platehimlinger har særlig høy verneverdi, likeså eventuelle underliggende eldre materialer og overflater. Loftet er godt bevart, med opprinnelige bærekonstruksjoner i tak og vegger, loftstrapp, luke i gulv mv. Eksteriøret er bevart med eldre kledning, skjørt og smårutete vinduer (kopier). Modernisering og endringer utført av Store Norske i gruvetida har høy verneverdi. Nyere endringer og tilrettelegging som kunstnersenter har lav verneverdi.

BYGNINGSHISTORIKK

Etter krigen ble det etablert en provisorisk butikk i en svenskebrakke i Sverdrupbyen. En ny, flott butikk ble oppført i Nybyen i 1948, tegnet av arkitekt Jacob Hanssen. Plan- og fasadetegningene stemmer med bygningen som ble oppført. Det var inngang mot sør, mot boligbrakkene. Her møtte man en stor U-formet disk for kundebehandling. Bak dette lå kontor og finlager. Nordre del og hele 2. etasje var innredet som lager. En heiseanordning gikk gjennom hele bygningen, med tofløyet lem i gulvene (70x70x150 cm). Det var forbindelse fra lasterampa i 1. etasje og helt opp til loftet, der heiseanordningen var festet med jern montert til takkonstruksjonen. Bygningen ble oppført av tungt bindingsverk med tosidig kledning i flere lag. Det var en murt pipe, fire ovner og en bryggepanne (Beskrivelse 23.08.1948, Nasjonalarkivet Tromsø, boks 506).

Plantegning Jacob Hanssen. Nord er mot venstre. Kilde: Nasjonalarkivet Tromsø, boks 3893.

Tegninger Jacob Hanssen, 08.04.1948, rettet 13.04.1948. Kilde: Nasjonalarkivet Tromsø, boks 3752.

Snittegningene viser skråavstiving som understøttelse av etasjeskillene (bjelkelagene) på hver side innenfor langveggene, slik det ble utført. I dette tilfellet har Jacob Hanssen også tegnet pelefundamenteringen, men trolig ble trepelene satt noe dypere i grunnen enn antydnet. Han skriver på tegningen at etasjekillet i 1. og 2. etasje skulle ha stubbeloft isolert med stenullmatter, utførelsen er ikke bekreftet.

Hanssen tegnet også detaljerte skjema av dører, vinduer, trapp og detaljer, disse stemmer ikke alltid med utførelsen. Blant annet tegnet Hanssen supanel uten fals, mens det ble brukt skråskjært falset supanel. Han tegnet takdetaljer med rette vindskier, mens utførelsen fikk buet nedre avslutning. Han tegnet hjørnekasser av flate bord med en (meddratt) kantlist satt vinkelrett mellom hjørnebord og supanel, men eldre bilder viser enkle bord uten kantlist. Inngangsboksen (bislaget) ble imidlertid bygget slik Hanssen foreslo. I interiøret antydnet han bruk av skyggepanel med avrundet kant (på vindusskjema).

I juni 1953 overtok varehuset Sundt fra Bergen ansvaret for butikkdriften. Store Norske hadde på denne tida kontor i Bergen og tett kontakt dit. Butikken solgte klær og diverse utstyr, men ikke mat, siden alle måltidene ble servert i messa.

Butikkinteriøret med disk, himlinger og overflater ble fornyet og endret i flere omganger i løpet av driftsperioden. Detaljer er ikke kjent, men noe framgår av eldre fotografier. I 1977 ble det oppført en stor lagerbygning som tilbygg mot nord, se eget skjema for denne bygningen. I siste fase av butikkdriften flyttet butikkutsalget inn i lagertilbygget, mens gamlebutikken fungerte som lager.

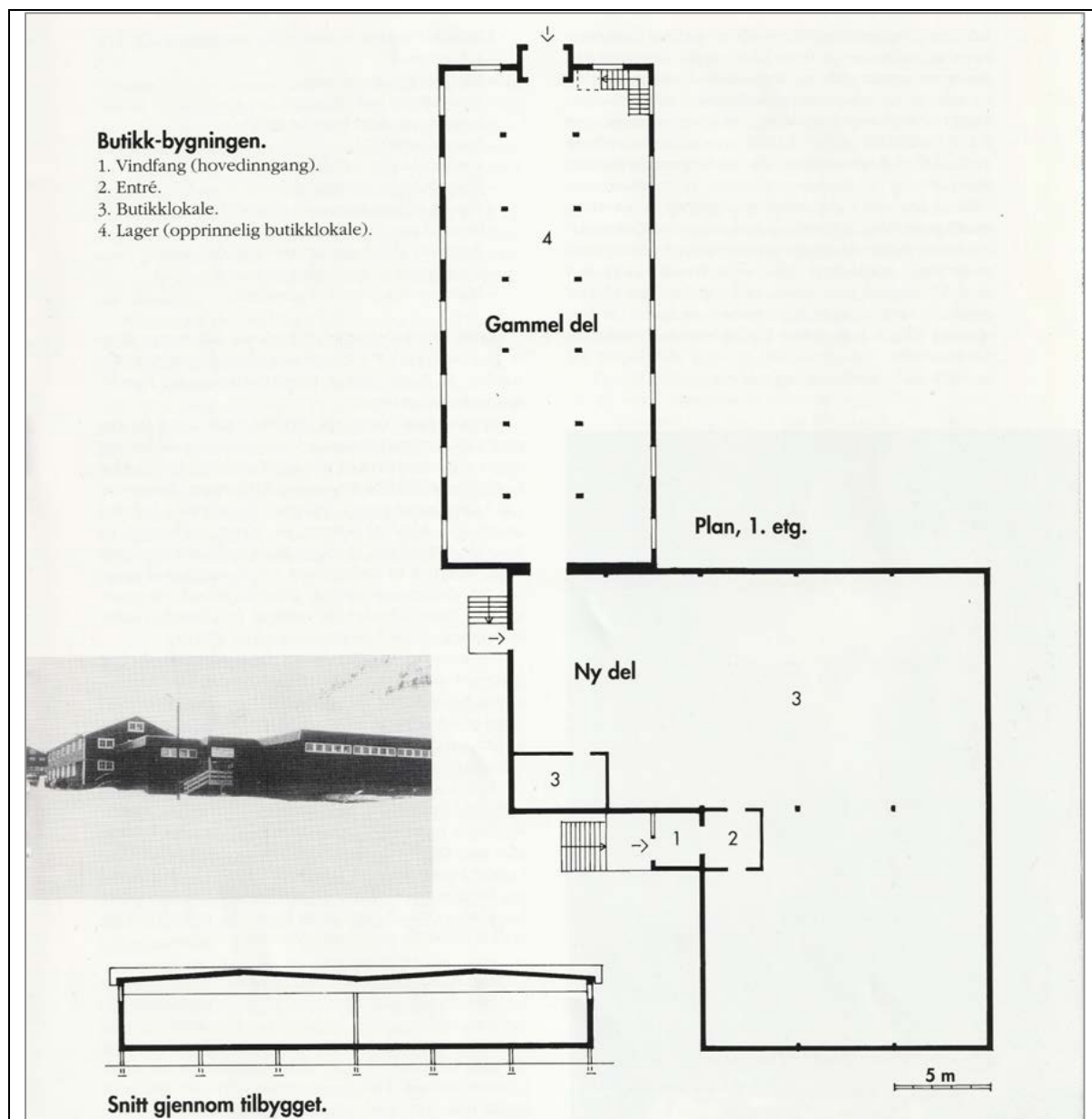
Så sent som i 1987 flyttet ølsalget fra Sverdrupbyen til Butikken. Stiftelsen Svalbardbutikken A/S overtok driften i 1989. Butikken i Nybyen var en sentral funksjon for alle innbyggerne i Longyearbyen fram til flytting av funksjonen i 1992, da Svalbardbutikken fikk nye lokaler i det nye sentrum nord i dalen.

Butikken med den gamle disken. Foto: Leif Archie Grøndal © Grøndal Foto

Butikkinteriør med platekledd himling og innkledde trestolper og konstruksjoner. Himlingen med lister ligner flere andre brakkehimlinger fra 1960–70-tallet. Foto: Herta Grøndal Lampert © Grøndal Foto

Faksimile fra brosjyre «Prosjekt Nybyen» 1992, butikkens siste driftsår. Planbeskrivelsen viser at butikkutsalget nå var i lagertilbygget fra 1977, mens gamlebutikken var blitt til lager. Opprinnelig inngang henvendt mot Nybyen i sør (opp på tegningen). Kilde: Brosjyre «Prosjekt Nybyen» 1992, s. 11.

Omkring 1997 ble den gamle butikken bygget om for Longyearbyen kunst- og håndverksenter, med forsiktig ombygging av 1. og 2. etasje. Det ble innredet syv verksteder og felles torg i 1. etasje, og syv hybler og ett verksted for gjestekunstnere i 2. etasje. Det ble satt opp nye skillevegger. Alle bærende konstruksjoner ble bevart, med to rader kraftige tresøyler midt gjennom bygningen. Noen av disse er eksponert, andre er kledd inn, slik det også var i perioden som butikk. Opprinnelige, umalte bordkledninger på vegger og himlinger er delvis eksponert. Fasadene ble noe endret og lasterampa mot veien fjernet. Flere vinduer i 1. etasje mot øst ble utvidet i høyden, og enkelte vinduer på øvrige fasader ble blendet og kledd med ny kledning tilpasset den opprinnelige. I 1998 ble kunstnersenteret utvidet til 11 verksteder. Interiøret ble noe bygget om igjen. I 1. etasje er det nå studioer og utsalg for lokale kunstnere. I 2. etasje er det fire studioer/leiligheter for utleie, med felles kjøkken og bad. Etter år 2000 har virksomheten hatt navnet Spitsbergen kunstnersenter, eller Spitsbergen Artists Center.

I det nyere lagertilbygget mot nord ble Galleri Svalbard åpnet i 1995, med egen inngang.

EKSTERIØR MED TILSTANDSGRAD

GRUNN OG FUNDAMENT	BESKRIVELSE	
	Byggegrunnen er en opphøyd grusvoll (elveavsetning) mellom Longyearrelva i vest og veien i øst. Bygningen er fundamentert på trepeler, rundtømmer av gran. Det er peler under ytterveggene og i to langsgående rader under bygningen. Utvendig skjørt av stående bord med papp, som opprinnelig.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Mangelfull håndtering av overflatevann, mye innsig fra veien i øst. Store dammer har frosset til is under bygningen og kan skade fundamentene. Pelene virker stabile, kryssavstiving er montert. Ingen svikt eller råte ble påvist ved stikkprøver, men pelene var frosne og dels skjult av is ved terreng. Forbehold om skjulte råteskader. Erfaring fra Svalbard (ref. forskning på taubanebukker) tilsier at det sannsynligvis er (indre) råteskader i peler som har stått så lenge i bakken. På sikt bør dette undersøkes nærmere (avdekke peler i overgang terreng, eventuelt råtedrilling). Selv om situasjonen virker stabil i dag, tilsier behov for ytterligere undersøkelser, usikkerhet om råteskader, og behov for bedre håndtering av overflatevann TG 2.	TG 2
YTTERVEGGER	BESKRIVELSE	
	Opprinnelig tungt bindingsverk med to lag kledning og papp på hver side. Utvendig side har opprinnelig skråstilt panel (avstivende) spikret direkte på bindingsverket, pløyd not/fjær og dimensjon ca. 22 x 90 mm. Utenpå dette ligger opprinnelig papp og utvendig panel, kompakt løsning. Fasadene har bevart opprinnelig stående tømmermannskledning i 1. etasje og liggende, falset supanel i 2. etasje, enkle hjørnekasser av bord. Alt treverk er malt. I 1. etasje er partier av kledningen fornyet der vinduer, dør mv. er endret. Ny tømmermannskledning har spor etter sirkelsag, opprinnelig kledning har rette sagspor. Enkle vannbrett av skråstilt plank med gjæret hjørne. (Arkitekt Hanssen tegnet her enkle skrå vannbrett med vannrille under.)	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Konstruksjonen er i god stand, men kledning og vannbrett har noen få lokale råteskader. Man bør undersøke nærmere om råteskadene kan ha spredd seg til svill/konstruksjoner bak (antatt lite omfang). Kledningen er sterkt malingsslitt og løsner i store	TG 1

	flak, antatt for tett maling og/eller dårlig grunnarbeid. Generelt mangelfullt vedlikehold.	
--	---	--

DEKKER	BESKRIVELSE	
	Etasjeskiller av trebjelkelag med bordgulv og stubbeloft. Det er ikke bekreftet om etasjeskillene under 1. og 2. etasje er isolert med steinullmatter, som opprinnelig beskrevet av arkitekten, eller kullsubb, som er brukt i flere andre brakker i Nybyen. Det er muligens innblåst isolasjon ved dekket under 1. etasje (mot ytterveggene), ref. pluggete hull i ytterkledningens nedre del.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand, ingen skader eller store setninger påvist.	TG 1

VINDUER	BESKRIVELSE	
	Tofags vinduer med små ruter, ulike formater. Alle vinduene er nyere stilkopier med endret teknisk utførelse. Hovedetasjene har koblete vinduer med kittet glass i ytre ramme og isolerglass i indre ramme. Loftsvinduene har falske/løse sprosser, isolerglass. Mange opprinnelige lister (gerikter) er bevart, topplister med spor/hakk for uttak av sidehengslete rammer. Listverket er som opprinnelig med enkle bord og skrå vannbrett/bord over vinduene. Malt tre.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand. Noe malingsslitt, særlig vannbrett.	TG 1

DØRER	BESKRIVELSE	
	Nyere inngangsdører mot sør og nord. Lav verneverdi.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand. Malingsslitt, vanlig vedlikehold.	TG 1

TAK	BESKRIVELSE	
	Opprinnelig saltak med sperrebind understøttet av to langsgående rammer av dragere og stolper (såkalt stol). Over sperrene ligger åser og taktro tekken med papp. Konstruksjonen er bevart som opprinnelig, utført i umalt treverk. Det er mange felt med ulike typer takpapp, gråsorte varianter og et felt med eldre rød takpapp. Nyere vindskier/isbord, malt.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Ingen symptomer påvist i konstruksjonen, ingen kjente lekkasjer i taket over hovedbygningen.	TG 1

	Takpappen er slitt og har høy alder, den vil på sikt trenge fornying. Jevnlig tilsyn er nødvendig.	
--	--	--

ANNET	BESKRIVELSE	
	Umalt tretrapp til nyere inngang ved tilbygg mot nord. Utvidet bislag/tak over inngang mot sør, vegger kledd med trepanel, saltak tekket med papp.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand, vanlig vedlikehold.	TG 1

OVERORDNET TEKNISK TILSTAND

Bygningens hovedkonstruksjoner og materialer er gjennomgående i god stand, og fundamentene virker stabile. Mye overflatevann/is under bygningen. Det er behov for ytterligere undersøkelser av eventuelle råteskader i pelefundamentene, erfaring tilsier stor sannsynlighet for råte i eldre peler i overgang mot terreng. Det er også noen råteskader i kledning (lokalt TG 2) og omfattende malingsslitasje, samt på sikt behov for fornying av takpapp. Skadene på fasadene er lokale og foreløpig med begrenset konsekvens, mange av tiltakene regnes som utvidet vedlikehold.

INTERIØR

OVERORDNET BESKRIVELSE	I begge etasjer er opprinnelig hovedstruktur med to langsgående indre søylerader bevart. Dette er kraftige trestolper med doble dragere over (som tegnet av arkitekt Jacob Hanssen), stolpene korresponderer med hovedbæringen gjennom hele bygningen, inkl. pelefundamentene. På hver side av fellesrommet i 1. etasje er det avdelt studioer/kunstutsalg. I 2. etasje er det nye skillevegger for studioer/leiligheter, med felles kjøkken og bad. Kledningsmaterialene er dels fornyet, med syntetisk gulvbelegg plater på vegger og himling, men en stor del av opprinnelig bordkledning på vegger og himlinger i 2. etasje er eksponert. Opprinnelig trapp mellom 1. og 2. etasje er fjernet, men loftstrappa er bevart. Råloftet er bevart med svært opprinnelig karakter og har høy opplevels- og dokumentasjonsverdi.		
FELLESROM 1. ETASJE	<table><tr><th>BESKRIVELSE</th></tr><tr><td>Selv om det opprinnelige butikk-/lagerarealet i 1. etasje er delt opp med skillevegger, har det verdi at et større åpent areal er bevart, slik at konstruksjonen og den opprinnelige åpne planløsningen i butikk og lager kan forstås. Kledningsmaterialene på vegger, gulv og himling er fornyet i nyere tid. Trestolpene er kledd inn med malte plater, slik det også var på 1960–70-tallet.</td></tr></table>	BESKRIVELSE	Selv om det opprinnelige butikk-/lagerarealet i 1. etasje er delt opp med skillevegger, har det verdi at et større åpent areal er bevart, slik at konstruksjonen og den opprinnelige åpne planløsningen i butikk og lager kan forstås. Kledningsmaterialene på vegger, gulv og himling er fornyet i nyere tid. Trestolpene er kledd inn med malte plater, slik det også var på 1960–70-tallet.
BESKRIVELSE			
Selv om det opprinnelige butikk-/lagerarealet i 1. etasje er delt opp med skillevegger, har det verdi at et større åpent areal er bevart, slik at konstruksjonen og den opprinnelige åpne planløsningen i butikk og lager kan forstås. Kledningsmaterialene på vegger, gulv og himling er fornyet i nyere tid. Trestolpene er kledd inn med malte plater, slik det også var på 1960–70-tallet.			
GANG MOT NORD	<table><tr><th>BESKRIVELSE</th></tr><tr><td>Gangen mot nordøst er avdelt i nyere tid, da det ble etablert inngang mot nord. Den strekker seg over to etasjer forbundet med nyere vindeltrapp av stål. Gangen som sådan har lav verneverdi, men i begge etasjer er det eksponert opprinnelige konstruksjoner: tresøyler, bjelkelag, himling og bordkledd yttervegg. Disse elementene bør bevares eksponert, som del av fortellingen om bygningens opprinnelige konstruksjoner og opprinnelige bruk, der lagerrom ikke trengte forfinete kledninger.</td></tr></table>	BESKRIVELSE	Gangen mot nordøst er avdelt i nyere tid, da det ble etablert inngang mot nord. Den strekker seg over to etasjer forbundet med nyere vindeltrapp av stål. Gangen som sådan har lav verneverdi, men i begge etasjer er det eksponert opprinnelige konstruksjoner: tresøyler, bjelkelag, himling og bordkledd yttervegg. Disse elementene bør bevares eksponert, som del av fortellingen om bygningens opprinnelige konstruksjoner og opprinnelige bruk, der lagerrom ikke trengte forfinete kledninger.
BESKRIVELSE			
Gangen mot nordøst er avdelt i nyere tid, da det ble etablert inngang mot nord. Den strekker seg over to etasjer forbundet med nyere vindeltrapp av stål. Gangen som sådan har lav verneverdi, men i begge etasjer er det eksponert opprinnelige konstruksjoner: tresøyler, bjelkelag, himling og bordkledd yttervegg. Disse elementene bør bevares eksponert, som del av fortellingen om bygningens opprinnelige konstruksjoner og opprinnelige bruk, der lagerrom ikke trengte forfinete kledninger.			
RÅLOFT	<table><tr><th>BESKRIVELSE</th></tr><tr><td>Opprinnelig råloft er svært intakt, kun med avdelt teknisk rom mot sør. Loftstrapp med rekkverk, bærende konstruksjoner og overflater har høy dokumentasjons- og opplevelsverdi. I tillegg til eksponerte trekonstruksjoner, umalte kledninger og tregulv ser vi en rekke detaljer som forteller noe om byggeteknikken. Dette er for eksempel skråstilt kledning utenpå bindingsverkskonstruksjonen og dyttetry som tetting i yttervegg. Videre er luke i gulv og heiseanordning et svært interessant element som vitner om lagerbruken, med vertikal forbindelse via lemmer i gulvet gjennom begge etasjer, som tegnet av arkitekt Hanssen. Loftet med alle materialer og detaljer har svært høy verneverdi og bør bevares mest mulig uendret.</td></tr></table>	BESKRIVELSE	Opprinnelig råloft er svært intakt, kun med avdelt teknisk rom mot sør. Loftstrapp med rekkverk, bærende konstruksjoner og overflater har høy dokumentasjons- og opplevelsverdi. I tillegg til eksponerte trekonstruksjoner, umalte kledninger og tregulv ser vi en rekke detaljer som forteller noe om byggeteknikken. Dette er for eksempel skråstilt kledning utenpå bindingsverkskonstruksjonen og dyttetry som tetting i yttervegg. Videre er luke i gulv og heiseanordning et svært interessant element som vitner om lagerbruken, med vertikal forbindelse via lemmer i gulvet gjennom begge etasjer, som tegnet av arkitekt Hanssen. Loftet med alle materialer og detaljer har svært høy verneverdi og bør bevares mest mulig uendret.
BESKRIVELSE			
Opprinnelig råloft er svært intakt, kun med avdelt teknisk rom mot sør. Loftstrapp med rekkverk, bærende konstruksjoner og overflater har høy dokumentasjons- og opplevelsverdi. I tillegg til eksponerte trekonstruksjoner, umalte kledninger og tregulv ser vi en rekke detaljer som forteller noe om byggeteknikken. Dette er for eksempel skråstilt kledning utenpå bindingsverkskonstruksjonen og dyttetry som tetting i yttervegg. Videre er luke i gulv og heiseanordning et svært interessant element som vitner om lagerbruken, med vertikal forbindelse via lemmer i gulvet gjennom begge etasjer, som tegnet av arkitekt Hanssen. Loftet med alle materialer og detaljer har svært høy verneverdi og bør bevares mest mulig uendret.			

FOTO EKSTERIØR

Opprinnelig inngang mot sør har fått et ekstra takutbygg og ny dør. To store vinduer er fjernet i 1. etasje.

Fasade øst. Flere vinduer i 1. etasje er utvidet i høyden. Midtstilt lasterampe med dør er fjernet.

Fasade vest, tilbygg fra 1973 i bakgrunnen. Tre vinduer i 1. etasje er fjernet, ellers opprinnelige formater.

Tilbygg mot nord med nyere inngang i kortveggen, der det opprinnelig var et vindu.

Det er bevart eldre skjørt av stående bord og utvendig papp. Dette tilsvarer opprinnelig løsning. Her inngangsluke mot vest.

Opprinnelig pelefundament og skjørt mot vest. Se detalj av vegg på bildet t.h. Opprinnelig tett skjørt av stående bord er bevart.

Opprinnelig skråtelt kledning spikret direkte utenpå bindingsverket i yttervegg henger noe ned, pløyd ca. 22 mm.

Opprinnelige pelefundamenter med en del nyere kryssavstiving. Etasjeskille av tre med stubbeloft.

Det er mye overflatevann (dammer) som har frosset til et tykt islag under bygningen.

Gamle bindhaker av jern mellom pelegfundamenter og bjelker under dekket.

Like innenfor luka mot vest er et bur, kjetting henger på pelen til venstre. Ukjent bruk – dyrehold?

Fasade vest. Kledningen er fornyet i feltet der dør og lasterampe er fjernet. (Skitten snø foran vegg.) Bygningen har tømmermannspanel i 1. etasje og liggende supanel i 2. etasje, som opprinnelig.

Fasade vest har lavere vinduer i begge etasjer, som opprinnelig. Opprinnelig karm og listverk er dels bevart, nyere isolerglassvinduer med opprinnelige ruteinndeling.

I nedre del av veggen er det noen store pluggete hull, muligens etter innblåst isolasjon (ingen plugg hull høyere på veggen).

Enkle vannbrett av skråstilt plank, gjæret hjørne. Datering usikker, muligens opprinnelig løsning. Ingen profiler.

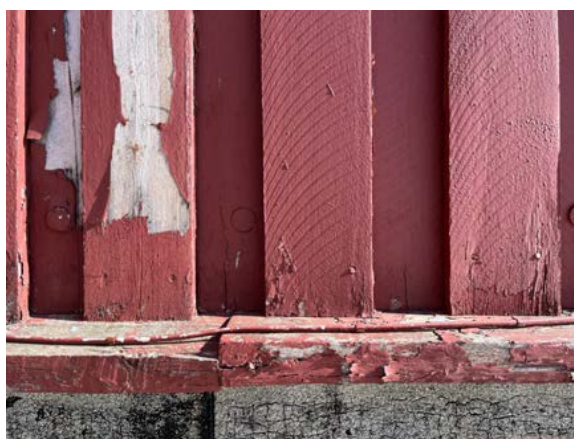
Typisk vindu i 1. etasje mot øst. Opprinnelig ruteinndeling er videreført i nye koblede isolerglassvinduer. Det er gjennomgående sprosser i ytre ramme.

Mange vinduer har bevart opprinnelig listverk med små spor/hakk i toppen for uttak av sidehengslete rammer.

Vindskiene har buet nedre del, som opprinnelig. Denne detaljen ble brukt på flere hus i Nybyen, og avviker fra arkitekt Hanssens detaljtegning.

Kombinasjon av opprinnelig kledning t.v. og nyere kledning med spor av sirkelsag. Slike nye bord er brukt i partier der vinduer/dør er endret.

Det er lokale råteskader i vannbrett mot sør og vest. Eventuell følgeskade i svill er ikke undersøkt.

Små lokale råteskader i nedre del av kledning. Omfattende malingsavskalling.

FOTO INTERIØR

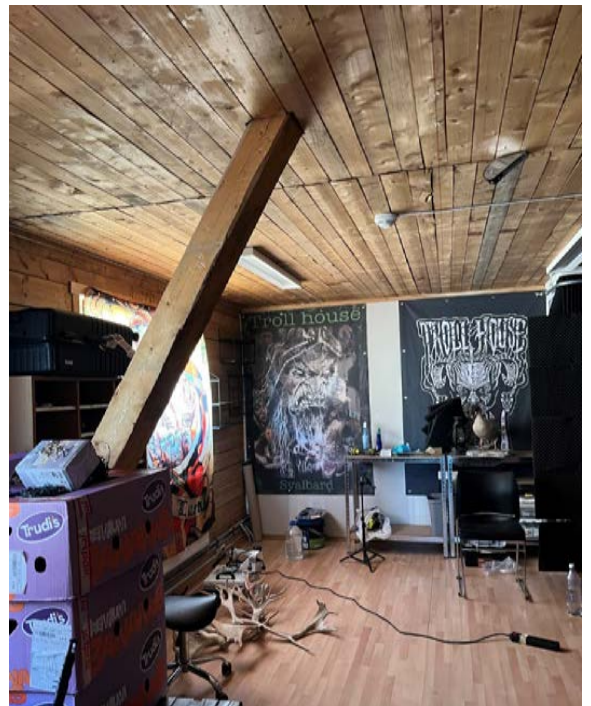
Interiør fra gamlebutikken i 1. etasje, der det nå er kunstnersenter. Tresøylene er innkledd.

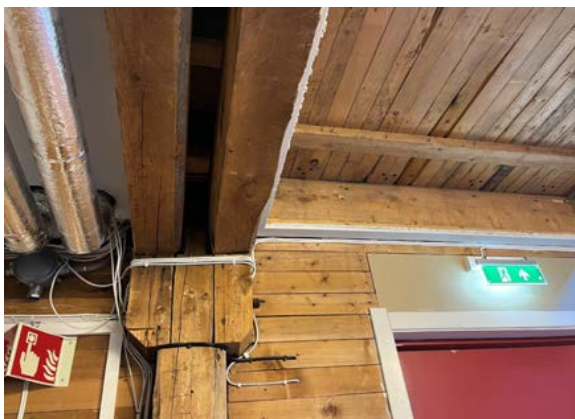
Nyere trapp mellom 1. og 2. etasje, antatt fra ombyggingen omkring 1997.

Gang nordøst med opprinnelige konstruksjoner.

Atelier i 2. etasje, opprinnelig panel og skråstag.

Typisk opprinnelig søyle med doble dragere over.

Opprinnelig panel med not/fjær 2. etasje nord.

Loftstrappa er bevart med opprinnelig utførelse.

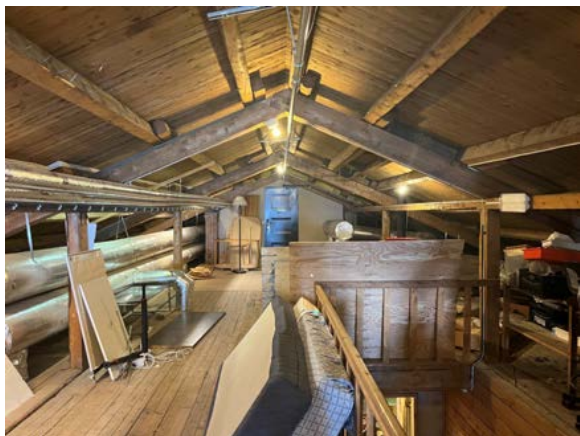
Opprinnelig rekkverk ved trapp på råloftet.

Eksempel på hybel i 2. etasje med eksponert opprinnelig bordhimling.

Eksempel på hybel i 2. etasje. Her med nyere kledninger på alle flater.

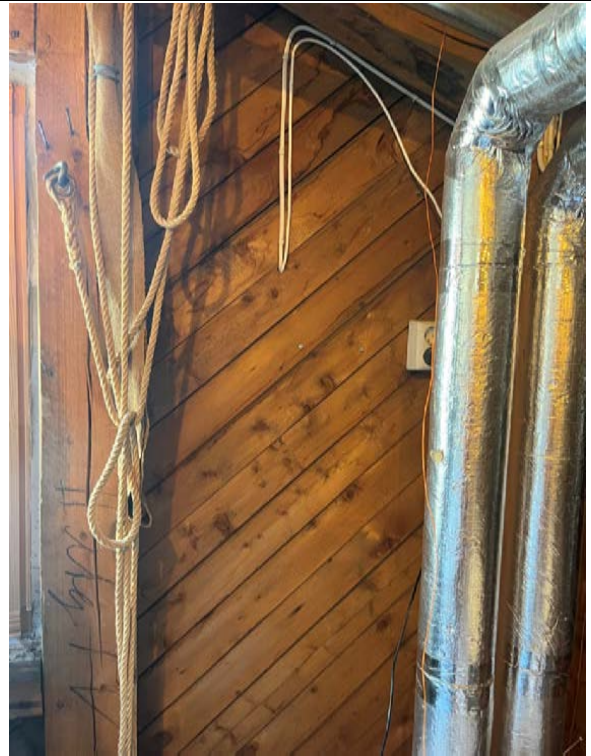
Råloftet er bevart og lite endret.

Innredet teknisk rom i søndre del av loftet.

Lem i loftsgulv og heiseanordning over. Denne hadde forbindelse ned til 1. etasje og lasterampa.

Uisolert loftsvegg mot nord, der skråstilt kledning ses på utsiden av bindingsverket.

Heiseanordningen var festet med jern til takåsene.

Gammel dyttetry mellom gavlvegg/tak mot nord.

Opprinnelig skråstilt kledning på utsiden av bindingsverket i yttervegg. Takåser/taktro over.

Langsgående stolper/dragere (tradisjonelt kalt stol) på hver side under taksperrene.

VEI 100-3	BRAKKE 107 JOMFRUBURET
ASKELODDEN-ID	336492-6
GNR./BNR.	22/262
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Jacob Olav Martin Hanssen (1892–1962)
OPPRINNELIG BRUK	Brakke for kvinnelige messebetjenter
BYGGEÅR	1948
ENDRINGER	1961: Pusset opp og etterisolert med skumplast. 1970–74: Nytt VVS-anlegg. Ombygging av romstørrelser, ny vindusplassering, tilbygg mot sør med ny hovedtrapp. Ca. 1985: Hybler for både kvinner og menn. (Messa flyttet til Lia.) 1994: Spitsbergen Travel Hotel AS etablerte turistovernatting, Spitsbergen Nybyen Gjestehus. Modernisering ute/inne, nye bad. 1998–99: Studentsamskipnaden i Tromsø overtok. Ominnredet til studentboliger og modernisert. Refundamentert med stålpeler.
DAGENS EIER	Norges Arktiske Studentsamskipnad, Pb. 395, 9171 Longyearbyen
DAGENS BRUK	Bygningen står tom.
BESKRIVELSE	Opprinnelig boligbrakke i to etasjer. Grunnflate ca. 9,5 x 28,8 meter. Saltak tekket med papp, opprinnelig råloft. Yttervegger av tungt bindingsverk med tosidig kledning. Fasader med ny liggende supanel og ettrams isolerglassvinduer. Bygningen er endret i flere omganger. Midtkorridor i begge etasjer, endrete romstørrelser. Antall vindusakser på langveggen er endret fra ni til åtte. Nyere tilbygg (to faser) med inngang mot sør. Refundamentert på stålpeler/bjelker, skjørt av liggende bord. Rester av støpt kjeller under en del (fyrrom).
 	

VERNEVERDI

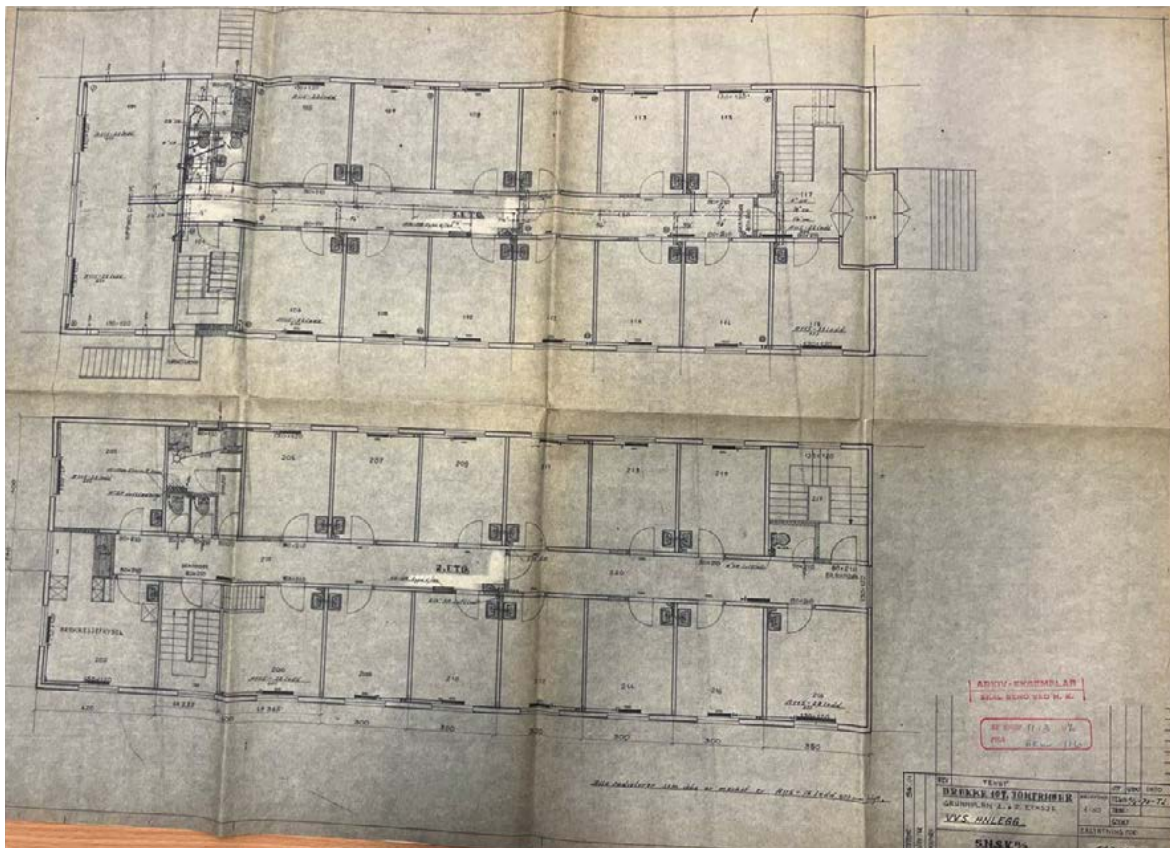
Jomfruburet har høy verneverdi som en av de opprinnelige brakkene i Nybyen, tegnet av arkitekt Jacob Hanssen. Funksjonen som bolig for kvinnelige ansatte, med kort vei til arbeidsplassen på Stormessa, er viktig kultur- og sosialhistorie. Verneverdien er både knyttet til overordnet byplan, bygningens hovedform, eksteriørets tidstypiske karakter og bærende trekonstruksjoner. Inne er overordnet struktur med midtkorridor bevart. Råloftet med opprinnelige konstruksjoner, materialer og luftelyrer har særlig høy verdi. Endring av skillevegger, interiør, trappetilbygg mot sør mv. representerer forbedringer utført av Store Norske i gruvetida (1970–74) og har høy verdi. Nyere endringer og tilrettelegging for turisme har lav verneverdi.

BYGNINGSHISTORIKK

Jomfruburet, oftest kalt Buret, ble oppført som del av den opprinnelige bebyggelsen tegnet av arkitekt Jacob Hanssen. Vi har ikke funnet Hanssens opprinnelig plan- og fasadetegninger, kun en rekke bygningsdetaljer, som skjema av hovedtrapp, bitrapp, dør- og vindusdetaljer mm. Hanssen spesifiserer tette rekkverk kledd med hardpresset huntonitt i hovedtrappa. På vindusskjema antydes skyggepanel med avrundet kant på innside vegg, men vi vet ikke om det ble utført slik. (Nasjonalarkivet Tromsø, boks 3893)

Bygningen for kvinnelige ansatte skilte seg ut fra de øvrige brakkene og hadde høyest boligstandard av arbeiderbrakkene i Nybyen. Grunnplanen var litt kortere og bredere enn på de andre arbeiderbrakkene, et enkelt rektangel på ca. 9,5 x 28,8 meter, uten utbygg i endene. Det var opprinnelig tre vindusakser i kortveggen mot nord og ni vindusakser på hver langvegg. Det var inngangsparti i 1. etasje mot sør. Dette ble bygget annerledes enn tegnet, utenfor bygningskroppen var det skrå leegger og et lite tak. Innenfor bislaget var det en stor hovedtrapp med tre løp. En bitrapp lå i motsatt ende av korridoren, der det også var dør inn til en smal loftstrapp. Det var et lite, støpt fyrrom under bygningen med sentralfyr fra kjele og murt pipe.

Buret hadde 28 enerom. Alle hadde vask på rommet (vann ble de første årene hentet på gangen), samt felles bad med toalett og dusj i hver etasje. Rommene var større enn i mannsbrakkene. En plantegning fra 1970 med inntegning av nytt VVS-anlegg viser trolig opprinnelige romstørrelser. Hvert soverom hadde brutto mål (inkl. vegg) 3 x 4 meter, enkelte rom var litt større. I det noe større hjørnerommet mot nordvest, med utsikt mot veien og nordover mot fjorden, holdt brakkesjefen til. Hun hadde både håndvask og hybelkjøkken. I 1. etasje mot nord var det et felles oppholdsrom i hele bygningens bredde. På tegningen anno 1970 var det felles WC ved gangen i hver etasje.

Grunnplan VVS som prosjektert i 1970. Det ble nå vask på hvert rom og felles WC i gangen. Planløsningen antas å være lite endret siden byggeåret. Det var enkle dører fra korridorene til alle rom. Tegningen visere ni vindusakser på langveggen mot veien, som opprinnelig. SNSK Grubekontoret 1970. Kilde: NA-TØ boks 3775

Buret i opprinnelig skikkelse, før fasadene ble malt. Inngangsdøra står i flukt med vegglivet. I mange år ble taket brukt til opphold. Foto: Bjarne Nevre 1949, Svalbard museum SVF 07842

Bygningen er modernisert i mange omganger, både i regi av Store Norske og senere. Det er vanskelig å fastslå eksakt når alle endringene kom. Fram til 1980-tallet var endringene knyttet til standardheving for gruveselskapets kvinnelige ansatte. Opprinnelig sprossedelte torams vinduer ble skiftet til moderne ettrams vinduer, og veggene ble trolig etterisolert med innblåst skumplast i 1961. Det ble lagt inn WC, muligens som planlagt i 1970, ref. tegningen foran, men trolig ble det etablert WC allerede på begynnelsen av 1960-tallet.

Opprinnelig fasade mot veien, ni vindusakser. Bygningen er under ombygging, antatt 1970–74. Bislaget mot sør er revet, noen vinduer er tatt ut, betongkjelleren har rivingssår, materialer ligger på bakken, og stillas er reist i øst. Foto: Herta Grøndal Lampert © Grøndal Foto (beskåret topp/bunn)

En større ombygging skjedde en gang mellom 1970 og 1974, ref. eldre foto. Skilleveggene i nordre del av bygningen/bitrapperommet samt midtkorridoren ble bevart i opprinnelig posisjon, men for øvrig ble flere skillevegger flyttet. Rommene ble litt bredere, og antall vindusakser ble tilsvarende endret fra ni til åtte på langveggen. Fasaden fikk ny liggende kledning samtidig med endring av vindusplasseringen. Det ble bygget nytt inngangsparti mot sør i form av et større tilbygg med asymmetrisk saltak, hovedtrappa ble flyttet hit. Trappa og rekkverket ligner Jacob Hanssens opprinnelige tegninger, men med enklere detaljer av håndløper mv. Det er usikkert om trappa ble gjenbrukt eller bygget helt ny. I kortveggen mot nord ble tre vinduer i hver etasje blendet og erstattet av rømningsdør med rømningstrapp i enden av midtkorridorene.

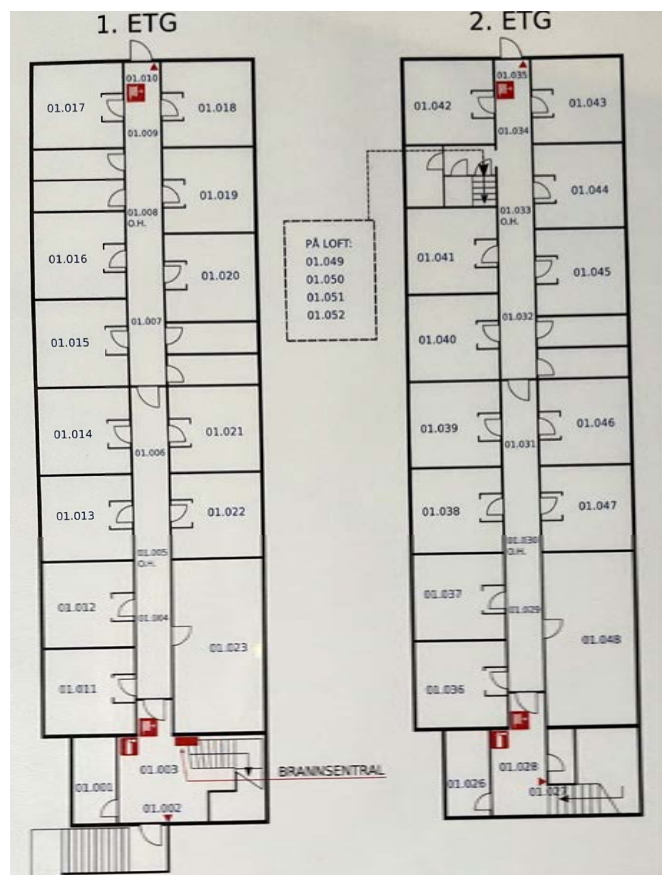
En så omfattende strukturell ombygging, med ny vindusplassering og flytting av skillevegger, virker underlig, men kontrollmål av bygningens hovedmål og opprinnelige gavlvegger på loft, samt foto før/etter 1974, viser at det må være slik. Antatt på samme tid ble det bygget små lydsluser med doble dører inn til hvert rom. Det ble innredet vask og skap på hver side av de små entré-boksene, og veggene ble her kledd med skyggepanel, disse elementene er stadig bevart. Eldre bilder viser at pipa over tak fra fyrrommet i kjeller stadig var bevart. Loftstrappa ble bevart i opprinnelig posisjon.

Spitsbergen Travel Hotel AS etablerte turistovernatting i brakka i 1994, under navnet Spitsbergen Nybyen Gjestehus. Det er uklart om det ble gjort moderniseringer. Bitrappa mot vest ble fjernet og nye bad ble etablert her i begge etasjer, dette kan å ha skjedd i denne perioden.

Studentsamskipnaden overtok bygningen i 1998 og tok den i bruk til studentboliger. Bygningen ble igjen modernisert og istandsatt. Det ble bygget nytt fundament av stålpeler/bjelker, da det var store bevegelser i grunnen og brakka hadde forskjøvet seg på pelene. Opprinnelig støpt fyrrom i kjeller og teglmurt pipe ble revet. Tilbygget mot sør ble utvidet mot vest i begge etasjer med teknisk rom. Vinduene mot badene på begge langvegger ble blendet, vi ser tydelig spor i kledningen der vinduene har stått. Rommene med sluser og håndvask er bevart som i gruvetida. Det er stadig felles bad og oppholdsrom/kjøkken i hver etasje, lokalisert der det opprinnelig var et soverom og hovedtrapp i bygningens sørøstre del.

Opprinnelige/eldre materialer antas å ligge bevart bak nyere kledninger på eldre vegger inne (opprinnelige og fra ombyggingen 1970–71). Dette gir potensial for bygningsarkeologiske undersøkelser og økt kunnskap om de historiske interiørene. Det gir også muligheter for tilbakeføring av utvalgte rom, dersom historien om Jomfruburet skal formidles tydeligere.

Plantegninger/brannplan som henger i gangen. Plassering av trapper og rominndeling er i hovedsak som etter ombyggingen før 1974. De smaleste rommene (blant annet tidligere bitrapp mot vest) er nyere bad.

EKSTERIØR MED TILSTANDSGRAD

GRUNN OG FUNDAMENT	BESKRIVELSE	
	Byggegrunnen er en opphøyd grusvoll (elveavsetning) mellom Longyearelva i vest og bratt fjellside i øst. Bygningen har nytt fundament av stålpeleer og stålbjelker, bygget som en slags rammer med kryssavstiving, der leddene er sveiset sammen. Pelene står ned i grunnen med støpte «sko». Fundamentet går betydelig utenfor bygningskroppen. Skjørt av liggende bord og overliggende dekke stikker utenfor bygningskroppen. Kappete opprinnelige trepeler står stadig i bakken i flere rekker under bygningen, rundtømmer. Nedre del av støpt grunnmur for fyrrom er bevart over terreng, men kjelleren er revet.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand. Bakken er tørr under bygningen, kun litt innblåst snø.	TG 1

YTTERVEGGER	BESKRIVELSE	
	Opprinnelig tungt bindingsverk med tosidig kledning i flere lag. På utvendig side er et avstivende skrålagt panel, deretter papp og utlektet liggende supanel. All kledning er fornyet etter ombygging og endret vindusplassering i 1970–74. Opprinnelig supanel er trolig fjernet, ny kledning er dels føret betydelig ut i forhold til opprinnelig skråstilt bordkledning (ca. 8 cm på østveggen). Vindusnisjene er dermed dypere.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand, ingen skader påvist.	TG 1

DEKKER	BESKRIVELSE	
	Opprinnelige etasjeskiller av tre, antatt stubbeloft fylt med kullsubb. Under dekket mot terreng er det etterisolert og påslått plater.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand, ingen skader påvist.	TG 1

VINDUER	BESKRIVELSE	
	Nyere ettrams isolerglassvinduer, to lag glass, vippevinduer med ytre aluminiumsbeslag. Malte trevinduer. Enkle gerikter av flate bord og skråstilt vannbord over vindu, beslag under. Moderne løsning. Mange av vinduene har endret plassering, ref. ombygging 1970–74.	

	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand.	TG 1

DØRER	BESKRIVELSE	
	Nyere inngangsdør mot sør og dører i gavlvegg mot nord (rømningsvei). Alle er malte platedører, lav verneverdi.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand.	TG 1

TAK	BESKRIVELSE	
	Opprinnelig saltak med sperrekonstruksjon. Enkle sperrer av kraftig plank, understøttet av to langsgående bukker (stoler) av stolper/dragere på hver side. Enkelte spinkle hanebjelker er spikret til sperrene. Liggende taktro. Taket er tekket med nyere gråsort takpapp. Nyere vindskier/isbord, malt. Det er bevart to eldre luftelyrer over tak. Dette er firkantete bokser med åpne spilevegger av skråstilte trebord, lave pyramidetak tekket med papp. Posisjon som opprinnelig, drøyt 4,5 meter inn fra hver gavlvegg.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand. Ingen skader eller lekkasjer påvist.	TG 1

ANNET	BESKRIVELSE	
	Mot sør nyere trapp og overbygget inngangsparti, pulttak båret av tresøyler. Mot nord rømningsstige av stål. Lav verneverdi.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand.	TG 1

SAMLET VURDERING TEKNISK TILSTAND

Alle konstruksjoner og synlige bygningsdeler er i god stand. Ingen skader eller mangler er påvist. Det nye stålfundamentet virker stabilt. Vedlikeholds nivået er generelt godt.

INTERIØR

OVERORDNET BESKRIVELSE	Opprinnelige bærende konstruksjoner med midtkorridor er bevart, samt enkelte skillevegger. Likeså er råloftet svært intakt. Planløsningen er for øvrig betydelig endret. Prinsippet med rom på hver side av korridoren er videreført, men flere skillevegger er flyttet på og romstørrelser endret. Fellesrommet er flyttet i forhold til opprinnelig posisjon i nordenden av bygningen. Bitrappen er revet, og nye bad installert. 'Det er noe uklart når de ulike endringene er utført. Generelt vurderer vi endringer gjort i regi av Store Norske da dette stadig var brakke for ansatte, som interessante uttrykk for kontinuerlig forbedring av boforholdene.
HOVEDTRAPPEROM	BESKRIVELSE Hovedtrappa er flyttet fra opprinnelig posisjon innenfor hovedvolumet til et tilbygg mot sør fra 1970–74. Det er uklart om opprinnelig trapp med rekkverk ble flyttet og gjenbrukt, eller om den ble bygget helt ny. Trappas utførelse med fint buet og tett rekkverk har slektskap med Jacob Hanssens originaltegninger fra 1947. Rommets karakter har for øvrig 1970-tallspreget, med platekledde vegger (Gipsonyl) og himlinger med listverk over skjøtene (slektskap med interiør i arbeiderbrakke 102 utført 1974). Trapperommet har arkitektoniske og historiske kvaliteter som bør bevares.
TYPISK FORLEGNINGSROM	BESKRIVELSE Hvert enkelt rom fikk sin nåværende størrelse og hovedform ved ombyggingen i 1970–74. De små lydslusene, eller entréboksene med doble dører er interessante, en lignende løsning finnes i nr. 100 Formannsmessa. Nisjene er ca. 80 cm dype. På hver side av inngangsboksen er henholdsvis vask og klesskap. Veggene er her kledd med umalt skyggepanel, dels med avrundet og dels avfaset kant. Himlingsplater med lister har 1970-tallspreget, ref. arbeiderbrakke 102 utført 1974. Elementene er fint utformet og gir rommene historisk karakter.
RÅLOFT MED TRAPP	BESKRIVELSE Opprinnelig kaldt loft med smal loftstrapp opp fra 2. etasje er intakt. Loftet har god høyde under mønet og er brukt som lager. (Arbeiderbrakkene for menn nr. 101–106 hadde stige/luke til et lavt ubrukelig råloft.) Loftstrapp, bærende konstruksjoner og overflater har høy dokumentasjons- og opplevelsesverdi. I tillegg til eksponerte tak- og veggkonstruksjoner, umalte kledninger og tregulv finnes en rekke detaljer som forteller om opprinnelig byggeteknikk. Her ser vi for eksempel skråstilt kledning utenpå bindingsverkskonstruksjonen i ytterveggene, og dyttestry som tetting rundt gavlvindu. To opprinnelige luftelyrer over tak er særlig verdifulle. Loftet med alle materialer og detaljer har svært høy verneverdi og bør bevares mest mulig uendret.

FOTO EKSTERIØR

Buret hadde en god plassering i Nybyen, med kvinnenens arbeidsplass i messa rett over veien. Kun formennene hadde en finere plassering lengst nord i brakkebyen. Tilbygget mot sør er fra 1970–74.

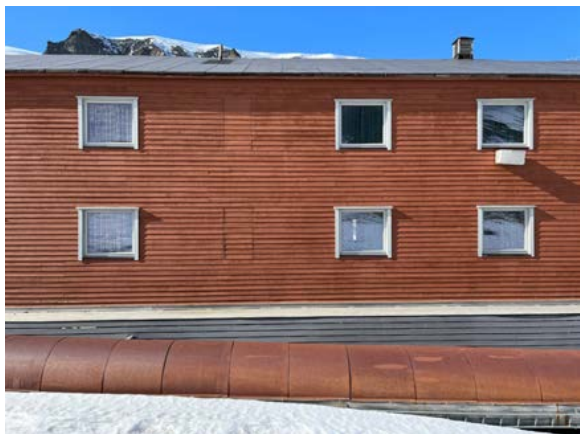
Fra sørøst. Kledningen går sømløst forbi trappetilbygget og er tilpasset ny vindusplassering etter ombyggingen i 1970–74. To opprinnelige luftelyrer til loftet er symmetrisk plassert på taket.

Fasaden mot veien fikk åtte vindusakser etter ombygging i 1970–74. To vinduer er senere kledd inn mot badene, som ble innredet i opprinnelig bitrappesrom.

Tilbygget med hovedtrapp mot sør fra 1970–74 har skjevt røstet saltak. Senere utvidet mot vest med teknisk rom. Opprinnelig loftsvindu er blendet og skjuler seg bak nytt saltak på tilbygget.

På begge fasader er vinduer mot bad senere blendet, spor i kledning etter smale vinduer, her mot øst.

Tilbygget mot sør har lavere tak enn hovedbygningen. Kledningen går sømløst forbi tilbygg og hovedhus og ble fornyet samtidig med ombyggingen i 1970–74.

Rømningsstige mot nord, dørene ble etablert i 1970–74.

Utlektet kledning og dypere vindussmyg mot øst.

Nyere skjørt. Svill i bakken mot vest, eldre anlegg for rørgate.

Nyere inngangsparti med trapp mot sør.

Detalj av typisk vindu med moderne detaljer, fornyet på 1990-tallet.

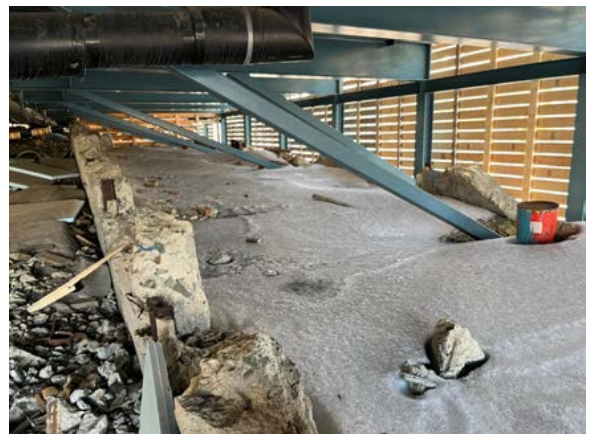
Ny type fundamentering med stålpeler, dragere og skråstag fra 1998. De gamle trepelene er kappet, tre rader under bygningen øst for opprinnelig støpt kjeller.

De nye stålpelene er boret ned i bakken et stykke utenfor yttervegg og opprinnelige peler.

Stålkonstruksjonen spanner over restene av opprinnelig støpt kjeller/fyrrom.

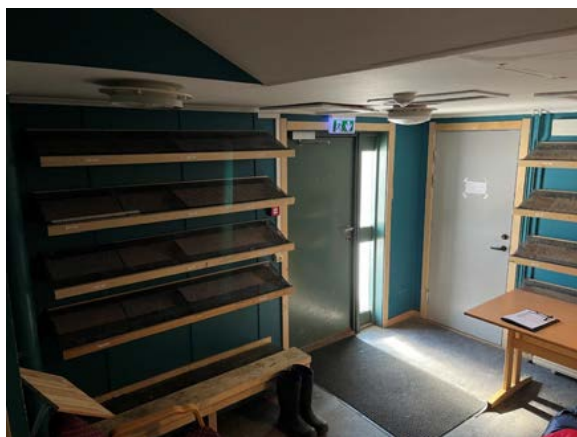

Støpt kjeller har betong med jernforsterkninger/armering.

FOTO INTERIØR

Hovedtrapperom i tilbygg mot sør fra 1970–74. Det er uklart om den opprinnelige trappa fra 1947 er flyttet og gjenbrukt, eller om trappa ble bygget ny.

Fra hovedtrapp mot utgangsdør sør (til venstre) og dør til tilbygget teknisk rom.

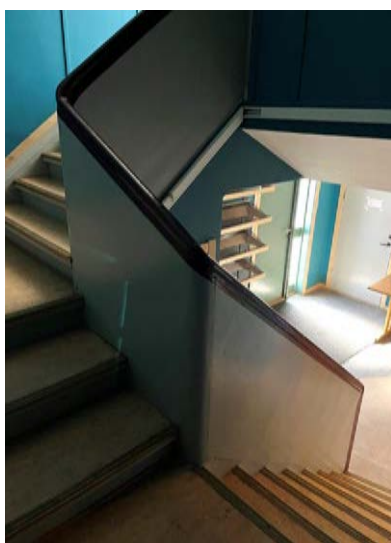
Veggen i trapperommet har plastbelagt gips (Gipsonyl), som i brakke 102 anno 1974.

Detalj av trapprekkverk med fin buet profil og forsenkning på siden av håndløper.

Vegger og himling i trapperommet er kledd med tidstypiske malte plater og lister.

Hovedtrappa har tre løp, tett rekkverk med avrundete hjørner.

Loftstrappa er bevart med opprinnelig posisjon tilknyttet opprinnelig bitrapp (nå bad).

Midtkorridor i 1. etasje.
Materialbruken er fra siste modernisering som studentboliger.

Midtkorridor i 2. etasje.

Typisk isolerglassvindu, antatt 1990-talls eller nyere.

Typisk rom, her fra 1. etasje. Inngangsnisje, skyggepanel, vask og skap, antatt som utført i 1970–74.

Inngangsnisjene er ca. 80 cm dype. De hadde knapt plass til knagger for klesoppheng, funksjonen var trolig mest som lydnisje.

Himling med lister og skyggepanel har eldre karakter, antatt bevart fra ombyggingen i 1970–74.

Felles kjøkken, lik utforming begge etasjer. Interiøret er modernisert i perioden med turistutleie og senere studentboliger.

Opprinnelig råloft med synlige tak- og veggkonstruksjoner. Dels nyere bodinnredning.

Sperrene understøttes av to langsgående bukker/stoler, som opprinnelig bygget.

Sperrene er bladett inn i hverandre ved mønet og spikret sammen.

To opprinnelige luftelyrer er bevart på mønet.

Gavlvegg mot nord, med skrå kledning utenpå bindingsverket. Innvendig liggende panel er ikke komplett

Gavlvegg mot sør med enkelt bindingsverk og utvendig skråstilt kledning. Blendet opprinnelig gavlvinde. Tilbygget mot sør har et skråtak som krysser midt utenfor vinduet.

VEI 100-5	101 ARBEIDERBRAKKE
ASKELADDEN-ID	336492-5
GNR./BNR.	22/263
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Uavklart (ikke Jacob Hanssen)
OPPRINNELIG BRUK	Boligbrakke for gruvearbeidere
BYGGEÅR	1946
ENDRINGER	1961: pusset opp og etterisolert med innblåst skumplast. Ca. 1963: modernisering, nytt trapperom/bislag vest, nye vinduer. 1994: Spitsbergen Travel Hotel AS etablerte overnatting for turister, Spitsbergen Nybyen Gjestehus. Modernisering. 2001: SpiTra AS kjøpte Brakke 1, 5 og 8 (nye nummer) i Nybyen. 2002: Navneskifte til Spitsbergen Guesthouse 2021: Leieavtale med Hurtigruten Svalbard
DAGENS EIER	Store Norske Næringsbygg, Vei 610-2, 9170 Longyearbyen
DAGENS BRUK	Hotellvirksomhet, «Coal Miners' Cabins»
BESKRIVELSE	Opprinnelig arbeiderbrakke i to etasjer. Grunnflate ca. 300 m ² . Fundamentert på trepeler med utvendig skjørt av liggende bord, rester av støpt fyrrom under en mindre del. Yttervegger av tungt bindingsverk med tosidig kledning. Fasader med liggende supanel. Opprinnelig sprossedelte torams vinduer er skiftet til moderne ettrams vinduer. Saltak tekket med papp. Lave utbygg med pulttak i hver kortende. Nyere vindfang med saltak sentralt på langvegg vest.
 	

VERNEVERDI

Bygningen har høy verneverdi som en av seks opprinnelige arbeiderbrakker oppført i Nybyen like etter krigen. Verneverdien er både knyttet til overordnet byplan, bygningens hovedform, eksteriørets tidstypiske karakter, bærende konstruksjoner og innvendig hovedstruktur. Opprinnelig funksjon kommer tydelig til uttrykk i fasader og plan. Eksteriøret er svært intakt, med opprinnelig panel, eldre vinduer i utbygg på kortveggene, doluker i vegg og 1960-talls bislag mot vest med ny hovedtrapp inne. Opprinnelig planløsning med midtkorridor og rominndeling er relativt intakt, tross noe endring av lettvegger, etablering av bad, samt fornying av gulvbelegg og kledninger. Senere endringer, vindusutskifting og modernisering som er utført av Store Norske i gruvetida, har kultur- og sosialhistorisk verdi. Nyere endringer og tilrettelegging for turisme har lav verneverdi.

BYGNINGSHISTORIKK

Brakke 101 er en av de opprinnelige arbeiderbrakkene oppført i 1946. Dette var en av seks tilnærmet like mannskapsbrakker for gruvearbeidere, nr. 101–106, lokalisert i søndre del av Nybyen. Brakketypen er ikke tegnet av arkitekt Jacob Hanssen, ref. Hanssens regnskap 1950. Bygningstypen er imidlertid identisk med brakkene 29 og 30 som ble oppført i Svea samme år (nå revet). Se mer om dette i Del 1: hovedrapport, der bygningstypen beskrives nærmere.

Bygningen ble modernisert til Kong Olavs besøk i 1961, med innblåst isolasjon i veggene. Den karakteristiske rekka med tre vinduer i det søndre utbyggets kortvegg ble trolig satt inn samtidig. Dette antas å ha sammenheng med etablering av WC. Brakke 101 var sannsynligvis én av tre arbeiderbrakker som ble modernisert og ominnredet til énmannsrom i 1962–63. (Holm 2006) Samtidig ble det bygget nytt inngangsparti midt på langveggen mot veien i vest, med et lite bislag med saltak og tretrapp opp. Inne ble ett brakkerom i hver etasje ombygget til ny hovedtrapp. Vinduene ble skiftet til moderne ettrams vippevinduer (husmorvindu).

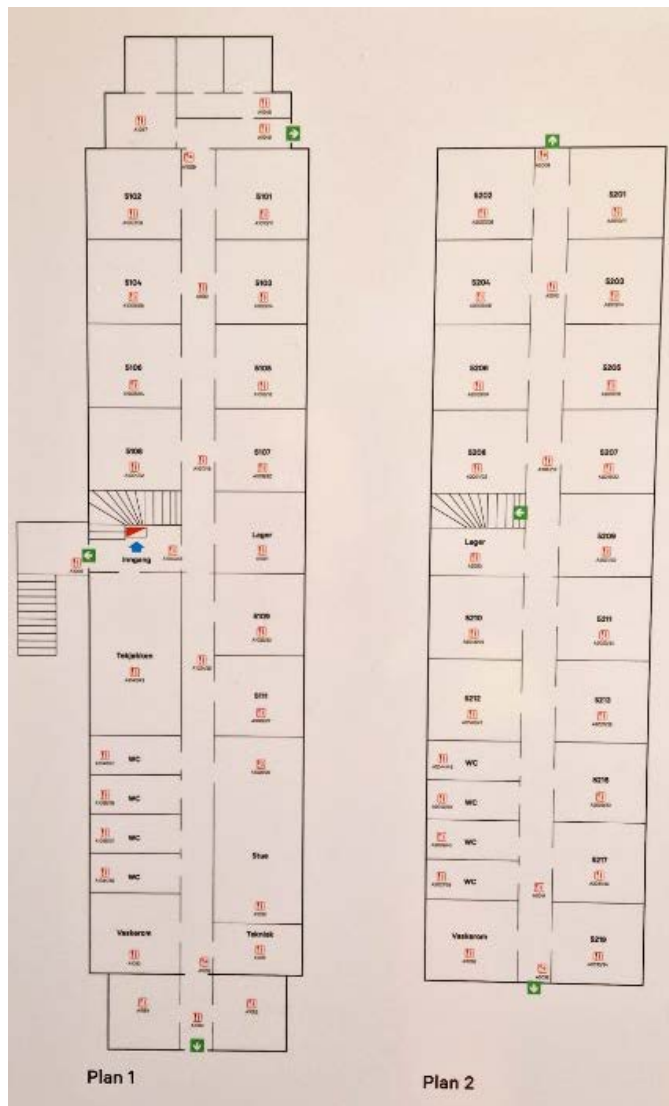

Over: Kong Olavs besøk 1961. Brakke 101 har fortsatt hovedinngang i utbygg sør, vindusbåndet i utbyggets vestvegg er satt inn. Foto: Herta Grøndal Lampert © Grøndal Foto

T.v.: Foto 1970. Bislag med trapp mot vest er trolig fra 1960-tallet, likeså ettrams husmorvinduer. Foto: Friedrich Hörll, Svalbard museum SVF 28497 (utsnitt, se opprinnelig foto i Del 1 hovedrapport)

Brakke 101 under rehabilitering, muligens 1990-tallet. Avdekket bindingsverk med opprinnelig skråstilt underkledning i øvre del av vegg. Nye isolerglassvinduer settes inn. Foto: Svalbardposten, udatert (beskåret topp/bunn). Kilde: nb.no

Dagens planløsning, brannplan.

Fra juni 2021 inngikk Store Norske avtale om utleie av tre brakker i Nybyen (nye nr. 1, 5 og 8) med Hurtigruten Svalbard. Disse driver hotellvirksomhet med utleie av rom i de ombygde arbeiderbrakkene. Interiøret er pusset opp og tilpasset hotelldriften. De fleste rommene har bevart opprinnelig størrelse, med felles bad og toalett i hver etasje. Det er felles kjøkken og oppholdsrom i hver brakke.

Det er noe uklart hvilke endringer som ble gjort i gruvetida, og hvilke som er utført på 1990-tallet og senere som tilrettelegging for turistutleie. Opprinnelige/eldre materialer antas å ligge bevart bak nyere kledninger inne. Dette gir potensial for bygningsarkeologiske undersøkelser og økt kunnskap om interiørene fra gruvetida. Det gir også muligheter for tilbakeføring av utvalgte rom, dersom historien om arbeiderbrakkene skal formidles tydeligere.

EKSTERIØR MED TILSTANDSGRAD

GRUNN OG FUNDAMENT	BESKRIVELSE	
	Byggegrunnen er en opphøyd grusvoll (elveavsetning) mellom Longyearelva i vest og bratt fjellside i øst. Alt av tidligere pelefundament er revet og erstattet med stålfagverk, type Triodetic. Tidligere støpt kjeller/fyrrom er revet, og det er rester av betongvegger i fundamenteringsområdet. Nytt skjørt med liggende trebord lagt med ca. 20 mm luftespalte. På grunn av ny fundamentering er skjørtet mot sør trukket ca. 30 cm ut forbi vegglivet.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Det var blåst inn litt snø under bygget, men det var ikke is eller annet som kunne tyde på at vann renner inn under bygget. Fundamentet er i god stand.	TG 1
YTTERVEGGER	BESKRIVELSE	
	Utenfra og inn: falset supanel (skrånende overside – Weatherboard) synlig flate dim. ca. 130 mm / papp / pløyde panelbord lagt i 45° / tungt bindingsverk / to lag bordkledning / innvendige plater / gips / glassfiberstrie. Synlige plugga hull i opprinnelige panelbord, diameter ca. 20 mm. Trolig fra innblåsing av isolasjonsskum i 1961. Vannbord ned mot skjørt er et enkelt trebord uten profilering. Trolig nytt i forbindelse med refundamentering. Opprinnelig utbygg mot nord har en form for «dobbeltilbygg». Det ytterste tilbygget har på østre side spor i veggen etter en luke. Dette kan ha vært luke fra gammelt av for å tømme bøttedoer.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Generelt i god stand, vanlig vedlikehold.	TG 1
DEKKER	BESKRIVELSE	
	Trebjelkelag med stubbeloft. Mot fundament/terreng er det i nyere tid for deler av bygget lagt inn duk under stubbeloft og trolig isolasjon over. Øvrige deler har originale stubbeloftsbord synlige. Inne i 2. etasje er det to hull i dekket i hver ende av bygget. Antatt rømningsmulighet ned til første etasje.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Ingen utpregede skjevheter og helninger i dekker.	TG 1
VINDUER	BESKRIVELSE	
	Nyere ettrams vinduer (husmorvindu) i samme format som opprinnelig, men uten inndeling i to rammer og sprosser. Tolags isolerglass. På langvegg	

	mot vest er fire forlegningsvinduer blendet og åpningen kledd med supanel. Dette er gjort i nyere tid med utskifting av panelbord mellom nye og gamle vinduer, innenfor vinduene er det anlagt bad/wc. På østfasaden er ett forlegningsromsvindu blendet, men gerikter er beholdt som markering. Ved etablering av hovedinngang på langvegg mot vest, med tilhørende vindfang, er ett vindu i 1. etasje fjernet og tilsvarende vindu i 2. etasje flyttet litt mot sør. Det er synlige spor i panelet etter disse endringene. Listverk (gerikter) til alle vinduer er enkle bord lagt rett på veggpanel. Begge tilbygg har eldre vinduer, ettrams med topphengsling. Noen i liggende format med midtsprosse. På utbygg mot sør, fasade mot vest, ligger tre kvadratiske vinduer som et bånd med felles innramming, som etablert i 1961 eller tidligere.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Vinduene er i god stand.	TG 1

DØRER	BESKRIVELSE	
	Ytterdørene er av nyere dato.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand.	TG 1

TAK	BESKRIVELSE	
	Opprinnelig saltak med enkle sperrer og punktvis understøttelse med stolper. Uisolert og med taktro tekking med papp. Taket avsluttes mot gavler med vindskier med vinkelrett avslutning mot raft. Enkelt umalt vannbord. Taket har ikke renner og avsluttes med brett av takpapp rundt taktro mot raft. Enkel panelt raftekasse. Kaldt loft ble ikke besiktiget.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Ingen svekkelser påvist i konstruksjonen. Papp er av ganske ny dato og ser ut til å være i god stand.	TG 1

ANNET	BESKRIVELSE	
	Nyere tretrapper til inngangsdørene. Nyere rømningsstiger i galvanisert stål i hver ende av bygget.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand.	TG 1

SAMLET VURDERING TEKNISK TILSTAND	
Fundament, hovedkonstruksjoner, fasadematerialer og takteking er generelt i god stand. Ingen nevneverdige symptomer er påvist.	

INTERIØR

OVERORDNET BESKRIVELSE	Hovedstruktur med plassering av trapper og midtkorridor er bevart, slik brakka ble etter flytting av hovedinngang/trapp på begynnelsen av 1960-tallet. Det er etablert flere bad, fellesrom og boder i nyere tid. Dette har skjedd ved sammenslåing av tidligere brakkerom, men slik at strukturen med midtkorridor er bevart. Innvendige kledninger og overflater er modernisert i hovedbygget i forbindelse med innredning for turistutleie. Det er plater og nyere belegg på gulv i begge etasjer. Eldre foto av korridor viser at det på 1960–70-tallet var platehimling med lister over skjøtene. Opprinnelig utbygg mot sør er kledd med OSB-plater med belegg fra nyere tid. Tilbygg mot nord er kledd med malte og umalte sponplater og har belegg av forskjellig alder, samt noe gulv i malt spon. Begge utbygg brukes til lager.
HOVEDTRAPP	Hovedtrappa vest for korridoren, om lag midt i bygningen, er sannsynligvis bevart slik den ble oppført på begynnelsen av 1960-tallet. Da ble hovedinngangen flyttet fra søndre utbygg til midt på vestfasaden mot veien. Ett brakkerom i hver etasje ble brukt til nytt trapperom mellom 1. og 2. etasje. Trapp og rekkverk er av tre, men trinnene har fått nytt gulvbelegg og aluminiumslist på trinnene. Rekkverket har en enkel håndløper og firkantete spiler, som er malt. Trappa har verneverdi som et tidlig uttrykk for de ulike moderniseringene som ble gjort i arbeiderbrakene.

FOTO EKSTERIØR

Vei 100-5 brasse 101 fra sørvest. Opprinnelig utbygg med pulttak mot sør. Inngangspartiet med bislag midt på vestfasaden ble etablert ca. 1963.

Fasade vest. Det er bevart gamle ventiler til rommene i langfasadene. Blendete vinduer mot nye bad.

Sett fra nordøst. Opprinnelig utbygg med pulttak mot nord, dette fikk etter svært kort tid et ekstra tilbygg.

Inngangspartiet midt på vestfasaden er en tidlig endring fra begynnelsen av 1960-tallet. Trappa er fornyet senere, med trinn av strekkmetall.

Opprinnelig utbygg mot sør. Karakteristisk eldre vindusbånd som går igjen på flere utbygg til andre brakker, etablert senest 1961. Skjørt utenfor vegglinn på grunn av nytt fundament.

Opprinnelig utbygg i to etapper mot nord. Trolig rester etter luke for tømming av bøttdoer. Eldre vinduer er bevart.

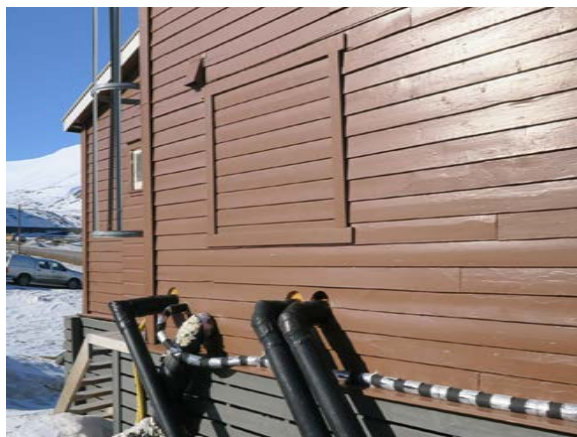
Hengsler på luke, ref. bildet til venstre.

Skyggepanel og panelt himling i bislaget mot vest fra 1960-tallet.

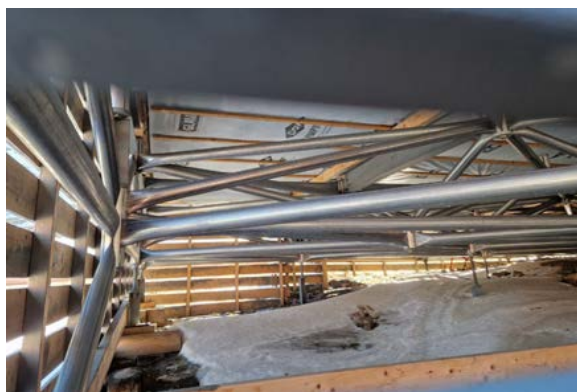
Nye vindustyper, men listverket rundt er inspirert av opprinnelig utførelse. Gammel ventil. Opprinnelig falsset supanel er bevart.

Østfasade helt mot sør. Vindu som er blendet er markert med gerikter. Nyere rørføringer inn til bygningen.

innblåst skumplast fra 1961 – hvit masse i mellomrommet. Foto der rør går inn i bygget. To lag opprinnelig kledning utenfor bindingsverket.

Opprinnelig pelefundament er revet og erstattet med stålfagverk, Triodetic.

Stålfagverk, Triodetic. I bakgrunnen ser vi betongrester fra opprinnelig støpt fyrrom.

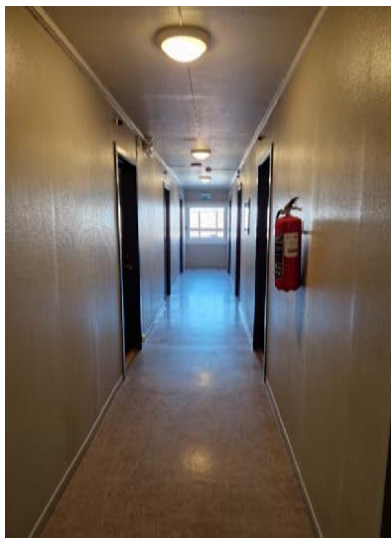
FOTO INTERIØR

Rett ved inngang fra bislag mot vest og trapp opp til 2. etasje.

Ser ned trapp fra 2. etasje. Trapp trolig fra begynnelsen av 1960-tallet samtidig med nytt inngangsparti på langveggen mot vest.

Korridor 2. etasje sett mot nord.

Nye bad i 2. etasje.

Opprinnelig utbygg på kortvegg mot nord, første del av utbygget. Hovedbygget er inn døra til venstre.

Utbygg mot nord. Ser inn på del av tilbygget lengst mot nord, som har luke for tømning av opprinnelig bøttedo.

Opprinnelig utbygg mot sør, eldre dør inn til del mot øst.

Tilbygg mot sør, eldre dør inn til del mot vest.

Fellesrom i 1. etasje. Nye kledningsmaterialer.

Brakkerommene er innredet som hotellrom, her i 1. etasje mot øst.

Opprinnelig utbygg mot sør med ny innredning, eldre vindusbånd mot vest, tidlig 1960-talls.

Opprinnelig utbygg mot sør, eldre vindu mot øst.

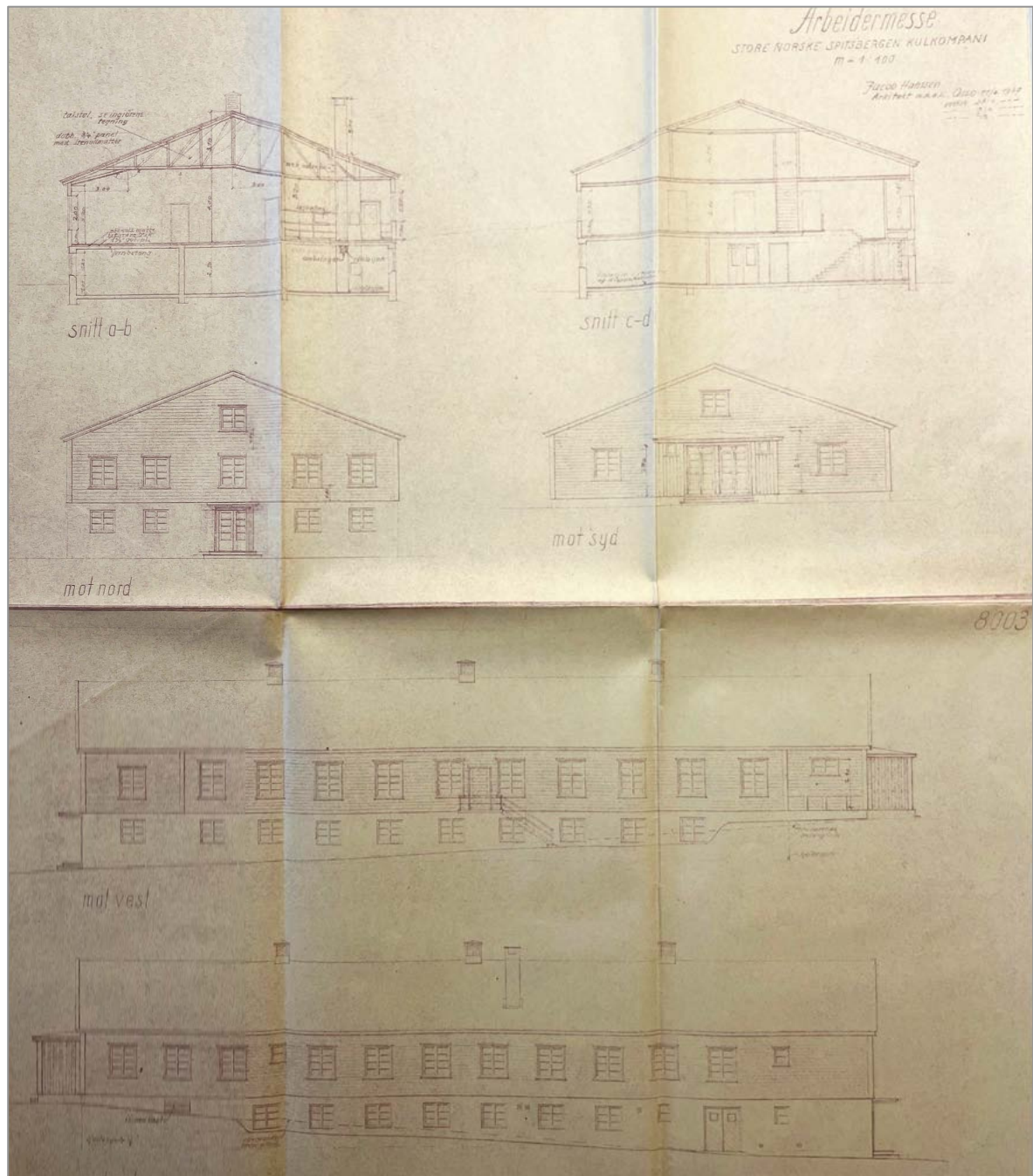
VEI 100–6	108 STORMESSA
ASKELODDEN-ID	336492-9
GNR./BNR.	22/267
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Jacob Olav Martin Hanssen (1892–1962)
OPPRINNELIG BRUK	Arbeidermesse (spisesal, kjøkken, meieri, bakeri, lager etc.)
BYGGEÅR	1948
ENDRINGER	1960–63: nytt kafeteriaanlegg og modernisering. Innlagt WC. 1977: tilbygget nytt inngangsparti med postbokser mot sør. 1985: Stormessa nedlegges som spisested for Store Norske. 1987: Resepsjon for hotellet i Nybyen, selskapslokale. 2001: Solgt fra Svalbard Næringsbygg til Polar Eiendom Svalbard AS. 2003–06: rehabilitering og ombygging med leiligheter og spisesal. 2005: Longyearbyen lagerhotell leier ut boder til folk i byen
DAGENS EIER	Polar Eiendom Svalbard AS, Pb. 10, 9171 Longyearbyen
DAGENS BRUK	Hotellvirksomhet, resepsjon og kafé «Coal Miners' Cabins», boliger. Lagerhotell og veterinær i kjeller.
BESKRIVELSE	Toetasjes bygning med saltak. Areal ca. 1600 m ² fordelt på to etasjer. Kjeller av plasstøpt betong, fundamentert på trepeler. Overbygget har yttervegger av tungt bindingsverk med tosidig kledning i flere lag, utvendig supanel. Vinduene er fornyet i flere omganger, format og dels plassering er endret. Uinnredet råloft med teknisk rom i søndre del og leilighet i nordre del. Tilbygget inngangsparti med pulttak mot sør. Hovedetasjen er ombygget med leiligheter og spisesal.
 	

VERNEVERDI

Stormessa har høy verneverdi som et helt sentralt opprinnelig felleshus tegnet av arkitekt Jacob Hanssen. Stormessa var spisested for alle arbeiderne i Nybyen, senere også for andre bydeler i Longyeardalen. Verneverdien er både knyttet til overordnet byplan, bygningens hovedform, eksteriørets tidstypiske karakter, bærende konstruksjoner og innvendig hovedstruktur med spisesal, kjøkken og lagerrom i kjeller. Opprinnelig planløsning er en del endret, men salen er beholdt på opprinnelig sted med utsikt mot elvedalen, men med redusert areal i bredden. Kjellerens lagerrom og råloftet med synlige konstruksjoner er svært intakt. Senere endringer, vindusutskifting og modernisering som er utført av Store Norske i gruvetida, har kultur- og sosialhistorisk verdi. Nyere endringer og tilrettelegging for turisme og boligbruk har lav verneverdi.

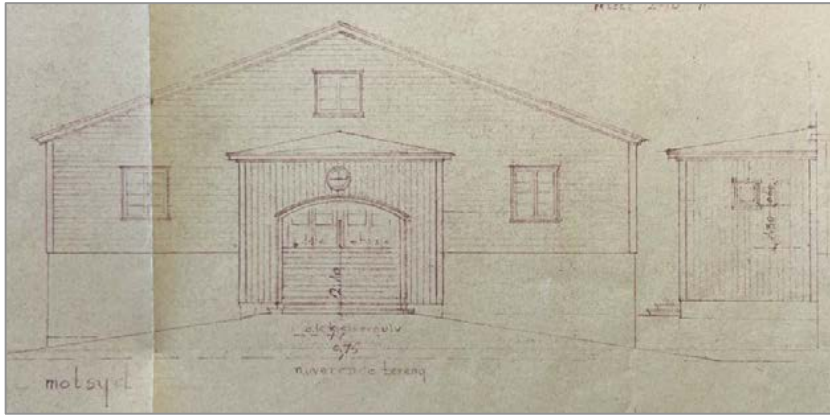
BYGNINGSHISTORIKK

Stormessa ble oppført i 1948, tegnet av arkitekt Jacob Hanssen. Det offisielle navnet var Arbeidermesse Øst (AMØ), Stormessa blant folket. Bygningen har hevet kjelleretasje av plasstøpt betong fundamentert på trepeler. Hovedetasjen er av tungt bindingsverk med panel på hver side. Det var lager, kjølerom og skomakerverksted i kjelleren. I fasaden er en lem påskrevet is-nedkast (ferskvannforsyning om vinteren). I 1. etasje lå spisesalen (messa) og kjøkken. Ifølge arkitektens tegning 1947 var det plass for 377 mennesker i salen, i praksis ble det plass til flere. Det kunne dekkles til 550 mennesker med langbord og benker. Loftet hadde beboelsesrom mot gavlvegg, ellers råloft. Opprinnelig peleplan er signert H.C. Sandceck & Co., Oslo. (Reistads private arkiv).

Fasader og snitt, Jacob Hanssen, sist endret 02.08.1947. Hanssen tegnet en delvis nedgravd kjeller av støpt betong, men slik ble det ikke. Hele betongkjelleren ble bygget over terreng, fundamentert på høye trepeler. Asymmetrisk fagverk/sperrebind i taket over salen. Kilde: Nasjonalarkivet Tromsø, boks. 3893.

Arkitekturen var gjennomarbeidet og med tidstypiske estetiske kvaliteter. Arkitekt Hanssen tegnet planer, fasader, vindus-/dørskjema, inngangsparti i to versjoner, trapper og mange konstruksjons- og bygningsdetaljer (Nasjonalarkivet Tromsø, boks 3893). Han tegnet matheis, profilert listverk og garderobestativ utført av «bjerk dreid». Veggskjema av interiøret i spisesalen er illustrert med vegger kledd med hardpressete huntonittplater. Den store salen hadde stort spenn og himling montert under et spesialtilpasset fagverk i takkonstruksjonen over.

Tegning Jacob Hanssen 1947. Inngangspartiet ble endret til buet inngang, slik det ble bygget. Kilde: Nasjonalarkivet Tromsø, boks. 3752.

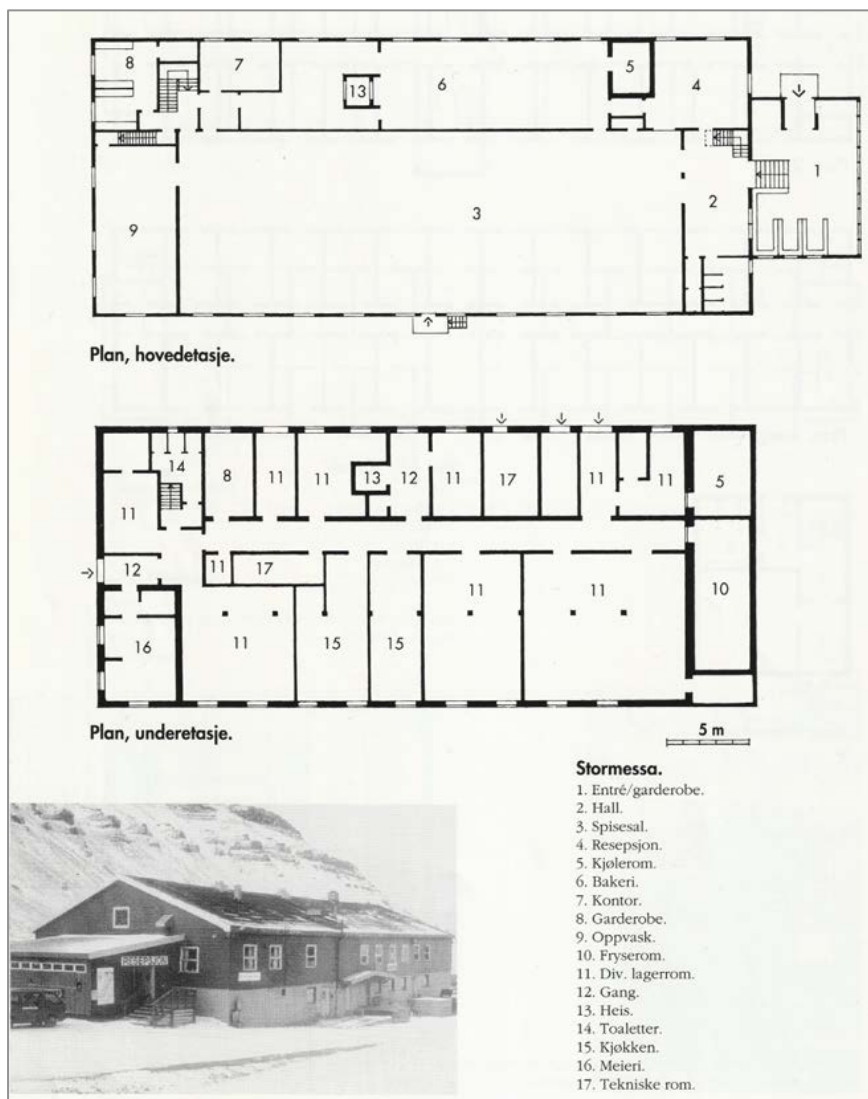
Stormessa med full oppdekning. Opprinnelige vinduer. Foto: Leif Archie Grøndal © Grøndal Foto

På 1960–70-tallet skjedde diverse modernisering. I 1960 ble det planlagt å fornye innredningen med bedre kafeteriaanlegg og nye møbler. Den 28. april 1960 sendes et telegram til «Spitsbergkul Bergen» der man gjør «oppmerksom på at aktuell bærevegg mellom spisesal og kjøkkenavdeling er sterkt belastet i det hovedtakets krefter nedføres gjennom fagverkstakstoler som er opplagret søyler i denne vegg (...)» Videre ble det planlagt fire varmedisker og kolddisk med kjøling.

Det ble installert WC i 1963. I 1969 ble de fleste langbord med benker skiftet til småbord og stoler. I 1977 ble det bygget et nytt og større tilbygg mot nord, med inngang og postbokser i gangen.

Da Arbeidermessa i 1985 flyttet til «Busen» i Lia (nå Lompensenteret) ble det åpent for ny bruk. Allerede i 1987 ble det innredet resepsjon for hotellet i Nybyen, med kjøkken og frokostlokale i

messas. Bygningen var stadig i bruk som selskapslokale. I kjelleren var det bakeri og meieri. Her sto «Jernkua», der man lagde melk av tørrmelk. I desember 1992 flyttet også jernkumelk- og bakevaresalget til Svalbardbutikken i sentrum. Jernkua står i dag utstilt i spisesalen i Stormessa.

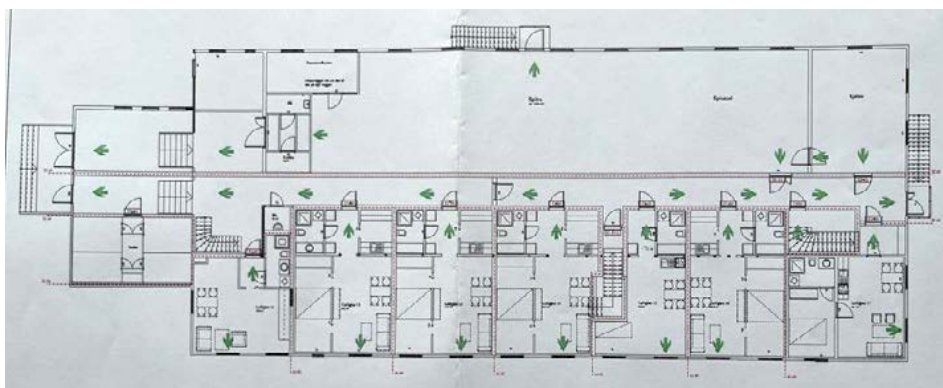
Faksimile fra brosjyre «Prosjekt Nybyen» 1992, s. 10. Messa har fått ny bruk, med resepsjon for hotellet i Nybyen. Planløsningen er fortsatt relativt lik opprinnelig løsning, med stor spisesal, trapper, matheis etc. Inngangspartiet er som bygget i 1977.

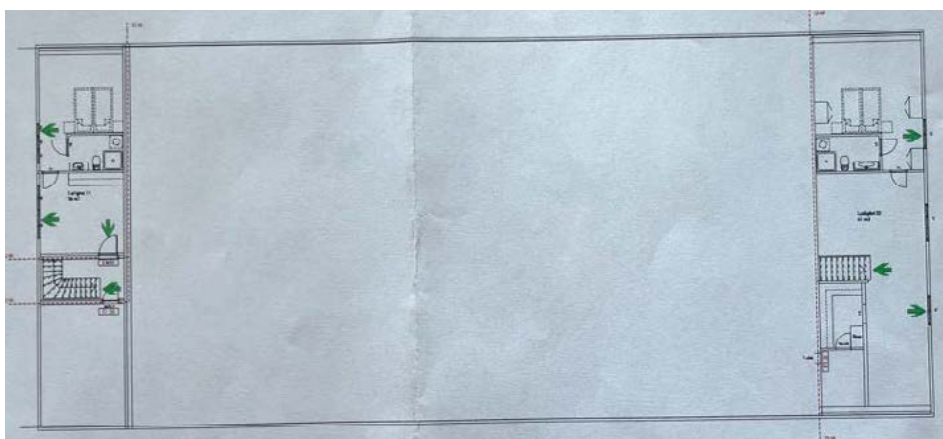
Stormessa før siste ombygging. Kilde: Reistads private arkiv.

Selskapet Polar Eiendom AS overtok Stormessa i 2001. I de kommende årene ble det gjennomført en omfattende istandsetting av hele bygningen inklusive fundamenter, eksteriør og interiør, og bygningen ble bygget om for ny bruk. Arbeidet foregikk i tre byggetrinn og var ferdig i 2006. Det er nå frokostservering/resepsjon for Coal Miners' Cabins i den gamle messa, med inngang fra sør i et noe ombygget inngangsparti. Salen er redusert i størrelse, ved at det er avdelt en korridor mot nye leiligheter i østre del. Bygningen har i alt åtte leiligheter for fastboende. Brutto bruksareal er ca. 1500 m². Vinduene er endret i flere omganger, dels med endrete formater og plassering.

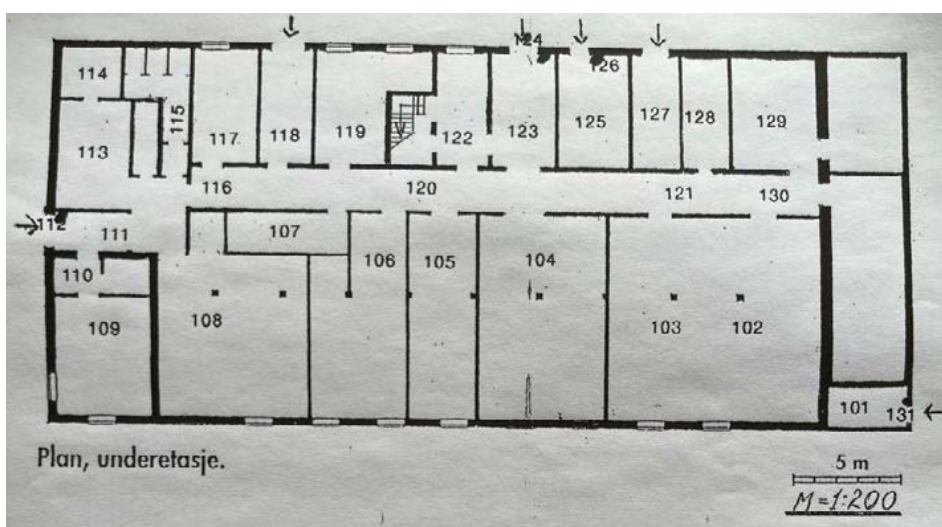
I kjelleren leier Longyearbyen lagerhotell ut boder til folk i byen. Fra 2020 har Svalbard Vet AS drevet veterinærtjenester i et lokale med egen inngang mot veien i øst.

Brannteknisk plan av dagens situasjon, med spisesal og syv leiligheter i 1. etasje. Nord er mot høyre på tegningen.

I 2. etasje/loft er det teknisk rom mot sør, et stort råloft og én leilighet mot nord. Instanes Svalbard AS 2002.

Kjellerplanen etter innredning for ny bruk. Nord er mot venstre. Kilde: Reistads private arkiv.

EKSTERIØR MED TILSTANDSGRAD

GRUNN OG FUNDAMENT	BESKRIVELSE	
	Byggegrunnen er en opphøyd grusvoll (elveavsetning) mellom Longyearelva i vest og veien i øst. Hevet kjelleretasje/dekke av plasstøpt armert betong med innstøpte dragere, fundamentert på opprinnelige høye trepeler av rundtømmer. Pelene står under yttervegg (integrert i støpt «skjørt») og i flere søylerader under bygningen. Mange peler er skiftet og ny kryssavstiving etablert ca. 2003. Nye trepeler er plassert på puter av plank over bakken, pelene står under betongdragerne og er koblet sammen med de gamle pelene med strekkmotall. De gamle pelene har omfattende råteskader/svikt i nedre del. Tilbygget fra 1977 står også på trepeler.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Tørre steinmasser under bygningen, håndtering av overflatevann ser ut til å fungere godt. Pelefundamentene er utbedret slik at situasjonen nå er stabil (se Yttervegger). Utbedringsmetoden med ekstra peler satt over bakkeplan krever jevnlig justering av peler/puter etter hvert som det oppstår bevegelser i permafrosten. Eier har et etablert vedlikeholdsregime med jevnlig tilsyn og justering av fundamentene annethvert år, eller ved behov. (Muntlig meddelt styreleder Sverre Løvaas.) Så lenge dette ivaretas, virker fundamentene stabile.	TG 1
YTTERVEGGER	BESKRIVELSE	
	Opprinnelig hevet kjelleretasje av plasstøpt armert betong. Utvendig spritpuss, innvendig puss. Hovedetasjen (1. etasje) og loftsgavler har yttervegger av tungt bindingsverk med tosidig kledning i flere lag med papp mellom. På utvendig side skråstilt pløyd panel (stabiliserende) og ytre liggende supanel, som opprinnelig. Bordene er falset og skråskjært (såkalt «Weatherboard»), høyde ca. 16 cm. Opprinnelige vannbrett med forseggjort profil, hulkil og avrundet nedre del. Noe endret kledning ved blanding av vinduer mv.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Betongveggene har langsgående sprekker i øvre del av ytterveggene og dels i innervegger, særlig tydelig mot vest og i nordre del av bygningen. Sprekkene har bredde opptil ca. 2 cm (på øyemål). Ifølge eier er sprekken overvåket over tid og det er lite utvikling etter utbedring av fundamentene. Situasjonen må følges tett med tanke på økende sprekkdannelse.	TG 2

	Tetting av sprekke med egnet mørtel vil avsløre om bevegelsene stadig er aktive. Opprinnelig bærekonstruksjon av bindingsverk og kledning er i god stand. Det er en tydelig (eldre) vridning/skjevhet i yttervegg mot vest, antatt stabilt, men situasjonen bør overvåkes. Små mekaniske skader i panel og noe malingsslitasje, vedlikehold. Sprekkene i betongveggene og vridning i bindingsverksvegg er symptomer som tilsier TG 2, selv om dette i dag er under kontroll, ref. eiers redegjørelse og gode rutiner for tilsyn og justering av pelefundamentene.	
--	--	--

DEKKER	BESKRIVELSE	
	Støpt armert dekke i hevet kjelleretasje. Øvre etasjer har trebjelkelag med stubbeloft, antatt isolert med kullsubb.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Ingen alvorlige symptomer er påvist. Armeringsjern i betongdekket er støpt inn med liten overdekning. Partier med eksponerte rustne armeringsjern vil gi svekkelser på sikt dersom rusten utvikler seg videre og fører til rustspreng og dertil skader i betongen. Omfanget av rust i armering er ikke kartlagt, kun deler av dekket ble inspisert. Jevnlig tilsyn og lokal utbedring bør vurderes for å bremse utviklingen. Trebjelkelag er i god stand, ingen symptomer påvist.	TG 1

VINDUER	BESKRIVELSE	
	De fleste vinduene er bevart med opprinnelig størrelse, men noen vinduer er blendet, nye satt inn (loft sør) og størrelser endret. Opprinnelige vinduer med tresprosser er skiftet til moderne isolerglassvinduer med store ruter uten inndeling, de fleste er tolags vinduer fra 2016 (produksjonsår). Nye vinduslister/vannbrett viderefører opprinnelig løsning. Malt tre. Ett opprinnelig vindu med integrert ventil er bevart mot nordøst, se foto.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Generelt god stand, vanlig vedlikehold.	TG 1

DØRER	BESKRIVELSE	
	Ulike typer nyere inngangsdører av tre og stål. Lav verneverdi.	

	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand.	TG 1.

TAK	BESKRIVELSE	
	Opprinnelig saltak med bevarte trekonstruksjoner. Råloft med eksponert takkonstruksjon. Sperrebind/fagverk, der vekten ledes ned på langsgående innervegg, asymmetrisk løsning over opprinnelig spisesal, se Jacob Hanssens tegning 1947. Over taksperrene ligger det langsgående åser med stående taktro. Innredete rom med nedsenket himling mot hver gavlvegg. Tilbygg mot sør har pulttak. Begge tak har utvendig nyere tekking med rødt takbelegg. To opprinnelige piper er muligens bevart bak nye metallhetter over tak.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand. Ingen kjente lekkasjer eller svekkelser.	TG 1

ANNET	BESKRIVELSE	
	Lasterampe mot øst/veien, betongrampe og tretram, lite saltak over. Diverse nyere tretrapper og rømningstrapper av tre og stål, for det meste nyere elementer, se foto.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Generelt brukbar stand på de fleste elementene, noe behov for vedlikehold.	TG 1
	Rømningstrapp mot vest har noe bevegelse i stolpefundamentene, rustne stålelementer (stolper under dekke), sprekker ved innfesting i vegg mv. Tilstand og eventuelle tiltak vurderes nærmere.	TG 2

SAMELT VURDERING TEKNISK TILSTAND

Bygningen er generelt i god stand og situasjonen virker stabil, tross eldre symptomer på setningsskader, som sprekker i betongvegger og skjevhet i yttervegg av bindingsverk mot vest. Opprettholdelse av tilstanden forutsetter at fundamentene etterses jevnlig og justeres ved behov, i samsvar med eiers etablerte vedlikeholdsregime. Situasjonen i pelefundamenter og bevegelser i betong- og trekonstruksjoner krever jevnlig overvåkning.

Pågående rustutvikling i armeringsjern i underkant av støpt dekke anses foreløpig å ha liten konsekvens, men rustutviklingen vil på sikt gi svekkelser av betongen. Rømningstrapp mot vest bør undersøkes nærmere og tiltak iverksettes.

INTERIØR

OVERORDNET BESKRIVELSE	Bygningens overordnede struktur med stor messe i 1. etasje, lagerrom i kjeller og råloft er i hovedtrekk bevart, likeså bærende konstruksjoner. Messa er imidlertid redusert i størrelse med etablering av ny midtkorridor, og øvrig del av hovedetasjen er ombygget til leiligheter, supplert med nye skillevegger, bad etc. Innvendige materialer, gulvbelegg, overflater, fast innredning og trapper er fornyet. Kjøkkenfunksjonen er opprettholdt nord i 1. etasje, likeså kan vi fortsatt se sjakten etter matheisen. Kjelleretasjen har bevart mye av sin opprinnelig karakter, med eldre dører til lagerrom. Råloftet er også vært intakt over det meste av bygningen, med synlige trekonstruksjoner.(Kun sett deler fra åpning mot teknisk rom i sør.)		
MESSA	<table><tr><th>BESKRIVELSE</th></tr><tr><td>Messa har opprettholdt sin funksjon som spisesal, med store vinduer mot vest. Rommets størrelse er imidlertid redusert, alle overflater er fornyet, og vindusutformingen er endret fra inndeling i fire rammer med sprosser til sprosseløse store glass innenfor opprinnelig format. Salens beliggenhet med utsikt mot elvedalen har høy kulturhistorisk verdi, tross endringene. «Jernkua» (melkemaskinen) står utstilt i salen, som et klenodium fra gruvetida.</td></tr></table>	BESKRIVELSE	Messa har opprettholdt sin funksjon som spisesal, med store vinduer mot vest. Rommets størrelse er imidlertid redusert, alle overflater er fornyet, og vindusutformingen er endret fra inndeling i fire rammer med sprosser til sprosseløse store glass innenfor opprinnelig format. Salens beliggenhet med utsikt mot elvedalen har høy kulturhistorisk verdi, tross endringene. «Jernkua» (melkemaskinen) står utstilt i salen, som et klenodium fra gruvetida.
BESKRIVELSE			
Messa har opprettholdt sin funksjon som spisesal, med store vinduer mot vest. Rommets størrelse er imidlertid redusert, alle overflater er fornyet, og vindusutformingen er endret fra inndeling i fire rammer med sprosser til sprosseløse store glass innenfor opprinnelig format. Salens beliggenhet med utsikt mot elvedalen har høy kulturhistorisk verdi, tross endringene. «Jernkua» (melkemaskinen) står utstilt i salen, som et klenodium fra gruvetida.			
LAGERROM KJELLER	<table><tr><th>BESKRIVELSE</th></tr><tr><td>Kjelleretasjen er bevart med støpt gulv og himling/dekke og pussete betongvegger. Deler av etasjen med inngang fra lasterampa, midtkorridor og lagerrom har opprinnelig karakter, med flere bevarte eldre tredører/porter.</td></tr></table>	BESKRIVELSE	Kjelleretasjen er bevart med støpt gulv og himling/dekke og pussete betongvegger. Deler av etasjen med inngang fra lasterampa, midtkorridor og lagerrom har opprinnelig karakter, med flere bevarte eldre tredører/porter.
BESKRIVELSE			
Kjelleretasjen er bevart med støpt gulv og himling/dekke og pussete betongvegger. Deler av etasjen med inngang fra lasterampa, midtkorridor og lagerrom har opprinnelig karakter, med flere bevarte eldre tredører/porter.			

FOTO EKSTERIØR

Fasade mot veien i øst. Bygningens karakter med støpt kjelleretasje og liggende panel på hovedetasjen er som opprinnelig. Vinduene er skiftet til moderne sprosseløse typer. Noen vinduer er endret i format og redusert i høyden, spor ses i kledningen. Bevart eldre lasterampe midt på fasaden. Tilbygget inngangsparti mot sør fra 1977.

Fasade vest. Vinduene er skiftet til moderne sprosseløse typer, men plasseringen er lite endret. De store vinduene er inn mot den store spisesalen (messa).

Fasade sør med inngangsparti fra 1977, senere noe ombygget.

Fasade nord, dels nye vindusåpninger og utvendig trapp til den nyere leiligheten i loftsetasjen.

Utsnitt fasade øst mot veien. Lasterampe av betong/tre og lite letak er eldre elementer fra tida som messe for Store Norske. De lavere vinduene er endret, spor ses i kledningen.

En skade i opprinnelig supanel over lasterampa avslører det opprinnelige skråstilte panelet bak, som er spikret rett på bindingsverket. Den støpte kjellerveggen har utvendig spritpuss.

Over innkasset gesims ses opprinnelig taktro av stående bord. Flere opprinnelige/eldre ventiler er bevart, her på fasade vest.

Ett opprinnelig vindu med integrert ventil er bevart mot øst.

Opprinnelig vannbrett er bevart, med høllet profil (øvre hulkeil, liten vertikal, og avrundet nedre del). Tilsvarende vannbrett ble også brukt på arbeiderbrakkene.

Rømningstrapp mot vest. Rustent stål i dekke og søyler, nyere trapp med trinn av strekkmetall.

Utsnitt fasade vest. Noe endrete vinduer i søndre del. Sprekk i øvre del av støpt kjeller langs hele bygningen.

Langsgående sprekk i øvre del av støpt kjellervegg mot vest.

Støpt kjelleretasje er hevet opp på treper. Opprinnelig støpt skjørt, her med inngang under bygningen i nord.

Spritpuss på støpt kjeller, spor etter liggende forskalingsbord i det støpte skjørtet. Her ses en lufteluke mot øst, inn mot pelefundamentene.

Pelefundamenter og nye rørføringer under støpt kjeller.

Betongdekket under kjelleretasjen har plasstøpte dragere i to retninger, pelefundamentene står under disse.

Mange peler er fornyet, nye peler er satt inntil de gamle og sammenbundet med metallbånd.

Nye peler står på pute/plankebit over terreng. Alvorlig råte/svikt i opprinnelig pele like bak, som står forankret ned i bakken.

Detalj av opprinnelig innstøpt pele i støpt skjørt.

Under deler av betongdekket er armeringsjern avdekket og noe rustne. Jernarmeringen har svært tynn overdekning i støpen. Her ses et parti under bygningens nordvestre del.

FOTO INTERIØR

Dagens spisesal er innredet i den gamle messa, som er redusert i størrelse og har fått nye kledningsmaterialer.

Søndre del av spisesalen med ny trapp og utgang.

Jernkua er utstilt i den tidligere messa.

Ny korridorløsning i 1. etasje, med leilighetene mot øst.

Sjakt for tidligere matheis.

Flere gamle dører er bevart i kjellerens lagerdel.

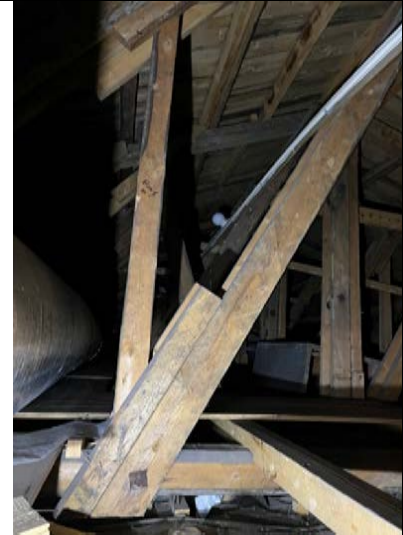
Detalj av eldre portblad med hengsler.

Opprinnelig korridor med støpte hovedkonstruksjoner i kjeller.

Eksempel på eldre fyllingsdør i kjeller.

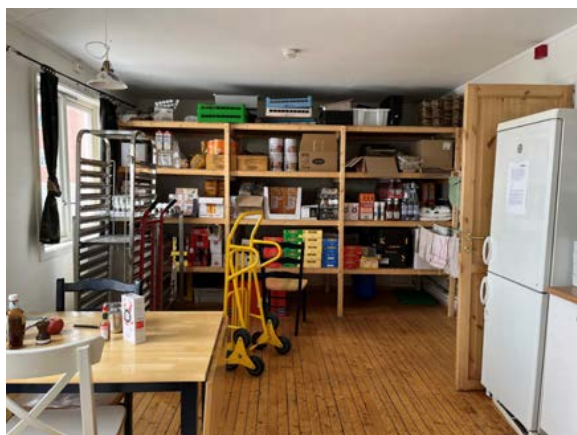
Opprinnelig takkonstruksjon sett inn fra teknisk rom i sør.

Langsgående sprekker i øvre del av begge innervegger i kjellerens nordre del.

Detalj av sprekk i betongvegg i kjeller. Tilsvarende sprekker finnes i både yttervegger og innervegger. Ifølge eier er situasjonen stabil etter istandsetting av pelefundamentene.

Pauserom nordøst i kjeller, se foto til høyre.

Eldre bordgulv i pauserommet.

VEI 100-7	102 ARBEIDERBRAKKE
ASKELADDEN-ID	336492-4
GNR./BNR:	22/264
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Ikke avklart (ikke Jacob Hanssen)
OPPRINNELIG BRUK	Boligbrakke for gruvearbeidere
BYGGEÅR	1946
ENDRINGER	1961: pusset opp, etterisolert med innblåst skumplast. 1974: ombygging, nye tilbygg og ny hovedinngang/trapp mot vest. 1994: Bygningen ble brukt til overnatting for turister, under navnet Spitsbergen Nybyen Gjestehus. Noe utleie til gjestearbeidere. 2001: solgt til Arne Kristoffersen, som etablerte «Gjestehuset 102». 2023–26: Etterisolering utside av yttervegg og tak, refundamentering.
DAGENS EIER	Svalbard Wildlife Eiendom AS, Pb. 163, 9170 Longyearbyen
DAGENS BRUK	«Gjestehuset 102», utleiehybler/turisme
BESKRIVELSE	Opprinnelig arbeiderbrakke i to etasjer. Grunnflate ca. 300 m ² . Fundamentert på trepeler, støpt kjeller under en mindre del (oppr. fyrrom, nå leilighet). Saltak tekket med papp. Yttervegger av tungt bindingsverk med tosidig kledning. Fasader med liggende supanel. Moderne ettrams vinduer satt inn i opprinnelige åpninger. Bygningen ble ombygget i 1974 med nytt inngangsparti midt på langveggen og påbygde tilbygg i hver ende. Ved istandsetting 2023–26 er trepelene fornyet, og fasader og tak utvendig isolert. Opprinnelig paneldetaljer er forsøkt kopiert, og vinduene er flyttet ut i vegglivet.
 	

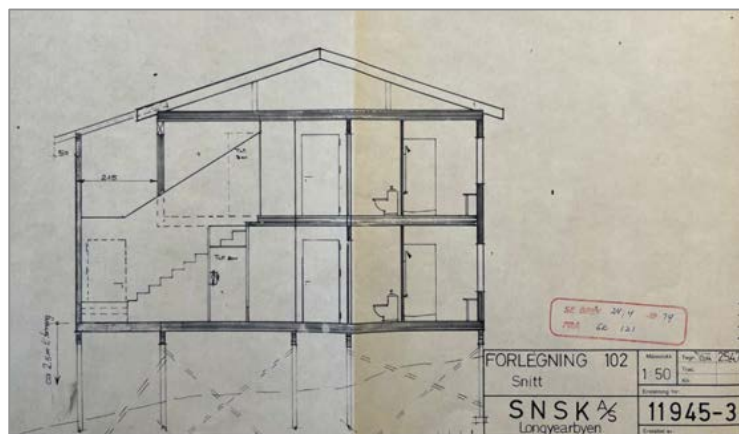
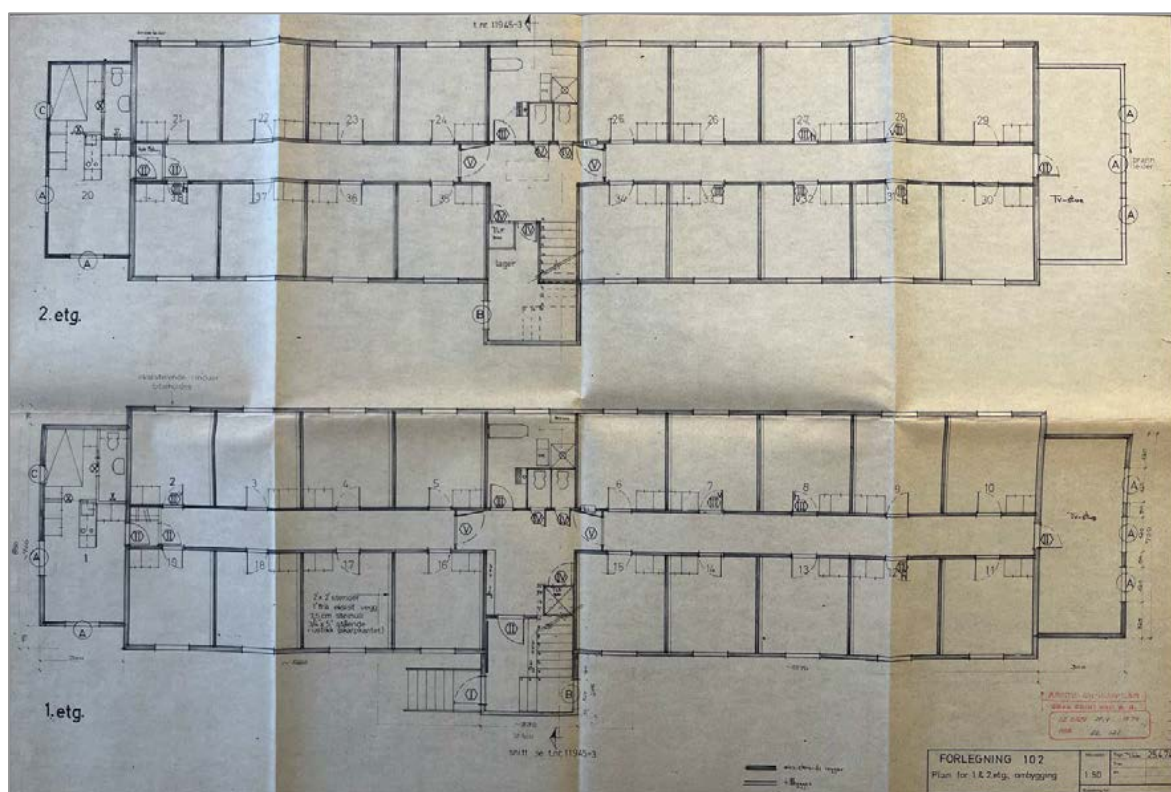
VERNEVERDI

Bygningen har høy verneverdi som en av seks opprinnelige arbeiderbrakker oppført i Nybyen like etter krigen. Verneverdien er både knyttet til overordnet byplan, bygningens hovedform, eksteriørets tidstypiske karakter, bærende konstruksjoner og innvendig hovedstruktur. Opprinnelig funksjon kommer tydelig til uttrykk i fasader og interiør. Eksteriøret er fornyet, men har bevart sitt karakteristiske uttrykk. Planløsning med midtkorridor og interiører er for en stor del som på 1970-tallet, dette er Nybyens best bevarte interiør i en brakke fra gruvetida. Senere endringer, vindusutskifting og modernisering som er utført av Store Norske i gruvetida, har kultur- og sosialhistorisk verdi. Nyere endringer og tilrettelegging for turisme har lav verneverdi.

BYGNINGSHISTORIKK

Brakke 102 er en av de opprinnelige arbeiderbrakkene oppført i 1946. Dette var en av seks tilnærmet like mannskapsbrakker for gruvearbeidere, nr. 101–106, lokalisert i søndre del av Nybyen. Brakketypen er ikke tegnet av arkitekt Jacob Hanssen, ref. Hanssens regnskap 1950. Bygningstypen er imidlertid identisk med brakken 29 og 30 som ble oppført i Svea samme år (nå revet). Se mer om dette i Del 1: hovedrapport, der bygningstypen beskrives nærmere.

I 1974 ble det gjort en ombygging for Store Norske, bruken var stadig innkvartering for gruvearbeidere, som nå jobbet i de nyere gruvene utenfor Longyeardalen. Nytt inngangsparti med trapp til begge etasjer ble oppført midt på langfasaden mot vest. De to utbyggene i hver kortende ble påbygget til to etasjer. I sørenden ble det innredet felles TV-stue, én i hver etasje. I nordre utbygg ble det innredet en hybelleilighet i hver etasje, med ett soverom avdelt med skyvedør, kjøkkenkrok og eget bad. Tilbyggene fikk nye ettrams vinduer, av samme type som var satt inn i hovedbrakka. For øvrig ble bygningen innredet med énmannsrom, med felles bad/WC i hver etasje. Interiøret fikk sin nåværende karakter, med platebeslåtte vegger, himlinger og belistning. Det er uklart om noe av den innvendige moderniseringen ble utført allerede på 1960-tallet.

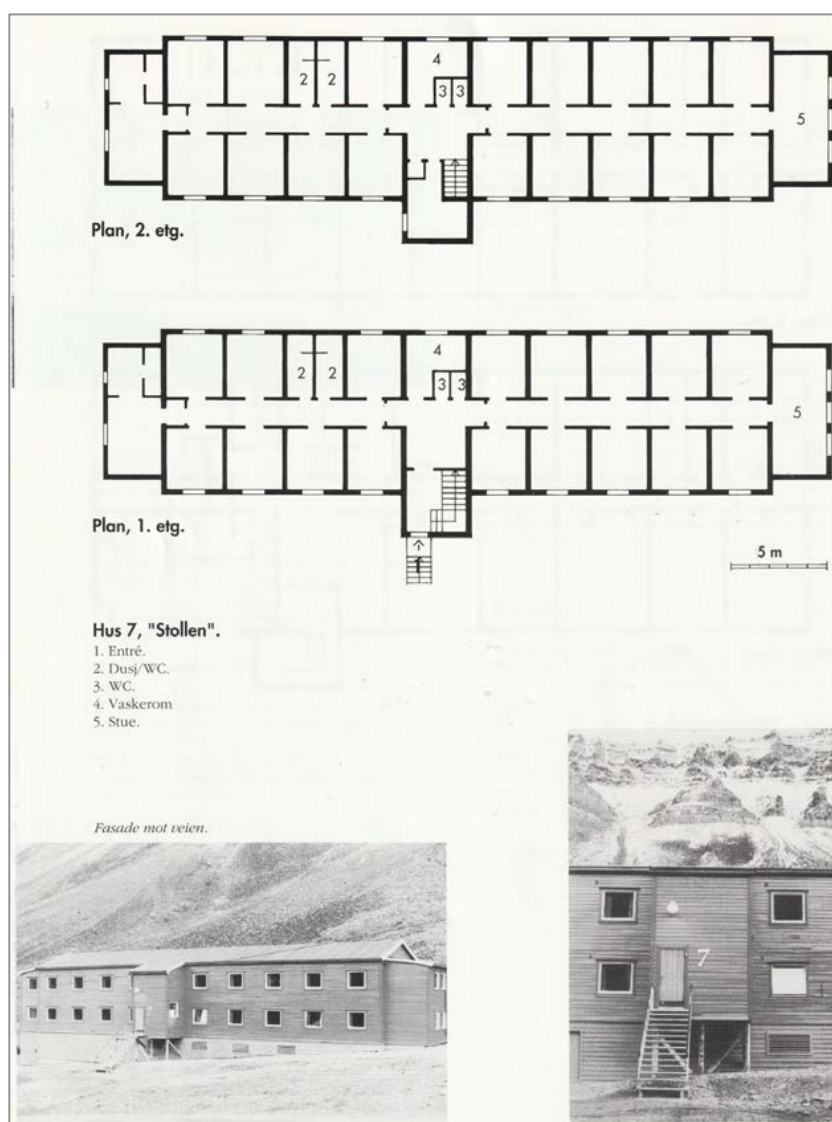

Plan for ombygging 1974. Kilde: Nasjonalarkivet Tromsø, boks 3783b.

Snitt gjennom hovedbygningen med nytt inngangsparti i tilbygg mot vest. Pelefundamentene er kryssavstivet. Tegninger fra SNSK 1974. Kilde: Nasjonalarkivet Tromsø boks 3783b.

Brakke 102 i 1975, året etter ombygging med nye tilbygg og utskifting til ettrams husmorvinduer. Skjørtet foran pelefundamentene var kledd med eternittplater. Foto: Herleiv Alvheim, Svalbardposten / Svalbard museum SVF 44692

Faksimile fra brosjyre «Prosjekt Nybyen» 1992, s. 8. Planløsningen er som i dag.

I 2001 ble brakka overtatt av Arne Kristoffersen og innredet som gjestehus for turister. Interiøret ble i hovedsak beholdt som i gruvetida.

De siste årene er det utført omfattende istandsettingsarbeider. Alle de gamle trepelene under bygningen er erstattet av tilsvarende nye. Vegger og tak er etterisolert. På veggene er opprinnelig kledning plukket ned og 10 cm isolasjon er lagt direkte utenpå det skråstilte rupanelet. Ny kledning er lektet ut, liggende supanel og avrundet vannbrett er utført som tilnærmet kopi av opprinnelig løsning. Noe gammelt supanel er gjenbrukt på tilbygg mot

nord, ellers er kledningen ny. Vinduene er flyttet ut i vegglivet for å bevare fasadeuttrykket, med dypere smyg på innsiden. Taket er også etterisolert mellom taksperrer, og det er etablert luftesjikt ned mot taktro, slik at takutstikk og vindskier i gavlene er flyttet ut for å bevare fasadeuttrykket. Det foreligger detaljert beskrivelse av byggearbeidene fra Svalbard Bygg AS, med et rikt tegningsmateriale og beskrivelse av eksisterende/ny løsning.

EKSTERIØR MED TILSTANDSGRAD

GRUNN OG FUNDAMENT	BESKRIVELSE	
	Byggegrunnen er en opphøyd grusvoll (elveavsetning) mellom Longyearelva i vest og bratt fjellside i øst. Alle trepelene er nylig skiftet ut med tilsvarende nye i impregnert trevirke. De gamle pelene er gravd fram og erstattet én for én. Nye peler er forbundet med hverandre med ny kryssavstivning i impregnert trevirke. Skjørtet er nytt med liggende trebord lagt med ca. 20 mm luftespalte. Bak dette er det lagt diffusjonsåpen vindsperre (Siga Majvest 200). Der tidligere fyrrom lå mot nord og vest, sees støpt betong som går opp bak nytt skjørt. I denne delen under bygget er det innredet en leilighet og et teknisk rom. Leiligheten går også under tilbygg mot nord og har et eget lite utbygg med saltak mot nord som inngangsparti. (Leiligheten var ikke tilgjengelig for befaring). Skjørt i nordre del har eldre stående panel inn mot peleområde og ny vindsperre samt nye liggende bord utenpå.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Det er noe frosset vann i en liten fordypning på nord-østsiden under bygget. Ifølge eier ble det ved skifte av rørgate på østsiden av Nybyen i år 2000-2001 ikke opprettholdt drenggrøft som gikk langs gammel rørgate. Dette medførte at mange av byggene på østsiden av veien fikk mye vanninnslag fra oversiden og inn under byggene. Dette skjedde også for 102, og medførte at skifte av peler var helt nødvendig, samt at bygget fikk en del setningsskader når pelene raskt ble dårligere. Fundamentet er i god stand.	TG 1

YTTERVEGGER	BESKRIVELSE	
	Inntil etterisolering i 2025–26 var det samme oppbygning av yttervegger som øvrige arbeidsbrakker. Utenfra og inn: falset supanel (skrånende overside – Weatherboard) synlig flate dim. ca. 130 mm / papp / pløyd panelbord lagt i 45° / tungt bindingsverk / to lag bordkledning / innvendige plater med overflatebehandling. Ved istandsetting i 2025–26 ble det valgt å etterisolere 10 cm på utsiden for å bevare innvendige overflater. Innvendig er overflatene gipsplater med en form for finmasket strievevd overflate. (antatt eldre type gipsplate – «Gipsonyl»). Ved etterisolering ble opprinnelig ytterpanel demontert. Det ble lektet ut fra skråstilt panel og lagt ny liggende supanel (19x148 Vestlandskledning). Av demontert panel ble det til gjenbruk på tilbygg mot nord: nordfasade og noen få bord på sidene. Etter utlekting og isolering er det etablert lufting av yttervegg. Vannbrett ned mot skjørt er en kopi av tidligere vannbrett, ny luftspalte.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand, nylig fornyet og malt.	TG 1

DEKKER	BESKRIVELSE	
	1. etasje: Etasjeskiller av trebjelkelag med stubbeloft. Ned mot fundament/terreng er originale stubbeloftsbord synlige. I sprekker mellom bord er steinkull synlig, opprinnelig brukt som isolerende fyllmasse i stubbeloft. Noen av stubbeloftsbordene har noe som ligner saltutslag. Plater og nyere belegg som gulv i 1. etasje. 2. etasje: Etasjeskiller av trebjelkelag med stubbeloft. Himling 1. etasje med plater. Plater og nyere belegg som gulv i 2. etasje. Loft: Etasjeskiller av trebjelkelag med stubbeloft. Ved siste rehabilitering er det lagt inn et ekstra lag med isolasjon. Under dette ligger 10 cm deretter panelbord, 5 mm Huntonit og til slutt gips som himlingsplater i 2. etasje. Ifølge eier Arne Kristoffersen er gips i himling den som var der da de overtok, og trolig fra 1974. Plateskjøter er dekket med smale trelister, som nå er malt svarte.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Alle dekker virker OK.	TG 1

VINDUER	BESKRIVELSE	
	Nyere torams vinduer med isolerglass. Disse er nylig flyttet ut i vegglivet i forbindelse med etterisolering av yttervegg. Vinduenes utseende svarer til tidligere utseende med tre glass delt med horisontale sprosser per fag. Noen av vinduene er torams uten sprosser. Det virker ikke å være noen logikk i hvor vinduer med sprosser og uten sprosser er plassert. På vaskerom i 1. etasje på østfasade er det ettrams vindu, samt på inngangstilbygg.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand.	TG 1

DØRER	BESKRIVELSE	
	Ulike ytterdører av nyere dato. Inn til teknisk rom under bygget er en eldre ramtredør, trolig gjenbrukt fra ett annet sted. Inngang til pelefundamentområde fra vest har en eldre labankdør med vertikale smale trebord utvendig.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand på alle dører.	TG 1

TAK	BESKRIVELSE	
	Opprinnelig saltak med enkle sperrer understøttet av to langsgående rammeverk av dragere/stolper (såkalt stol). Ytre taktro og papptekking. Taket er nylig etterisolert med 150 mm Glava mellom sperrene. Taket avsluttes mot gavler med vindskier med trekantbord i avslutning mot raft. Dette ser ut som en forenklet kopi av vindskier fra byggene i Nybyen tegnet	

	av arkitekt Jacob Hanssen. På foto fra 1975 kan en se at nye tilbygg hadde denne avslutningen på vindskier, men den var ikke på hovedbygget. Taket har ikke takrenner og avsluttes med brett av takpapp rundt taktro mot raft. Enkel panelt raftekaske med luftespalte for utlufting yttervegger.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand	TG 1

ANNET	BESKRIVELSE	
	Hovedinngang er nå på inngangstilbygg mot vest, og har en nyere ståltrapp. I forbindelse med inngangstilbygget er det etablert en enkel platting på bakkeplan, samt bod under tilbygget.	
	Det er monter nye sammenleggbare rømningsstiger på tilbygg mot nord og sør. For sikker adkomst er det montert stigbrett i metall og enkle trehåndlister.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand	TG 1

SAMLET VURDERING TEKNISK TILSTAND

Bygningen er nylig istandsatt. Fundament, hovedkonstruksjoner, fasadematerialer og takteking er i god stand.

INTERIØR

OVERORDNET BESKRIVELSE

Hovedstrukturen med midtkorridor, plassering av trapper og fellesrom er bevart slik det var i gruvetida, det vil si en kombinasjon av opprinnelig struktur anno 1946 og ombygging med flyttet hovedtrapp og fellesrom i 1974. Det er etablert flere bad. Dette har skjedd ved bruk av brakkerom, som har fått nye skillevegger og baderomsinnredning, slik at strukturen med midtkorridor er bevart uendret.

Korridorene er bevart med eldre gipsplater med vinylbelegg (Gipsonyl) der skjøter er dekket med trelister, disse er malt svarte i nyere tid. Gipsonyl ble moderne på begynnelsen av 1960-tallet. Belegg på gulv er av nyere dato.

Vi kan ikke utelukke at deler av interiørene stammer fra en modernisering på 1960-tallet, for eksempel etablering av WC, men grunnet senere ombygging tyder mye på at det helhetlige interiøret i brasse 102 er fra 1974.

I de fleste rommene er eldre kledninger på vegger og tak bevart, det vil si fra moderniseringen i 1974. Veggene er kledd med eldre gipsplater der skjøter er dekket med smale trelister. Trelistene på veggene er malt svarte i nyere tid.

Noen få av rommene har bevart gamle kassesenger av finert tre og respatex (sofaseng). Disse sengene er unike og har høy verneverdi.

I tilbyggene mot nord og sør er det nå fellesrom for hotellgjestene, i samsvar med etablerte fellesrom ved moderniseringen i 1974.

De aller fleste innvendige dørene er av nyere dato, utført med inspirasjon av de gamle finérdørene. I resepsjonsområdet er det bevart noen dører i lys finér med 1960–70-talls håndtak, antatt gjenbruk av dører fra moderniseringen i 1974. Inn til teknisk rom under bygget er det en eldre ramtredør, trolig gjenbrukt fra et annet sted.

Interiøret i hovedetasjene er såpass enhetlig med preg av ombyggingen i 1974 at vi ikke finner det nødvendig å beskrive framheverte enkeltrom. Se fotodokumentasjon av særskilte interiører og elementer.

Løftet er bevart med synlige opprinnelige konstruksjoner, men med flater dekket av ny isolasjon.

FOTO EKSTERIØR

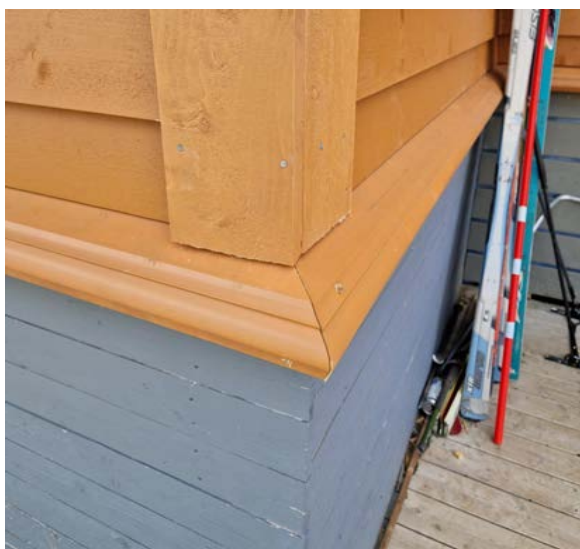
Vei 100-2 brasse 102 sett fra sørøst. Opprinnelig utbygg i kortvegg mot sør ble påbygget i 1974.

Utbygget mot nord ble påbygget i 1974.

Vestfasade med inngangstilbygg fra 1974.

Nytt panel og nytt vannbrett fra 2025–26.
Tilnærmet kopi av tidligere utførelse.

Vestfasade og nordre del. Synlig betongvegg fra tidligere fyrrom som forsvinner bak nytt skjørt.

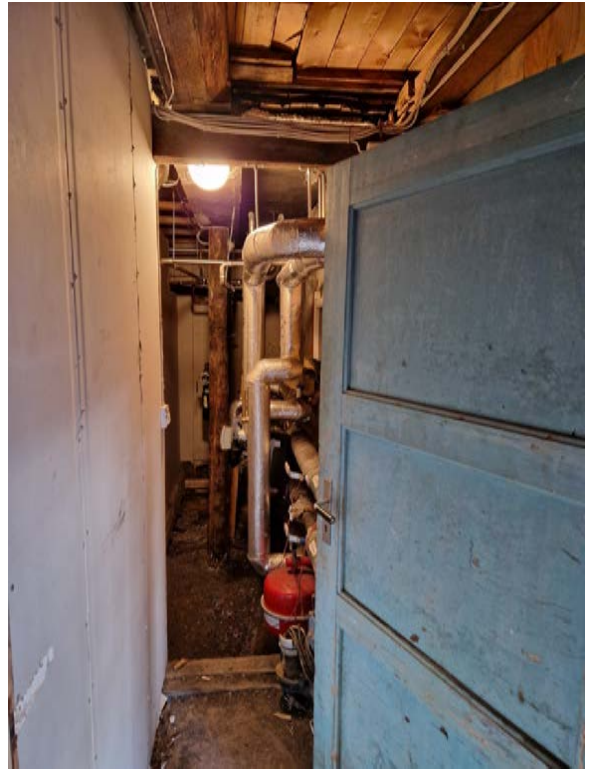
Tidligere peler er erstattet med nye i impregneret trevirke.

Nye peler. Til høyre ses skråstilt panel som opprinnelig ble spikret rett på bindingsverket, og dannet underlag for ytre supanel.

Eldre ramtredør inn til nytt teknisk rom på bakkeplan i tilbygg mot nord.

Ser inn på nytt teknisk rom.

FOTO INTERIØR

Mot inngangsdør 1. etasje i tilbygg fra 1974.

Trapp mellom 1. og 2. etasje fra 1974. Tidstypisk veggbekledning med plater og lister.

Korridor 1. etasje mot nord. Kledningsmaterialer med lister fra 1974 er bevart på vegger og himling.

Fellesrom mot vest.

Tilbygg mot sør, fellesrom med interiør fra 1974.

Tilbygg mot sør, fellesrom.

Noen få av hotellrommene har bevarte kassesenger fra gruvetida. Respatex front.

Hotellrom standard. Eldre platekledning er bevart på vegg og himling.

Eldre loftsluke i 2. etasje, med stige til råloftet.

Inne på loft. Ny isolasjon mellom sperrene.

VEI 100–8	104 ARBEIDERBRAKKE
ASKELODDEN-ID	336492-8
GNR./BNR.	22/266
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Ikke avklart (ikke Jacob Hanssen)
OPPRINNELIG BRUK	Boligbrakke for gruvearbeidere
BYGGEÅR	1947
ENDRINGER	1961: etterisolert innblåst skumplast 1960-tallet: div. modernisering, nytt inngangsparti nord, nye vinduer. 2021: Leieavtale med Hurtigruten Svalbard
DAGENS EIER	Store Norske Næringsbygg, Vei 610-2, 9170 Longyearbyen
DAGENS BRUK	Hotellvirksomhet, «Coal Miners' Cabins»
BESKRIVELSE	Opprinnelig arbeiderbrakke i to etasjer. Grunnflate ca. 300 m ² . Fundamentert på trepeler, skjørt av liggende bord. Støpt kjeller under en mindre del (opprinnelig fyrrom). Saltak tekket med papp. To opprinnelige utbygg med pulttak i hver ende. Eldre bislag med saltak mot nord og et lite utbygg med pulttak mot øst. Yttervegger av tungt bindingsverk med tosidig kledning. Fasader med liggende supanel. Opprinnelig sprosdelte torams vinduer ble skiftet til moderne ettrams vinduer i 1960-åra. Interiøret modernisert i flere omganger.
 	

VERNEVERDI

Bygningen har høy verneverdi som en av seks opprinnelige arbeiderbrakker oppført i Nybyen like etter krigen. Verneverdien er både knyttet til overordnet byplan, bygningens hovedform, eksteriørets tidstypiske karakter, bærende konstruksjoner og innvendig hovedstruktur. Opprinnelig funksjon kommer tydelig til uttrykk i fasader og plan. Eksteriøret er svært intakt, med opprinnelig supanel, vindusplassering og utbygg med pulttak i hver ende. Det er bevart eldre vinduer og dører i ulike utbygg. Opprinnelig planløsning med midtkorridor og rominndeling er svært intakt, noe endring av lettvegger ved etablering av bad/WC og fellesrom. To trappeløp er fra gruvetida, smal trapp fra 1. til 2. etasje med vaskerom bak er som opprinnelig. Ny trapp mot nord og fellesrom i utbygg sør etablert i 1960-åra, eldre kledninger. Senere endringer, vindusutskifting og modernisering som er utført av Store Norske i gruvetida, har kultur- og sosialhistorisk verdi. Nyere endringer og tilrettelegging for turisme har lav verneverdi.

BYGNINGSHISTORIKK

Brakke 104 er en av de opprinnelige arbeiderbrakkene oppført i 1946–48. Dette var en av seks tilnærmet like mannskapsbrakker for gruvearbeidere, nr. 101–106, lokalisert i søndre del av Nybyen. Brakketypen er ikke tegnet av arkitekt Jacob Hanssen, ref. Hanssens regnskap 1950. Bygningstypen er imidlertid identisk med brakkene 29 og 30 som ble oppført i Svea samme år (nå revet). Se mer om dette i Del 1: hovedrapport, der bygningstypen beskrives nærmere. Der gjengis også et fotografi av Th. Skotaam fra sommeren 1947, der materialer ligger klar på tomte til nr. 104.

Utbygget mot nord hadde opprinnelig utvendig trapp opp til 1. etasje, med inngangsdør i kortveggen mot veien. Det var egen inngang til bakkeplan i utbygget.

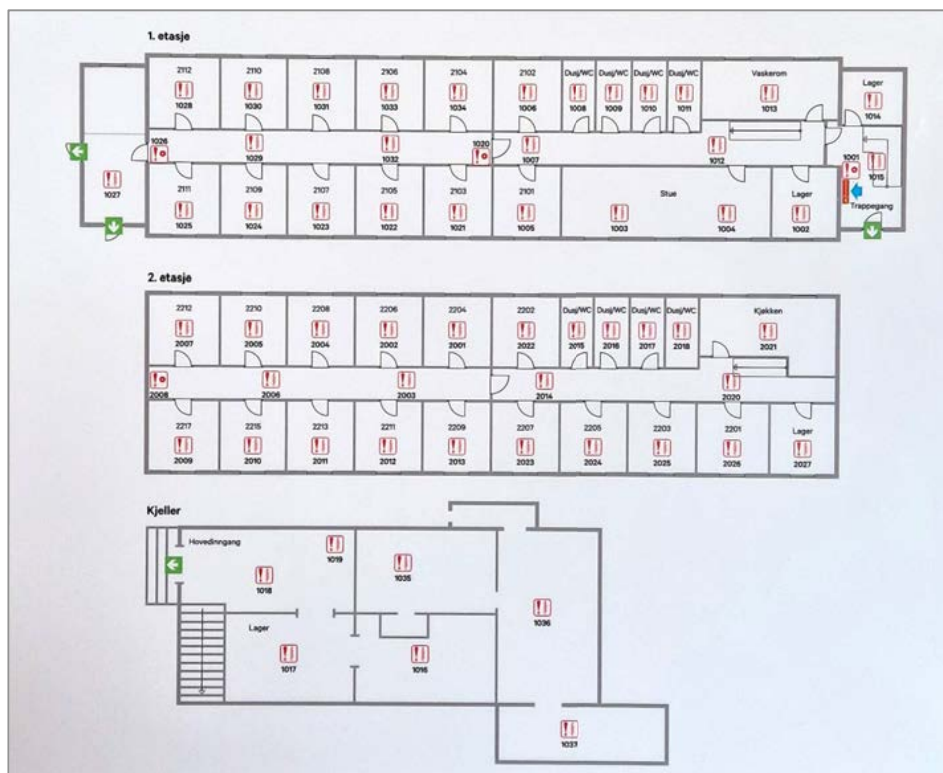
Bygningen gjennomgikk noe modernisering på 1960-tallet, med ombygging av inngangsparti og fellesrom. Det ble også etablert WC. Mot nord ble utvendig trapp opp til 1. etasje fjernet. Nytt bislag med saltak ble bygget på bakkeplan mot nord, med ny innendørs hovedtrapp opp til 1. etasje inne i utbygget. Opprinnelig innvendig trapp til 2. etasje ble beholdt i korridoren, med felles vaskerom bak. Vinduene ble skiftet til ettrams husmorvinduer senere på 1960-tallet.

Brakke 104 i forgrunnen på 1960-tallet. Inngangspartiet mot nord er nylig bygget om: Utvendig trapp til 1. etasje er fjernet, reposet står fortsatt igjen som en slags veranda. Nytt bislag med saltak er oppført mot nord, der det ble etablert ny innendørs hovedtrapp opp til 1. etasje. Det lille tilbygget mot øst er også oppført. Dette er svært lik dagens situasjon. Foto: Herta Grøndal Lampert © Grøndal Foto

Utsnitt av foto fra 1970 viser brakke 104 i forgrunnen. Her er vinduene skiftet til ettrams vinduer uten sprosser. Foto: Friedrich Hörl, Svalbard museum SVF28497 (Originalbildet vises i del 1 hovedrapport.)

Dagens orienteringsplan, nord er til høyre. Planløsningen er svært intakt. Nyere bad/WC og fellesrom er etablert ved oppdeling eller sammenslåing av brakkerom. Smal trapp i korridor med vaskerom bak, er som opprinnelig.

Fra juni 2021 inngikk Store Norske avtale om utleie av tre brakker i Nybyen (nye nr. 1, 5 og 8) med Hurtigruten Svalbard. Disse driver hotellvirksomhet med utleie av rom i de ombygde arbeiderbrakke. Interiøret er pusset opp og tilpasset hotelldriften. De fleste rommene har bevart opprinnelig størrelse, med felles bad og toalett i hver etasje. Innvendig kledning og overflater er fornyet. Det er felles kjøkken og oppholdsrom i hver brakke.

Bad/WC er etablert ved oppdeling av brakkerom, og fellesrom ved sammenslåing, dermed er opprinnelig struktur og rominndeling lesbar. Deler av disse endringene skjedde trolig i gruvetida som del av Store Norskes modernisering og forbedring av bostandarden.

Opprinnelige/eldre materialer antas å ligge bevart bak nyere kledninger inne. Dette gir potensial for bygningsarkeologiske undersøkelser og økt kunnskap om interiørene fra gruvetida i boligrom og fellesrom. Det gir også muligheter for tilbakeføring av utvalgte rom, dersom historien om livet i arbeiderbrakke skal formidles tydeligere.

EKSTERIØR MED TILSTANDSGRAD

GRUNN OG FUNDAMENT	BESKRIVELSE	
	Byggegrunnen er en opphøyd grusvoll (elveavsetning) mellom Longyearlva i vest og bratt fjellside i øst. Alle trepelene er skiftet ut med tilsvarende nye i impregnert trevirke. Nye peler er forbundet med hverandre med ny kryssavstivning i impregnert trevirke. Skjørt er nytt med liggende trebord lagt med ca. 20 mm luftespalte. Der tidligere fyrrom lå mot nord og vest, sees støpt betong som står på peler og går opp bak nytt skjørt. Den støpte ringmuren hviler i nord på peler, og ligger i sør an på terreng. I denne delen under bygget er det flere rom. Det er et stort vindu mot vest og et vindu mot øst. Trolig er det også teknisk rom i denne delen. Skjørt i nordre del har bevart eldre stående panel inn mot rom under tilbygg og nye liggende bord utenpå.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Det var blåst inn snø under bygget, men det var ikke is eller annet som kunne tyde på at vann renner inn under bygget. Pelefundament med kryssavstivning er i god stand.	TG 1

YTTERVEGGER	BESKRIVELSE	
	Beskrivelse utenfra og inn: falset supanel (skrånende overside – Weatherboard) synlig flate dim. ca. 130 mm / papp / pløyde panelbord lagt i 45° / tungt bindingsverk / to lag bordkledning / innvendige plater / gips / glassfiberstrie. Opprinnelig kraftig vannbrett under supanelet (mot skjørt) er bevart, profilert med hulkil og avrundet nedre del. Synlige plugga hull i panelbord utvendig, diameter ca. 20 mm. Trolig fra innblåsing av isolasjonsskum i 1961. Lite énetasjes tilbygg på østfasade, i bindingsverk og med stående faspanel. Tilbygget har kommet til i gruvetida, trolig på begynnelsen av 1960-tallet. Lite vindfang mot nord som er hovedinngang, i bindingsverk og med stående låvepanel. Dette ble oppført tidlig på 1960-tallet, men panel, dør vindskier er fornyet i nyere tid.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Generell tilstand er god på konstruksjon og kledning. Noe malingsslitt, mest på gavl mot sør. Profilert vannbrett ned mot skjørt har noen steder store råteskader. Hovedbygningen har samlet TG 1.	TG 1

	Utbygg mot sør har en større lokal råteskade i nedre del av panel og svill mot sørøst. Omfanget av råteskader er relativt begrenset, men med usikkerhet knyttet til spredning i konstruksjonen bak, behov for ytterligere undersøkelser og utbedring. Utbygget har samlet sett TG 2 på grunn av råteskade.	
--	--	--

DEKKER	BESKRIVELSE	
	1. etasje: Etasjeskiller av trebjelkelag med stubbeloft. Ned mot fundament/terreng er opprinnelige stubbeloftsbord synlige. I sprekker mellom bord er kullsubb synlig, brukt som isolerende fyllmasse i stubbeloft. Plater og nyere belegg som gulv i 1. etasje. 2. etasje: Etasjeskiller av trebjelkelag med stubbeloft. Himling 1. etasje med plater. Plater og nyere belegg som gulv i 2. etasje.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Dekker er generelt i god stand. Rundt den innvendige trappen mellom 1. og 2. etasje er det observert en lokal opphøyning i gulvet på begge plan. Det ser ut som øvrig konstruksjon takler dette bra. Noen av stubbeloftsbordene under bygningen har saltutslag (?) i et mindre parti, årsak ukjent årsak og liten konsekvens.	TG 1

VINDUER	BESKRIVELSE	
	Nyere ettrams vinduer (husmorvindu) med isolerglass i samme format som opprinnelig, men uten inndeling i to rammer og sprosser. På langvegg mot vest er fire eksisterende brakeromsvinduer blendet. Gerikter er videreført, mens nytt liggende panel er tilpasset innenfor formatet. Utskifting er gjort i nyere tid, og innenfor disse vinduer er anlagt bad/WC. Nye hetter for utlufting er kommet til over blenda vinduer. På utbygg mot sør og fasade mot vest, ligger tre kvadratiske eldre vinduer med topphengsling som et bånd med felles innramming. Samme tilbygg har mot nord et kvadratisk eldre vindu med sidehengsling. Gerikter til alle vinduer er enkle bord lagt rett på veggpanel.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Alle vinduer virker å være i god stand.	TG 1

DØRER	BESKRIVELSE	
	Av utvendige dører er hovedinngangsdør relativt ny i aluminium og glass. Alle andre utvendige dører er av eldre typer. To dører skiller seg ut. Det er dør inn til lite tilbygg mot øst og inn fra sør på tilbygg mot sør. Disse har smalt stående panel i midtfelt, og er trolig fra 1960-tallet.	

	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Tilstanden til alle dører virker god.	TG 1

TAK	BESKRIVELSE	
	Opprinnelig saltak med enkle sperrer, antatt understøttet av to langsgående rammer av dragere/stolper (såkalt stol). Uisolert og med taktro teknet med papp. Taket avsluttes mot gavler med vindskier med vinkelrett avslutning mot raft. Enkelt umalt vannbord. Taket har ikke renner og avsluttes med brett av takpapp rundt taktro mot raft. Enkel panelt raftekaske.	
	Kaldt loft ble ikke besiktiget.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Taket med papp virker å være i god stand.	TG 1

ANNET	BESKRIVELSE	
	Nyere rømningsstiger er montert ved begge tilbygg ved gavl i nord og sør. Ved gavl i nord brukes tidligere plattform for inngang inn til 1. etasje som mellomrepos for rømningsstiger.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Nyere rømningsstiger i metall og eldre utvendige trekonstruksjoner for trapper ser ut til å være i god stand.	TG 1

SAMLET VURDERING TEKNISK TILSTAND

Fundament, hovedkonstruksjoner, fasadematerialer og takteking er generelt i god stand, men med noen lokale skader, blant annet i tilbygg mot sør. Det er behov for utbedring av råteskader i kledning, svill og vannbrett (lokalt TG 2). Det er behov for undersøkelser av mulig råte i bakenforliggende konstruksjoner i skadestedene. Omfanget av råteskader er relativt begrenset sett i forhold til bygningen som helhet.

INTERIØR

OVERORDNET BESKRIVELSE	Opprinnelig hovedstruktur med plassering av trapper og midtkorridor er bevart. Det er etablert flere bad, fellesrom og boder i nyere tid. Dette har skjedd ved sammenslåing av tidligere brakkerom, men slik at struktur med midtkorridor er bevart. Andre brakkerom er delt med lettvegger i bad/WC. Overflater i brakkerom og korridorer er modernisert i nyere tid, som del av tilretteleggingen for turisme. Tidligere fyrrom på bakkeplan var ikke tilgjengelig for befarig.
FELLESROM 1. ETASJE	BESKRIVELSE Opprinnelig utbygg mot sør, som i dag brukes som lager, har overflater av eldre type. Rommet ble trolig tatt i bruk som fellesrom på 1960-tallet. Her er det malte huntonittplater lagt utenpå stående panel. Skjøter i platekledningen er dekket med smale malte trelister. Dette gjelder for himling og vegger. Gulvbelegg ser ut som det kan være fra 1970-tallet. Utenfra ser man spor i fasaden etter et vindu som er blendet, og erstattet med en dør. Innvendig er døren dekket med tynne plater, og ikke i bruk.
TRAPPEROM	BESKRIVELSE Begge innvendige trapper er fra gruvetida. Av disse er trapp mellom 1. og 2. etasje eldst. Den er lokalisert som opprinnelig, med en smal rettløpet trapp i midtkorridoren, plassert på siden av opprinnelig felles vaskerom i 1. etasje. Enkelt rekkverk med håndløper og firkantete spiler av malt tre. Trappa og rekkverket er sannsynligvis fra da brakka ble oppført i 1947, men med senere fornying av overflater. Trappa i utbygget mot nord er en fint utformet tretrapp, som går fra inngangen på bakkeplan og opp til 1. etasje. Mekleren er en kraftig firkantet stolpe med doble utfreste riller på sidene. Spilerekker med enkel håndløper og firkantete spiler. Alt treverk er malt. Den innvendige trappa er fra ombyggingen av inngangspartiet med nytt bislag på bakkeplan på begynnelsen av 1960-tallet.

FOTO EKSTERIØR

Vei 100-8 brasse 104 sett fra sørøst, med Stormessa som nærmeste nabo i nord.

Langvegg mot øst og kortvegg mot nord med opprinnelig utbygg med pulttak.

Opprinnelig utbygg mot nord. Nyere hovedinngang med bislag/saltak ble etablert tidlig på 1960-tallet.

Langvegg mot vest. Fasaden er svært lite endret, fire blendete vinduer er markert i kledningen.

Opprinnelig utbygg mot sør og langvegg mot øst. Mot øst er ti opprinnelige vindusakser bevart.

Opprinnelig utbygg mot sør, med dør som er blendet med plate på innsiden.

Utbygg mot sør. Omfattende råteskader i kledning og bunnsvill på hjørne sørøst.

Opprinnelig utbygg mot nord. Karakteristisk eldre vindusbånd er bevart, dette går igjen på flere utbygg i andre arbeiderbrakker i Nybyen.

Lite tilbygg på langvegg mot øst, oppført tidlig på 1960-tallet. Stående skyggepanel på vegg, og eldre dør med smalt skyggepanel.

Langvegg mot øst, med lokal råteskade i vannbrett mellom panelt vegg og skjørt (under nærmeste vindu).

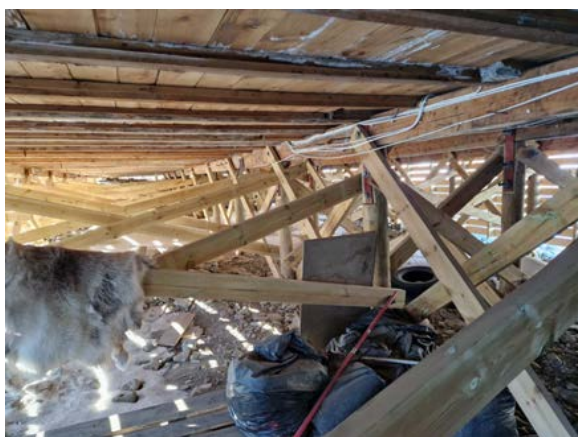
Detalj av råteskade i vannbrett, ref. bildet til venstre. Vannbrettet er bevart med opprinnelig profil (øvre hulkil, liten vertikal kant, og avrundet nedre del).

Langvegg vest ved overgang mot smalere utbygg nord. Betongvegg i tidligere fyrrom forsvinner opp bak skjørtet.

Detalj hjørne av betong (opprinnelig fyrrom), som hviler på pelefundament av tre, ref. bildet til venstre.

Bygningen er fundamentert på nyere peler og kryssavstivning av impregnert trevirke.

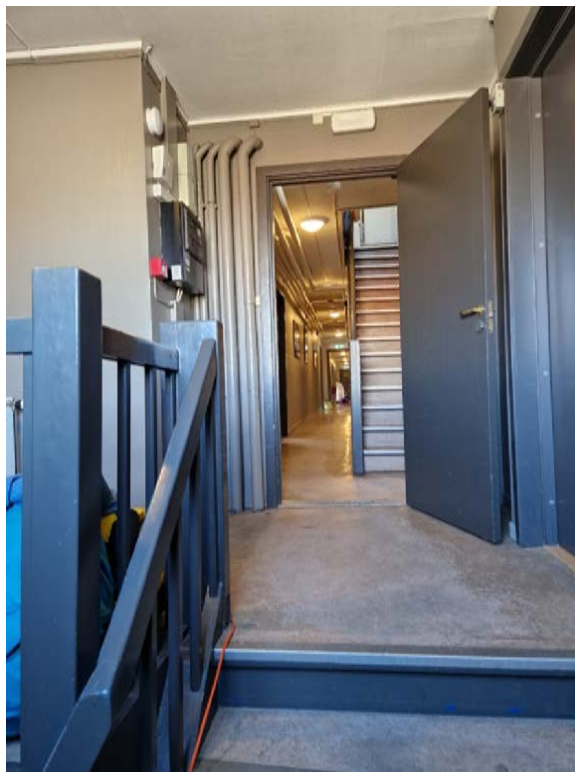

Stubbeloftsbord med lokalt saltutslag (?). Der bord løfter seg litt, kommer det ut kullsubb fra det opprinnelige stubbeloftsfyllet.

FOTO INTERIØR

Ny hovedinngang i utbygg mot nord ble etablert på 1960-tallet. Bevart trapp fra bakkeplan til 1. etasje.

Øvre del av hovedtrapp, ser inn i 1. etasje. Opprinnelig trapp opp til 2. etasje ses i korridoren.

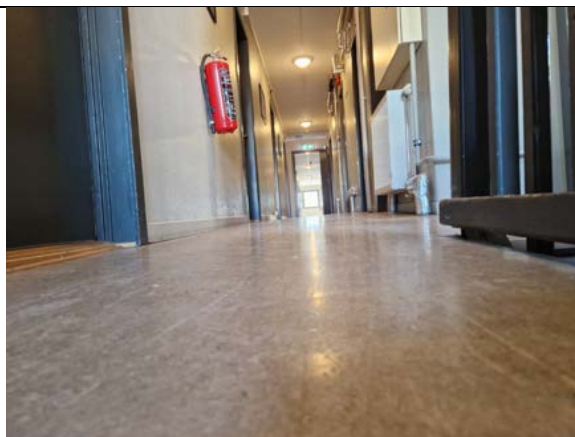
Trapp fra 1. til 2. etasje. Trappa er plassert som opprinnelig. Antatt opprinnelig trapp og rekkverk, med fornyete overflater.

Ser inn i 2. etasje. Gulvet ved veggfelt rett frem i bildet kan se ut til å ligge noe høyere enn gulvarealet rundt grunnet setninger.

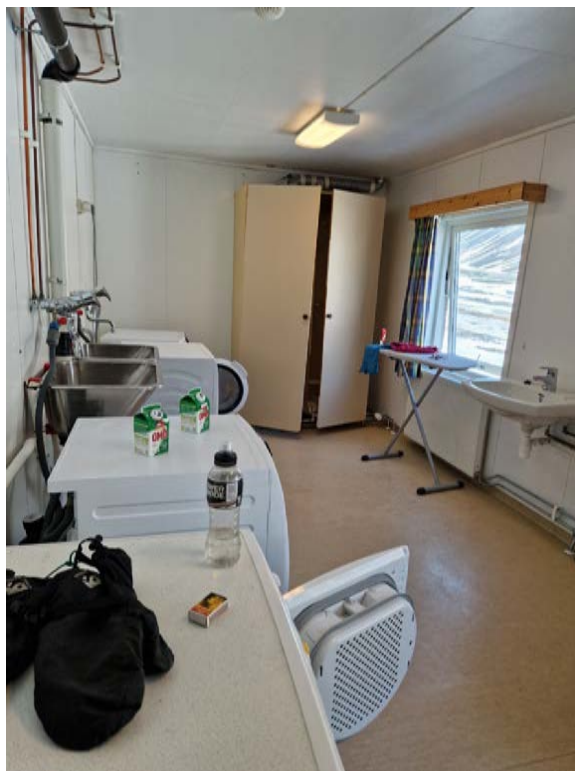
Dør ved trapp i 2. etasje. Tidligere avretting av setninger under dør. Materialene er fornyet i nyere tid.

Detalj gulv ved trapp 2. etasje – viser helning i gulv.

Brakkerommene er gjort om til hotellrom. Her fra 1 etasje.

Vaskerom. 1. etasje.

Opprinnelig utbygg mot sør, her sett mot øst. Rommet er kledd med huntonittplater på vegger og himling. Plateskjøter er dekket med trelister.

Utbygg mot sør, sett mot vest. Dør mot sør, som er synlig på utsiden, er skjult bak tynn plate til venstre i bildet.

Utbygg mot sør, detalj dør inn til korridor i brakke, der list er fjernet fra huntinittkledningen.

Detalj ved dør inn til korridor i brakke. Ser inn på stående grønnmalt panel, antatt opprinnelig fra 1947, bak huntonittplate.

VEI 100–9	103 ARBEIDERBRAKKE
ASKELODDEN-ID	336492-3
GNR./BNR.	22/265
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Ikke avklart (ikke Jacob Hanssen)
OPPRINNELIG BRUK	Boligbrakke for gruvearbeidere
BYGGEÅR	1946
ENDRINGER	1961/1960-tallet: etterisolert med skumplast, div. modernisering. 1977: rehabilitering, forlegningsrom med vask, antatt ny trapp mv. 1994: Spitsbergen Nybyen gjestehus drev hotellvirksomhet i brakke nr. 1, 2, 3, 5, 7, 9 og 11. 1996: Studentsamskipnaden overtar, innredet til studenthybler. 2023–25: Utbedret fundament, nye peler og ståldragere.
DAGENS EIER	Norges Arktiske Studentsamskipnad, Pb. 395, 9171 Longyearbyen
DAGENS BRUK	Leies ut til LNS Svalbard, hotell for håndverkere
BESKRIVELSE	Opprinnelig arbeiderbrakke i to etasjer. Grunnflate ca. 300 m ² . Fundamentert på trepeler med utvendig skjørt av liggende bord, nylig utbedret og forsterket med ståldragere. Under en del av bygget er en støpt ringmur fra opprinnelig fyrrom. Saltak tekket med papp. Opprinnelig utbygg med pulttak mot sør, utbygg nord er ombygget med saltak. Yttervegger av tungt bindingsverk med tosidig kledning, trebjelkelag. Fasader med liggende supanel. Opprinnelig sprosdelte torams vinduer ble skiftet til moderne ettrams vinduer i 1960-åra. Bygningen er modernisert i flere omganger.
 	

VERNEVERDI

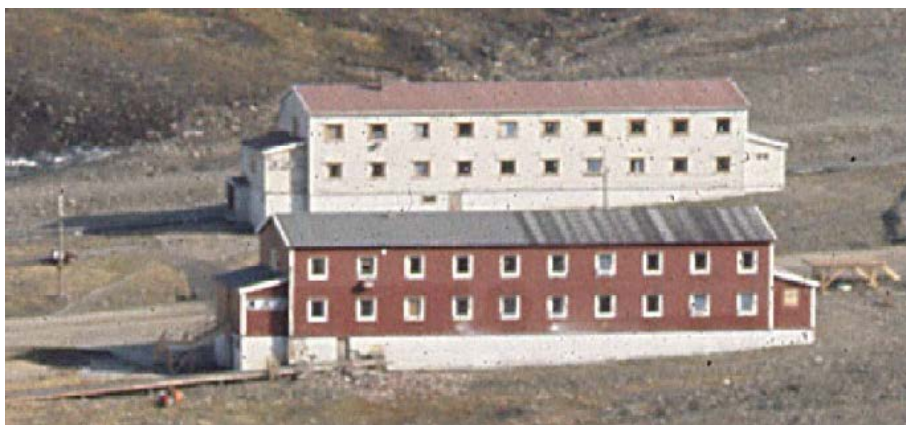
Bygningen har høy verneverdi som en av seks opprinnelige arbeiderbrakker oppført i Nybyen like etter krigen. Verneverdien er både knyttet til overordnet byplan, bygningens hovedform, eksteriørets tidstypiske karakter, bærende konstruksjoner og innvendig hovedstruktur. Opprinnelig funksjon kommer tydelig til uttrykk i fasader og plan. Opprinnelig planløsning med midtkorridor og rominndeling er relativt intakt, tross noe endring av lettvegger, etablering av bad, samt fornying av gulvbelegg og kledninger. Hovedtrappa stammer fra en ombygging i 1977. Senere endringer, vindusutskifting og modernisering som er utført av Store Norske i gruvetida, har kultur- og sosialhistorisk verdi. Nyere endringer og tilrettelegging for turisme har lav verneverdi.

BYGNINGSHISTORIKK

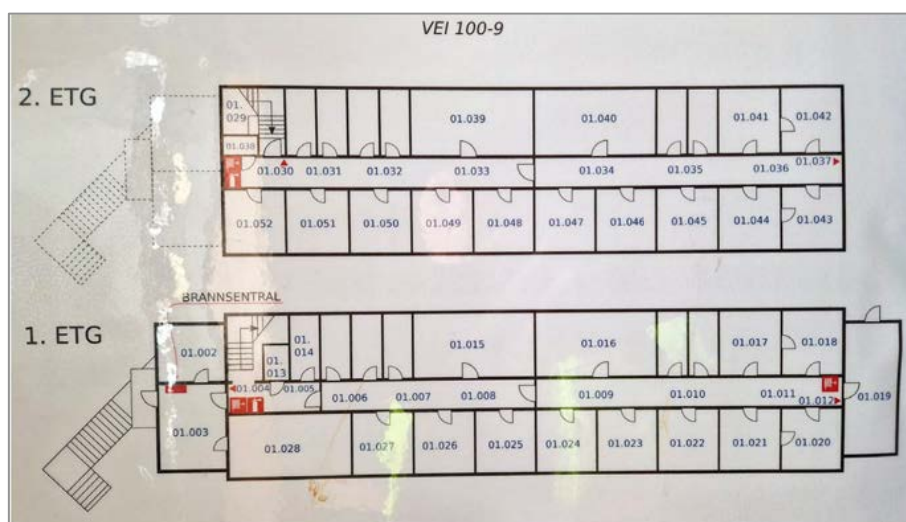
Brakke 103 er en av de opprinnelige arbeiderbrakkene oppført i 1946. Dette var en av seks tilnærmet like mannskapsbrakker for gruvearbeidere, nr. 101–106, lokalisert i søndre del av Nybyen. Brakketypen er ikke tegnet av arkitekt Jacob Hanssen, ref. Hanssens regnskap 1950. Bygningstypen er imidlertid identisk med brakkene 29 og 30 som ble oppført i Svea samme år (nå revet). Se mer om dette i Del 1: hovedrapport, der bygningstypen beskrives nærmere.

Bygningen gjennomgikk diverse modernisering på 1960-tallet, som etterisolering av vegger med innblåst skumplast i 1961. Fellesrom ble trolig etablert i søndre utbygg i løpet av 1960-tallet, og WC etablert. Det ble også gjort endringer av inngangspartiet, med bygging av et lite bislag med saltak på utsiden av det nordre utbygget. De opprinnelige sprossedelte vinduene ble senere på 1960-tallet byttet ut med ettrams vinduer (husmorvinduer).

Brakke 103 ble rehabilitert omkring 1977, anbudsmateriale ble utarbeidet av siv.ing. Bjarne Instanes. Arbeidet omfattet både innvendig og utvendig oppussing. Forlegningsrommene ble oppgradert med vask, det ble utført malerarbeid og lagt nye gulvbelegg, veggbekledning etc. Ombygging med ny hovedtrapp mellom 1. og 2. etasje antas utført nå, eventuelt tidligere. Tappa ble etablert innenfor arealet til ett brakkerom i hver etasje lengst mot nordøst i hovedbygningen.

Brakke 103 bakerst, 1970. Vinduene er skiftet til ettrams. Nye vindusbånd med tre vinduer og bislag med saltak på utbygg nord. Se tilsvarende bevart i brakke 104. Foto: Friedrich Hörll, Svalbard museum SVF28497 (Se originalbildet i Del 1: Hovedrapport.)

Dagens orienteringsplan. Opprinnelig struktur med midtkorridor og ti brakkerom til hver side er tydelig lesbar, selv om noen rom er oppdelt eller slått sammen.

Det er noe uklart hvilke endringer som ble gjort i gruvetida, og hvilke som er utført på 1990-tallet og senere som tilrettelegging for utleierom for turister og deretter studentboliger. Opprinnelige/eldre materialer antas å ligge bevart bak nyere kledninger inne. Dette gir potensial for bygningsarkeologiske undersøkelser og økt kunnskap om de opprinnelige interiørene i boligrom og fellesrom. Det gir også muligheter for tilbakeføring av utvalgte rom, dersom historien om arbeiderbrakka skal formidles tydeligere.

EKSTERIØR MED TILSTANDSGRAD

GRUNN OG FUNDAMENT	BESKRIVELSE	
	Byggegrunnen er en opphøyd grusvoll (elveavsetning) mellom Longyearelva i vest og bratt fjellside i øst. Fundmanet ble utbedret i 2023–25. Nye peler av grovt tømmer med bark har erstattet mange av de opprinnelige pelene. Midt under bygget, tilsvarende bredde av midtkorridor oppe i bygget, er det anlagt en støpt plate fra fyrrommets grunnmur i nord og trolig helt til bygningens ende i sør. Nye peler er boltet fast i denne betongplaten. To og to følger de under byggets midtkorridor. Nyere kryssavstivning av trevirke forbinder pelene. Nye stålbjelker er lagt inn mot midtpeler, spesielt mange mot sørøst. Her er skjørt trukket ut ca. 80 cm for at stålbjerkene skal få anlegg på nye peler som er satt ned utenfor bygningskroppen. Mot vest er det to slike anlegg for stålbjelker. Her har skjørtet to kasselignende utbygg rundt ny konstruksjon. Mot nordvest ses rester av opprinnelig fyrrom. Det er en lav grunnmur av betong med støpt betonggulv innenfor. På vegg mot vest ses deler av vegg med Rabitz-puss lagt utenpå stående panel. Mot nord er det inngang til et lukket rom på bakkeplan under tilbygg mot nord. Dette rommet har også utgang mot nord, rett ut i friluft, under inngangstrapp opp til 1. etasje. Skjørt er nytt med liggende trebord lagt med ca. 20 mm luftespalte. Der tidligere fyrrom lå mot nord og vest, fortsetter nye liggende trebord utenpå vegg inn til revet fyrrom og vegger til rom under tilbygg. Ved sørvestre hjørne av tilbygg mot sør ses ned i bakken rester av stående panel i eldre skjørt.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Hovedbygningen står relativt stabilt, tross noe bevegelse. Det ble registrert råteskader i flere av de gamle pelene som er beholdt under yttervegg. Mot øst står flere peler i islagt vann. Noen peler virker å være i dårlig stand, erfaringsmessig er det stor sannsynlighet for råteskader inne i stakkene. Det er behov for ytterligere undersøkelser av tilstand til eldre peler og eventuelt lokale utbedringer, samt av fundamentet under tilbygg / teknisk rom mot nord. Siden fundamentene nylig er istandsatt og forsterket med avlastende stålkonstruksjoner, antar vi at statikken er ivaretatt. Nevnte symptomer, behov for ytterligere undersøkelser og mangelfull håndtering av overflatevann tilsier normalt TG 2 – et tvilstilfelle.	TG 1
YTTERVEGGER	BESKRIVELSE	
	Bygget har fått utvendig etterisolering i nyere tid, muligens i 1977. Det kan se ut som om eldre panel er tatt av, og at det er lektet ut fra opprinnelig	

	skråstilt panel. Det er i dag utvendig supanel (skrånende overside – Weatherboard) synlig flate dim. ca. 130 mm. Videre innover trolig: Isolasjonsmatte / pløyde panelbord lagt i 45° / tungt bindingsverk / to lag bordkledning / innvendige plater med overflatebehandling.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand. Noe malingsslitt sør. Vanlig vedlikehold.	TG 1

DEKKER	BESKRIVELSE	
	1. etasje: Etasjeskille av trebjelkelag med stubbeloft. Mot fundament/terreng er det i nyere tid lagt inn vindtetting (Rockwool vindtett system) under stubbeloft, trolig isolasjon over. Plater og nyere belegg på gulv i 1. etasje. 2. etasje: Etasjeskille av trebjelkelag med stubbeloft. Himling 1. etasje med plater. Plater og nyere belegg som gulv i 2. etasje. Loft: Trebjelkelag med stubbeloft. Trolig ekstra isolasjon over dekke på kaldt loft. Himling ned i korridor ser ut til å være lektet ned ca. 20 cm og har fått overflate med plater i lys finér.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Dekker virker å være i god stand.	TG 1

VINDUER	BESKRIVELSE	
	Nyere ettrams vinduer (husmorvindu) med isolerglass i samme format som opprinnelig, men uten inndeling. På langvegg mot øst er syv eksisterende forlegningsvinduer blendet. Utskifting er gjort i nyere tid, innenfor disse vinduer er det anlagt bad/WC. Ett vindu, lengst mot nordøst, er trolig blendet i forbindelse med utlekting av nytt panel, siden det ikke er synlige spor i fasaden etter dette vinduet. For de seks andre vinduene er listverk (gerikter) montert og liggende panel satt inn der vinduet var. Gerikter på sidene har vertikalt kantbord meddratt mot panel som avslutning – dette avviker fra opprinnelig løsning, men er typisk for endringer utført på denne tida. Vindu over tilbygg mot nord har fått mindre format, trolig i forbindelse med at tilbygget her fikk saltak i stedet for pulttak.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Vinduer virker å være i god stand. Ingen av brakkerommene var tilgjengelig under befaring.	TG 1

DØRER	BESKRIVELSE	
	Ytterdør i tilbygg sør kan være fra 1970–80-tallet, mens de andre er av nyere dato. Under bygget er dør inn til rom under tilbygg en eldre tredør med	

	ubehandlet panel lagt i fiskebeinsmønster og med stabelhengsler. Det er mulig at dette er en original dør med opprinnelig plassering.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Alle dører er i god stand	TG 1

TAK	BESKRIVELSE	
	Opprinnelig saltak med enkle sperrer (ca. 6x15 cm / C-C 80 cm) understøttet av to langsgående rammer av dragere/stolper (såkalt stol). I hver ende av takflatene er det i nyere tid montert noen plank for kryssavstivning av taksperrer. Ytre taktro og papptekking. I gavl er det vindskier med vinkelrett avslutning mot raft. Enkelt hvitmalt vannbord. Taket har ikke renner og avsluttes med brett av takpapp rundt taktro mot raft. Enkel panelt raftekaske. På kaldt loft ser det ut til at det i senere tid er etterisolert over dekket mot 2. etasje. Ovenpå isolasjonen ligger vindtetting av samme merke som er brukt under bygget opp mot stubbeloft. Tilbygg mot nord, med hovedinngang, hadde opprinnelig pulttak. Det har nå saltak. Her har vindskier fått en litt mer forseggjort avslutning mot raft med bue, lik den arkitekt Jacob Hanssen tegnet for sine «finere» bygg i Nybyen – denne løsningen ble ikke brukt på arbeiderbrakkene i 1946–47.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Taket er i god stand. I mønet er sperrene montert mot hverandre uten spikerplate eller annen sammenføyning. Små glipper mellom sperreendene tyder på noe bevegelse, men situasjonen virker stabil. Bjelkelaget binder ytterveggene sammen. Noen steder har papp mistet feste for brett rundt taktro, og papp henger løst ned fra taktro. Pappen ser noe slitt ut. Behov for vedlikehold av takpapp.	TG 1

ANNET	BESKRIVELSE	
	Nyere stige for rømning på tilbygg sør. Nyere tretrapp ved hovedinngang.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand.	TG 1

SAMLET VURDERING TEKNISK TILSTAND

Hovedkonstruksjoner, fasadematerialer og taktekking er generelt i god stand. Fundamentet er nylig utbedret med utskifting av mange peler og forsterkning med stålkonstruksjoner. Det er imidlertid råteskader i noen eldre trepeler og behov for ytterligere undersøkelser av fundamentets tilstand. Antatt begrenset til lokale tiltak. Det er også behov for bedre håndtering av overflatevann.

INTERIØR

OVERORDNET BESKRIVELSE	Hovedstrukturen med midtkorridor er bevart som opprinnelig i begge etasjer. Innvendig trapp mellom 1. og 2. etasje er trolig fra 1977, da Store Norske utførte en modernisering av brakka, blant annet med endret inngangsparti. Det er etablert flere bad og fellesrom i nyere tid. Dette har skjedd ved sammenslåing av tidligere brakkerom, men slik at struktur med midtkorridor er bevart. Tilsvarende er noen brakkerom slått sammen til større fellesrom. Overflater i brakkerom og korridorer er modernisert i 1990-åra. Eldre materialer antas å ligge bevart bak. Innvendig i 1. og 2. etasje er dørene relativt nye.
FELLESROM 1. ETASJE SØNDRE UTBYGG	BESKRIVELSE Det åpne rommet i opprinnelig utbygg mot sør ser ut til å ha vært brukt som lager i det siste. Dette ble etablert som fellesrom i brakka etter modernisering, trolig på 1960-tallet. Innvendig vegg mot nord har eldre faspanel, som trolig er opprinnelig kledning i dette fellesrommet. Øvrige vegger er platebelagt. Himling og gulvbelegg er også fornyet i senere tid. Rommet har kulturhistorisk verdi som eksempel på fellesrom slik de ble etablert i enden av bygningen i gruvetida.

FOTO EKSTERIØR

Vei 100-9 brakke 103, langvegg mot øst. Fasadestrukturen med ti vindusakser er som opprinnelig, men en del vinduer er blendet i begge etasjer ved innredning av bad/WC.

Ombygget tilbygg mot nord med nyere saltak og utvendig trapp.

Langvegg mot vest og gavlfasade med opprinnelig tilbygg med pulttak mot sør.

Opprinnelig tilbygg mot sør og langvegg mot øst. Utstikkende kasse i skjørt skjuler flere nye fundamenter: stolper som bærer ståldragere.

Langvegg mot vest. To nye fundamenter kommer ut fra vegglin og er kasset inn som en del av skjørtet. Kledningen er lektet ut og vindussmygene er blitt noe dypere.

Nytt liggende supanel er lektet ut og etterisolert, trolig renovering 1977. Opprinnelig skråpanel bak.

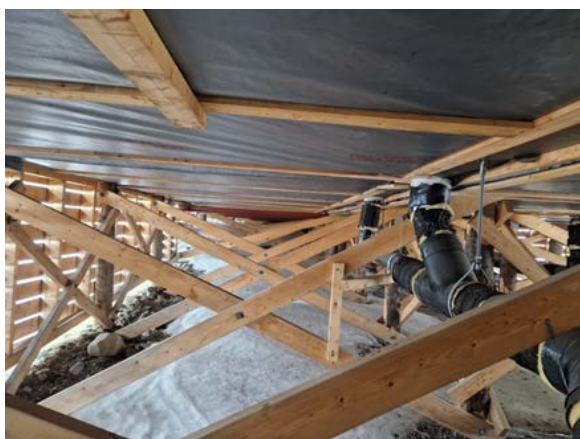
Opprinnelig utbygg mot sør. Det er bevart rester av eldre stående panel for skjørt.

Tilbygg mot nord har fått erstattet pulttak med saltak. Nyere skjørt av liggende bord.

Inngang under bygningen til pelefundament, port i skjørt på langvegg vest.

Pelefundament med nyere kryssavstivning.

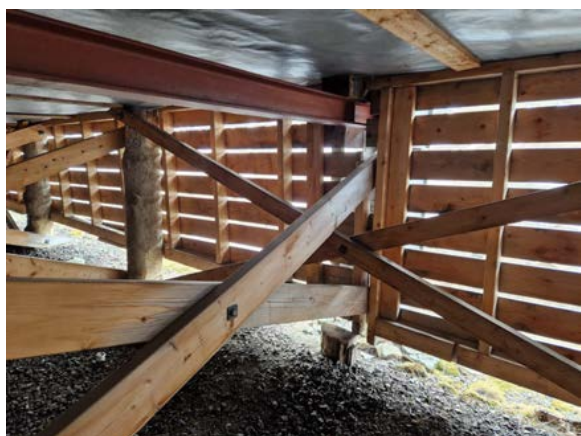
Nyere støpt plate i midt som peler er boltet fast i.

Noen peler har betydelig råte, kniv går dypt inn.

Noen peler står i islagt vann.

Noen ståldragere er lagt på tvers under bygningen, understøttet på nye peler utenfor bygningskroppen og på peler på støpt såle midt under bygningen.

Rest av opprinnelig fyrrom, vegg mot vest. Betong ringmur ca. 40 cm opp fra terreng og deretter stående panel kledd med Rabitz-puss.

Dør inn til rom på bakkeplan for utbygg nord. Eldre dør med panelt fiskebeinsmønster.

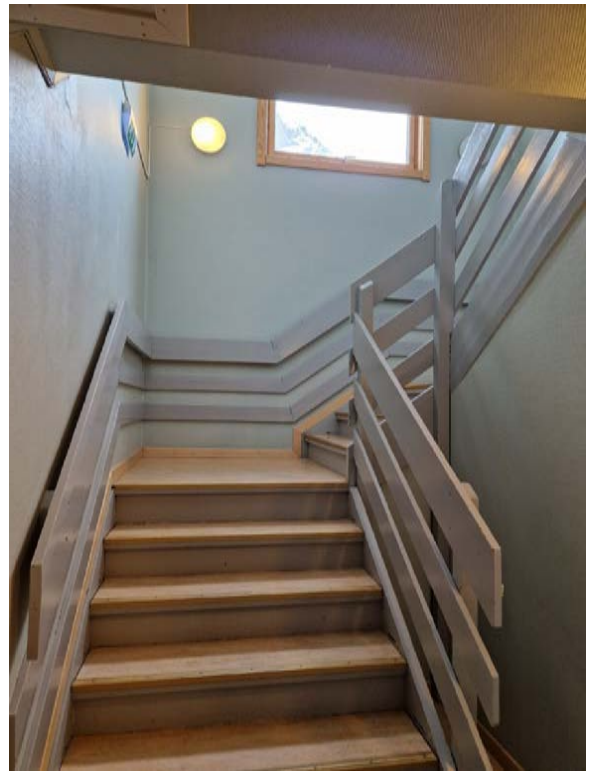

Stabelhengsel på dør, ref. bildet til venstre.

FOTO INTERIØR

Mot hovedinngang i utbygget mot nord. Trapperom inn til høyre.

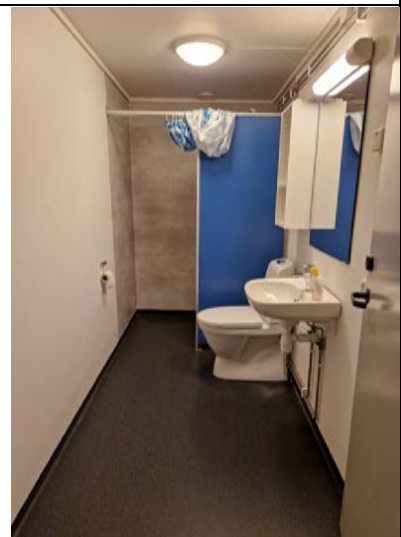
Trapperom mellom 1. og 2. etasje. Antatt etablert ved ombyggingen i 1977. Trappeløpet er senere noe modernisert med nytt belegg på trinn mv.

Korridor med nyere overflater fra moderniseringen på 1990-tallet, sett mot nord.

To brakkerom mot øst er slått sammen til fellesrom, 2. etasje.

Brakkerom er omgjort til bad og delt med ny skillevegg, her i 2. etasje. Nyere innredning.

Opprinnelig utbygg mot sør. Trolig opprinnelig faspanel på vegg.

Utbygg mot sør – nødutgang mot øst.

Kaldt råloft. Langsgående understøttelse av stolper/ramme (stol) på hver side.

Spinklere bindingsverk med ytre supanel i gavl. Dekket mot 2. etasje er etterisolert.

Nyere kryssavstivning av takflate er lagt inn på sperrer i nordenden av bygget.

Sperrene står mot hverandre uten innfesting i hverandre ved mønet. Glipper kan tyde på noe bevegelse/utglidning.

VEI 100–11	106 ARBEIDERBRAKKE
ASKELODDEN-ID	336492-2
GNR./BNR.	22/139
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Ikke avklart (ikke Jacob Hanssen)
OPPRINNELIG BRUK	Boligbrakke for gruvearbeidere
BYGGEÅR	1948 (antatt)
ENDRINGER	1961: pusset opp og etterisolert med innblåst skumplast. 1963: Innredning av felles dagrom (første brakke), modernisering. 1970: modernisering, ombygging 1- og 2-mannsrom, ny hovedtrapp. 1994: Spitsbergen Nybyen gjestehus drev hotellvirksomhet i brakke nr. 1, 2, 3, 5, 7, 9 og 11. 1996: Studentsamskipnaden overtar. Modernisering, studenthybler. 2021: Studentene flytter ut, bygningen har deretter stått tom.
DAGENS EIER	Norges Arktiske Studentsamskipnad, Pb. 395, 9171 Longyearbyen
DAGENS BRUK	Ingen
BESKRIVELSE	Opprinnelig arbeiderbrakke i to etasjer. Grunnflate ca. 300 m ² . Fundamentert på trepeler med utvendig skjørt av liggende bord, støpt kjeller under en mindre del (fyrrom), teglmurt pipe. Saltak teknet med papp. To utbygg med pulttak i hver kortende. Yttervegger av tungt bindingsverk med tosidig kledning. Fasader med liggende supanel. Sprossedelte torams vinduer ble skiftet til moderne ettrams vinduer i 1960-åra. Bygningen er modernisert i flere omganger.
 	

VERNEVERDI

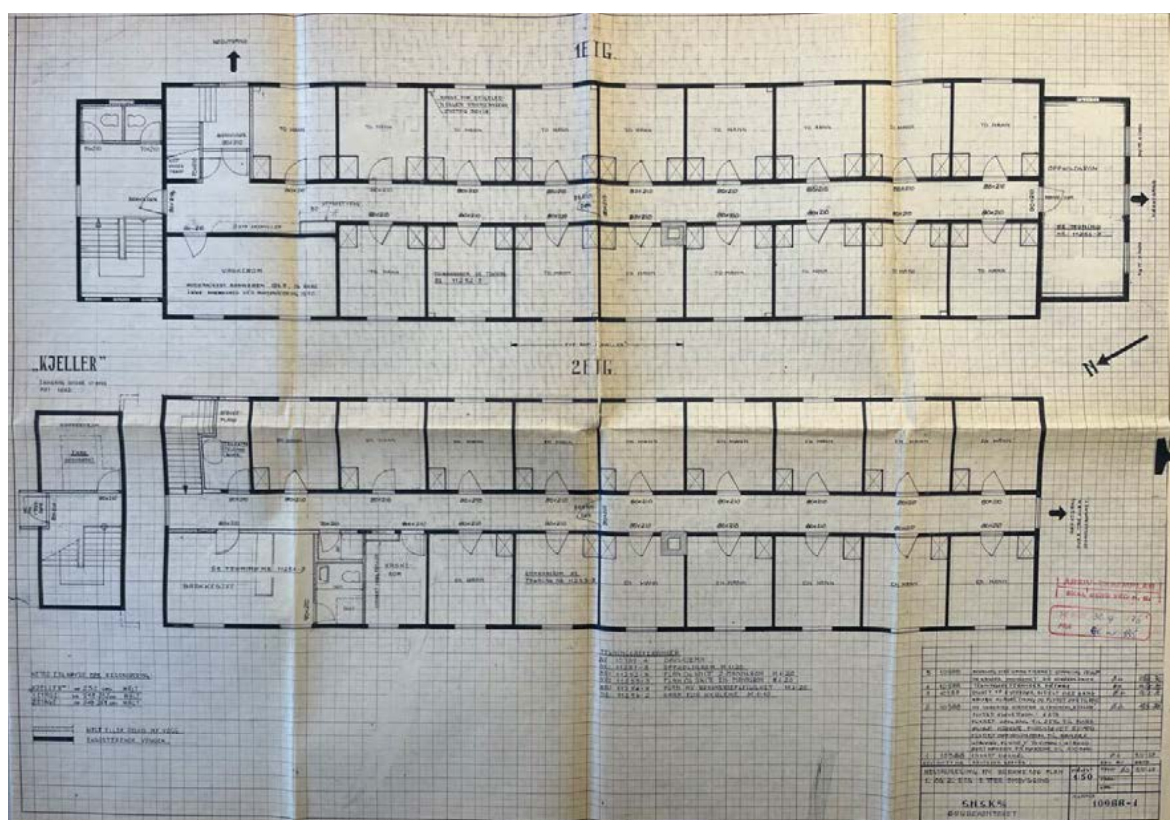
Bygningen har høy verneverdi som en av seks opprinnelige arbeiderbrakker oppført i Nybyen like etter krigen. Verneverdien er både knyttet til overordnet byplan, bygningens hovedform, eksteriørets tidstypiske karakter, bærende konstruksjoner og innvendig hovedstruktur. Opprinnelig funksjon kommer tydelig til uttrykk i fasader og plan. Opprinnelig planløsning med midtkorridor og rominndeling er relativt intakt, tross noe endring av lettvegger, etablering av bad, fellesrom samt fornying av gulvbelegg og kledninger. Forlegningsrom med bevarte skap fra 1970 har særlig høy verdi. Likeså bevart fyrrom med støpte vegger og teglmurt pipe til over tak. Senere endringer, vindusutskifting og modernisering som er utført av Store Norske i gruvetida, har kultur- og sosialhistorisk verdi. Nyere endringer og tilrettelegging for turisme har lav verneverdi.

BYGNINGSHISTORIKK

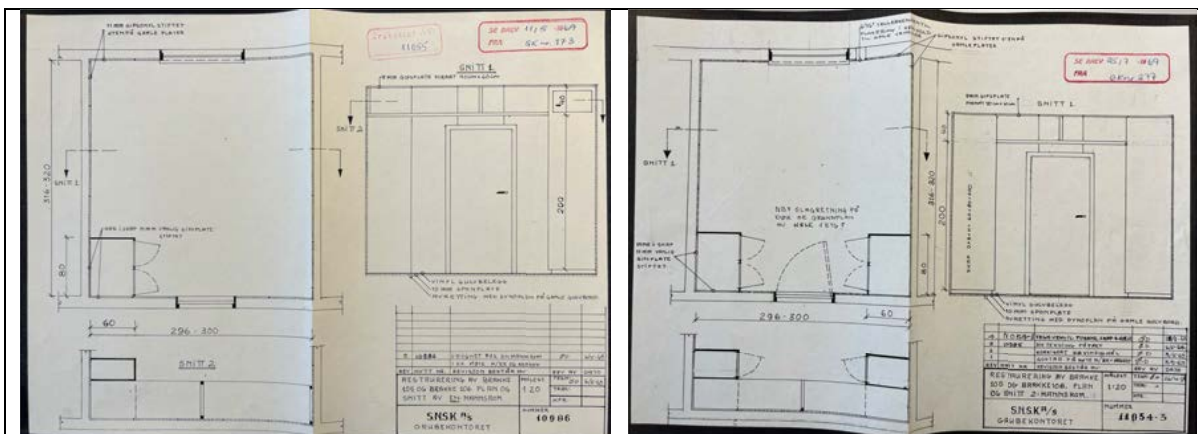
Brakke 106 er en av de opprinnelige arbeiderbrakkene oppført i 1946–48. Dette var en av seks tilnærmet like mannskapsbrakker for gruvearbeidere, nr. 101–106, lokalisert i søndre del av Nybyen. Brakketypen er ikke tegnet av arkitekt Jacob Hanssen, ref. Hanssens regnskap 1950. Bygningstypen er imidlertid identisk med brakkene 29 og 30 som ble oppført i Svea samme år (nå revet). Se mer om dette i Del 1: hovedrapport, der bygningstypen beskrives nærmere.

Bygningen gjennomgikk diverse modernisering på 1960-tallet, som etterisolering av vegger med innblåst skumplast i 1961. I 1963 ble det innredet felles dagrom i brakke 106, som den første. Dette ble ansett som et sosialt eksperiment, man var usikker på om det ble for mye bråk, eller en suksess. Det ble også installert WC. Felles vaskerom ble modernisert i 1967. De opprinnelige sprosdedelte vinduene ble senere på 1960-tallet byttet ut med ettrams vinduer (husmorvinduer).

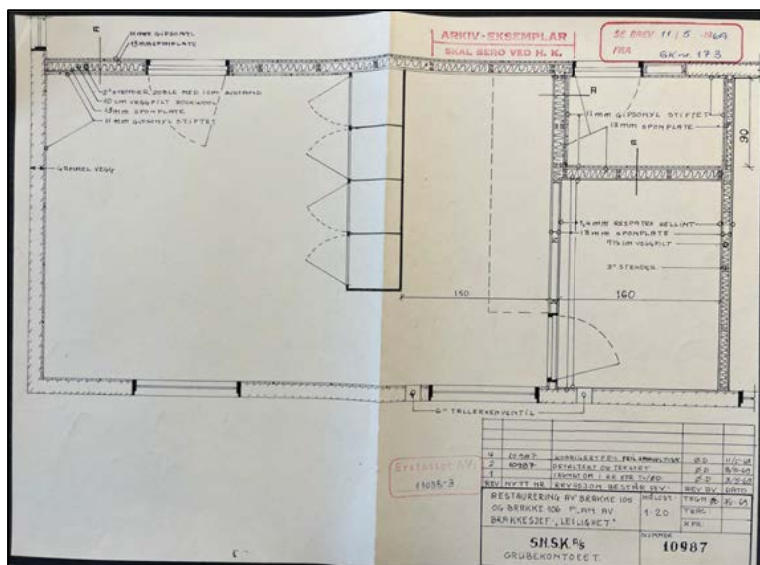
I 1970 ble brakka igjen modernisert og noe ombygget. Ifølge påskrift på tegning ble det etablert ny inngang fra «kjeller», med trapp i nordre utbygg. Ny hovedtrapp mellom 1. og 2. etasje ble lagt i hovedbygningens nordøstre hjørne, tilsvarende arealet av ett rom i hver etasje. Felles oppholdsrom ble flyttet til søndre utbygg. Det var énmannsrom i 2. etasje og tomannsrom i 1. etasje. Gulvene ble avrettet og fikk vinylbelegg lagt på 10 mm sponplater. Vegger og himlinger ble kledd med gipsplater med vinylbelegg (Gipsonyl). Gamle ventiler i yttervegg ble skiftet til 6"x6" tallerkenventiler. Rominndelingen ble i hovedsak beholdt som opprinnelig, med ett vindu i hvert forlegningsrom. Inngangsparti, noen dører og WC ble endret. Utbygget på nordre kortvegg fikk felles toaletter og trapperom. I søndre utbygg ble det innredet felles oppholdsrom. Det står på tegningen at vaskerommet i kjelleren ble modernisert i 1967. Ombyggingen som ble prosjektert i 1969, antas utført som beskrevet.

Plan for rehabilitering 1969, etter ombygging. Svarte vegger er gamle, mens nye vegger rundt ny trapp og brakkesjefens leilighet i 2. etasje er uten fyll. Kilde: Nasjonalarkivet Tromsø, boks 3774.

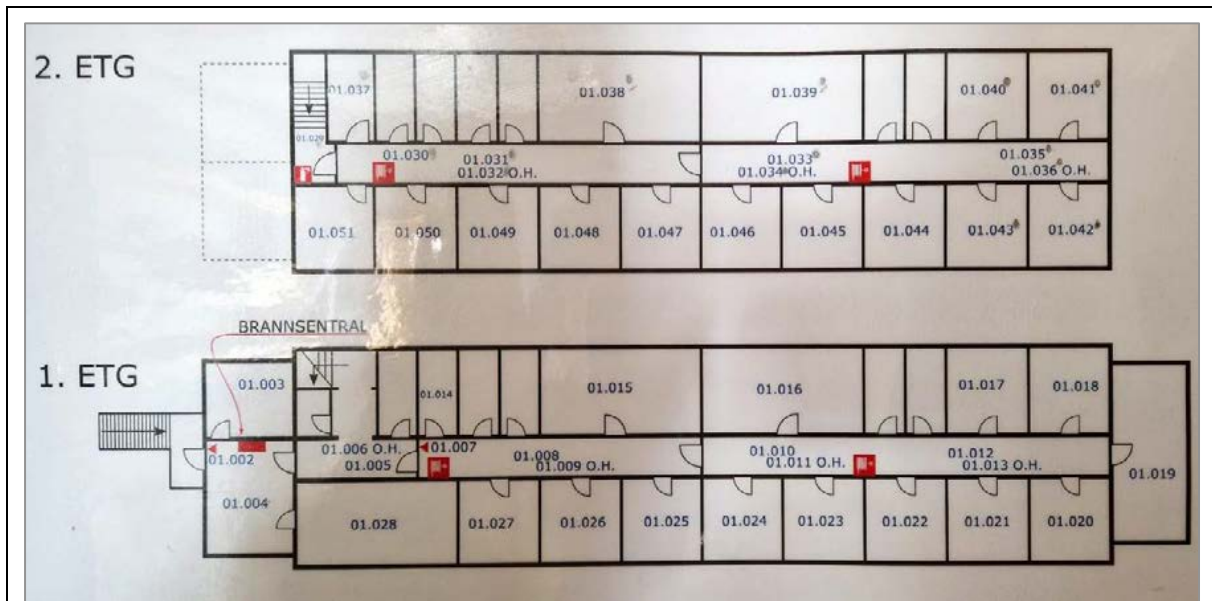
Plan og snitt av én- og tomannsrom med garderobeskap.

*Plan av brakkesjefens leilighet.
Nye skillevegger er illustrert med
10 cm Rockwool isolasjon, lagt inn
mellom 2" doble stendere.
Veggen ble kledd med sponplate
og Gipsonyl.*

Udatert bilde fra nyere tid, før siste modernisering. Det lille bislaget med saltak mot nord er fra gruvetida. Foto: Tor Ole Ree, Svalbardposten, nb.no

Dagens orienteringsplan, som henger inne i bygningen. Flere opprinnelige brakkerom er delt opp med skillevegger i felles bad/WC. Andre rom er slått sammen til fellesrom.

Det er noe uklart hvilke endringer som ble gjort i gruvetida, og hvilke som er utført på 1990-tallet og senere som tilrettelegging for utleierom for turister og deretter studentboliger. Opprinnelige/eldre materialer antas å ligge bevart bak nyere kledninger inne. Dette gir potensial for bygningsarkeologiske undersøkelser og økt kunnskap om de opprinnelige interiørene i boligrom og fellesrom. Det gir også muligheter for tilbakeføring av utvalgte rom, dersom historien om arbeiderbrakka skal formidles tydeligere.

EKSTERIØR MED TILSTANDSGRAD

GRUNN OG FUNDAMENT	BESKRIVELSE	
	Byggegrunnen er en opphøyd grusvoll (elveavsetning) mellom Longyearelva i vest og bratt fjellside i øst. Bygningen er fundamentert på trepeler med kryssavstiving. I midtre del av bygning mot vest ligger det gamle fyrrommet med gulv, vegger og tak av plasstøpt betong. Skjørtet er av nyere dato. Liggende bord lagt med ca. 20 mm mellomrom.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Det er omfattende råteskader i pelene ned mot bakken. Nyere kryssavstivning mellom pelene. Noe oppklossing med innlagte bordbiter mellom peler og drager. Flere steder er det bindhaker av jern mellom pele og drager. Det er behov for ytterligere undersøkelser av fundamentene og omfanget av råteskader/svekkelser i alle pelene. Det var på befaring 8. mai 2026 ingen store synlige vridninger, sprekker eller annet i 1. etasje eller 2. etasje. Fyrrom med betong tak og vegger virker å være i god stand. Betonggulvet har setningsskader og noe sprekker og er ganske ujevnt. Ved befaring lå det litt islagt vann ut mot yttervegg mot vest. Det var blåst inn snø under bygget, men det var ikke is eller annet som kunne tyde på at overflatevann renner inn under bygget.	TG 3
YTTERVEGGER	BESKRIVELSE	
	Beskrivelse utenfra og inn: Falset supanel (skrånende overside – Weatherboard) synlig flate dim. 95 mm / papp / pløyde panelbord lagt i 45° / tungt bindingsverk / to lag bordkledning / innvendige plater, pyntefinér/ gips/glassfiberstrie. Store deler av opprinnelig supanel er bevart, men noen partier er fornyet. Opprinnelig supanel har spor etter endrete vindus- og døråpninger, der ny panel er skjøtt inn. Det er ulike dimensjoner/høyder på panelbordene der felt er fornyet. Noen bord er svært smale, ca. 9,5 cm synlig flate. Synlige plugga hull i panelbord utvendig, diameter ca. 20 mm. Trolig fra innblåsing av isolasjonsskum i 1961. Vannbrett ned mot skjørt er kun et enkelt skråstilt trebord med gjæret skjøt i hjørnene.	

	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Generell tilstand er god. Noe malingsslett panel og vannbrett, særlig på gavlvegg mot sør.	TG 1

DEKKER	BESKRIVELSE	
	1. etasje: Etasjeskiller av trebjelkelag med stubbeloft. Ned mot peler / terreng er det i nyere tid oppgradert med stubbeloftsplater og trolig isolasjon over. Plater og nyere belegg som gulv i 1. etasje. 2. etasje: Etasjeskiller av trebjelkelag med stubbeloft. Himling 1. etasje med plater. Plater og nyere belegg som gulv i 2. etasje. Loft: Etasjeskiller av trebjelkelag med stubbeloft. Ikke inspisert.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Det generelt en svak helning mot øst av gulv i 1. og 2. etasje. Gjelder spesielt for korridor og rom på østside. Konstruksjonen for øvrig ser ut til å håndtere dette.	TG 1

VINDUER	BESKRIVELSE	
	Nyere ettrams vinduer (husmorvindu) i samme format som opprinnelig, men uten inndeling i to rammer og sprosser. To lags isolerglass. På langvegg mot øst er noen forlegningsvinduer i nyere tid erstattet med nye vinduer i nytt og mye mindre format. Innenfor disse vinduene er det anlagt bad/WC. Noen forlegningsromsvinduer er blendet. Innsetting og blanding er løst på forskjellig vis med tanke på utvendig panel. Noen steder ser det ut til å ha vært skiftet panelbord mellom nye vinduer og gamle, slik at det ikke er spor i panel etter endringer. Andre steder viderefører gerikter hele vertikalformatet, ved å ha liggende panel i den delen som nytt og mindre vindu ikke dekker (se foto). Listverk (gerikter) utvendig har vertikalt kantbord meddratt mot panel som avslutning. Dette er ikke opprinnelig løsning, men er brukt på flere brakker i dag.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Generelt god stand. Det ble teståpnet ca. seks vinduer i hver etasje jevnt fordelt på etasjeplan. For begge plan var vinduer på fellesrom litt treige å åpne. Ett vindu på fellesrom mot sør lot seg ikke åpne, det hang igjen på hjørnet. Dette skyldes setninger i bygningskroppen og ikke skader på vinduet i seg selv.	TG 1

DØRER	BESKRIVELSE	
	Ulike ytterdører av nyere dato. Lav verneverdi. Dør inn til utvendig kjeller/fyrrom er en eldre ramtredør med tre speil, som på utsiden er kledd med stående smalt trepanel. Begge lag er malt. På	

	innsiden er fyllingsdøra eksponert, satt i ny karm med isolasjon rundt. Det er uvisst om døra opprinnelig sto på denne plassen og om kun karmen er fornyet. Døra er delt i to, trolig for å lette adkomst til kjellerrom når det er snø på bakken.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Alle dører er i brukbar stand. Det er behov for lokal reparasjon av løst og oppsprukket panelbord på eldre kjellerdør. Ellers vanlig vedlikehold og maling.	TG 1

TAK	BESKRIVELSE	
	Opprinnelig saltak med enkle sperrer, antatt punktvis understøttelse med langsgående rammer/stolper (stol). Kaldt loft ble ikke besiktiget. Ytre taktro og papptekking. Taket avsluttes mot gavler med vindskier med vinkelrett avslutning mot raft, som opprinnelig løsning. Enkelt hvitmalt vannbord. Taket har ikke renner og avsluttes med brett av takpapp rundt taktro mot raft. Mange steder har papp mistet feste for brett rundt taktro, og papp henger løst ned fra taktro. Enkel panelt raftekaske. Takpapp ser noe slitt ut og har felt med nyere papp-reparasjoner.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Taket ser ut til å være i god stand.	TG 1

ANNET	BESKRIVELSE	
	Utenfor utbygget mot nord er en nyere tretrapp med frittstående takBæring med tresøyler på betongfundament. Rekkverk av malt tre, trinn av strekkmetall. Lav verneverdi. Eldre stige av tre montert på vegg utbygg sør. Inne på fyrrom er det lagret tre torams vinduer med karm. Sprosser deler hvert fag inn i tre glass med kittfals. De har påskrift med blyant på side av karm, en påskrift tydes til: «Vindu nr. 112 S 129» eller «Vindu nr. 112 S 124». Formatet er bredere enn dagens brakkeromsvinduer. Vinduene på lager har 135 cm bredde x 120 cm høyde. Dagens vinduer har karmbredde ca. 105 cm x 120 cm høyde. Det er ikke spor i dagens kledning etter en eventuell innsnevring av vindusbredden. Det er mulig de lagrete vinduene er fra et annet hus i Nybyen.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand.	TG 1

SAMLET VURDERING TEKNISK TILSTAND

Hovedkonstruksjoner i vegger, tak, dekker, fasadematerialer og taktekking er generelt i god stand. Fundamentet har betydelige råteskader i nedre del av trepelene. Ytterligere undersøkelser og vurdering av tiltak på kort sikt er nødvendig.

INTERIØR

OVERORDNET BESKRIVELSE	Opprinnelig hovedstruktur med midtkorridor og rom til hver side er bevart. Det er etablert flere bad, fellesrom og boder i nyere tid. Dette har skjedd ved sammenslåing eller oppdeling av tidligere brakkerom, men slik at overordnet struktur med midtkorridor er bevart. Innvendige materialer og overflater er modernisert etter gruvetida. Hovedtrappa er lokalisert i hjørne nordøst, antatt som etablert ved ombyggingen i 1969–70. Materialer og overflater er fornyet. I tilbygg på inngangsside (mot nord) er det innredet ett rom på bakkeplan. Dette har inngang fra dør under utvendig trapp til 1. etasje i brakke. Rommet har malte trefiberplater på vegg og tak. Gulvet er i ubehandlet tre. Dette rommet har dør inn til et rom som ligger inn under hovedbygget. Rommet her har samme overflater som første rom. Midt i rommet er to peler som bærer bjelker fra midtre del av konstruksjon. Utvendig avgrenses rommet med papp og lekter mot pelefundament-området under brakka.
STØPT KJELLER FYRROM	BESKRIVELSE Opprinnelig fyrrom er lokalisert omtrent midt under bygningen, det ligger i halve bygningens bredde inn mot vestfasaden og med inngang fra vest. Tak og alle vegger i plasstøpt armert betong. Gulvet er også av støpt betong rett på grunnen. Betonggulvet har store sprekker og buler opp på midten. Spor etter to åpninger i vegg mot vest, som er blendet med teglstein. Dette er muligens opprinnelige åpninger for rørføringer, da fyrrommet de første årene var varmekilde for hele brakka. I sørøstre hjørne står en teglmurt pipe. Denne er synlig i rom oppover i bygget, samt at den stikker opp over tak. Inngangsdør er en eldre ramtredør som på utside er kledd med stående smalt trepanel. Innsiden viser en ramtredør med tre speil, malt rosa. Døra er satt i ny karm, se Dører i eksteriørskjema. Dette er det eneste bevarte fyrrommet med pipe i de seks opprinnelige arbeiderbrakkene. Alle andre piper er revet over tak, og mange fyrrom er revet slik at kun rester av veggene er bevart over grunnen. Rommet har svært høy dokumentasjonsverdi og formidlingspotensial.
FORLEGNINGSROM	BESKRIVELSE De gjenværende forlegningsrommene er bevart med opprinnelig størrelse, men med nyere overflater. På hvert rom er det bevart ett opprinnelig klesskap, antatt fra moderniseringen i 1970. Dette er høye todelte skap med malt front og innvendige hyller og klesstang. Det kan virke som om himling og hulkil-taklist er original fra 1970 på alle bevarte overnattingsrom. Alle dører er fornyet i senere tid. Forlegningsrommene med skap har høy kulturhistorisk verdi, skapene er fint utført og fortsatt brukbare. Skapene er en viktig dokumentasjon av innredningen i gruvetida, og de høyner opplevelsen av bygningen som historisk arbeiderbrakke for Store Norske.

FOTO EKSTERIØR

Vei 100-11 brakke 106, sett fra sørøst. Opprinnelig utbygg med pulttak mot sør.

Langvegg mot øst og gavl med utbygg mot nord.
Nyere trapp ved hovedinngang i nord.

Langvegg mot vest og gavl med utbygg mot nord.

Langvegg mot vest og gavl med utbygg mot sør.

Fasade mot øst.

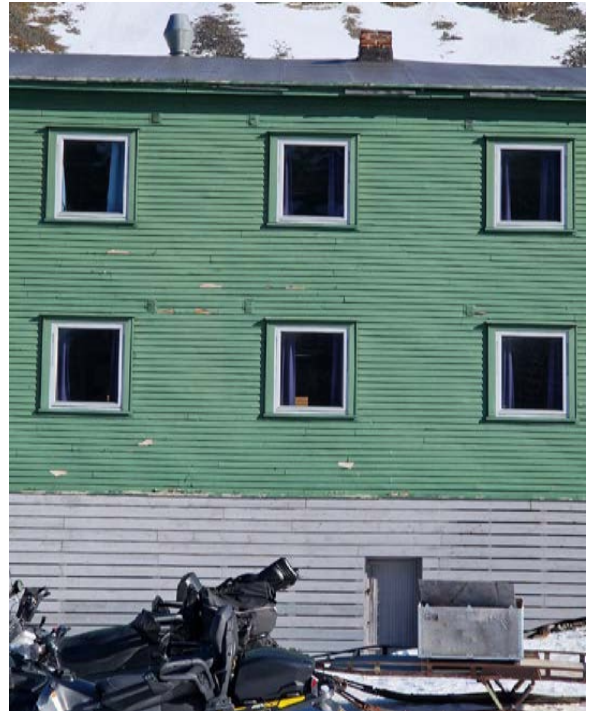
Opprinnelig utbygg mot sør. Det er skiftet panel i øvre del av veggen, trolig ble vinduer fjernet da.

Opprinnelig utbygg mot nord, fasade øst. Spor i fasaden etter endring av vinduer både på utbygg og hovedbygg.

Østfasade på opprinnelig utbygg mot sør. Vindu har erstattet dør, spor etter panelskjøt ses tydelig.

Fasade vest. Sentralt på bygget er dør i skjørt inn til tidligere fyrrom. Over taket ses den opprinnelige teglsteinspipa fra fyrrommet.

Eldre pelefundament med nyere kryssavstivning.

Peler med betydelig råteskader. Kniven går dypt.

Ser mot støpte betongvegger til fyrrom. Flere peler har smale klosser/bordbiter oppunder bjelkene.

Ser mot nord. Innebygd rom i forkant av rom på bakkeplan i tilbygg.

Sentralt på langvegg mot vest er dør inn til tidligere fyrrom. Todelt dør, trolig for god tilkomst vinterstid.

Detalj av ramtredør, kledd med smalt skyggepanel på utside og blåmalt fyllingsdør bak. Lokal skade.

FOTO INTERIØR

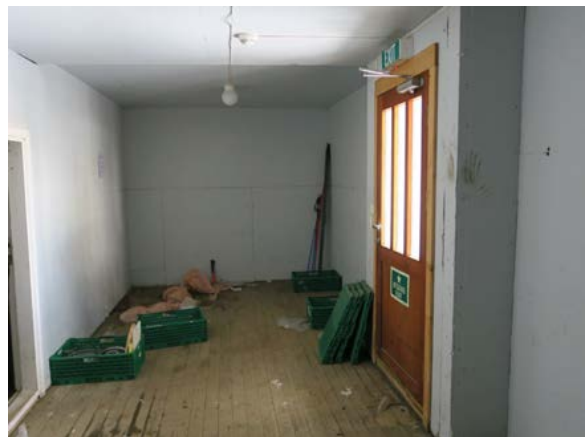
Opprinnelig fyrrom, sett mot nord. Tre gamle vinduer med karm er lagret.

Tidligere fyrrom, sett mot sør. I hjørnet til venstre ses pipe og til høyre dør ut mot vest.

Et rom er etablert på bakkeplan mot nord under hovedbygget. Peler og dragere for bæring av av hovedbygget kommer midt i rommet.

Rom på bakkeplan i tilbygg mot nord. Dør til høyre går ut i friluft mot nord. Åpning til venstre er ut til rom med peler og dragere.

Korridor 1. etasje. Trapperom inn til venstre.

Trapp opp til 2. etasje. Antatt fra 1970, senere modernisert.

Brakkerom er blitt gjort om til bad.

Brakkerom 1. etasje.

Et eldre skap er bevart i hvert brakkerom.

Antatt hulkil-taklist fra da skapene ble montert.

Standard skuffer av heltre i skapene.

Eldre skap brakkerom fra 1970. Opprinnelig hylleinnredning og hengsler/vridere er bevart.

Tidligere fellesrom i utbygg sør er gjort om til lager. Første fellesrom i en brakke anno 1963.

VEI 100–13	115 ARBEIDERBRAKKE
ASKELODDEN-ID	336492-1
GNR./BNR.	22/140
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Tegning av Bjarne Willanger, bygningsteknisk konsulent, Bergen
OPPRINNELIG BRUK	Boligbrakke for gruvearbeidere, 72 mann
BYGGEÅR	1957
ENDRINGER	1995: bygget om til 28 studenthybler for Unis (den første), bygningen ble istandsatt og modernisert. Innredning av fellesrom og bad/WC. 2021: Studentene flyttet ut, bygningen har deretter stått tom.
DAGENS EIER	Norges Arktiske Studentsamskipnad, Pb. 395, 9171 Longyearbyen
DAGENS BRUK	Ingen
BESKRIVELSE	Toetasjes boligbrakke med saltak. Fundamentert på trepeler, støpt kjeller/fyrrom på trepeler under en mindre del av bygningen. Enkel bygningskropp, opprinnelig 12 vindusakser på hver langvegg. Yttervegger av moderne bindingsverk med tosidig kledning. Utvendig liggende supanel. Vegger og etasjeskiller er opprinnelig isolert med mineralull. Ettrams isolerglassvinduer. Saltak teknet med papp, råloft. Opprinnelig inngang i hver ende inn til hovedtrapp mot nord og bitrapp i sør. På nordøstre hjørne er det i nyere tid oppført et uisolert énetasjes tilbygg med egen inngang utenfra og tilkomst innenfra.
 	

VERNEVERDI

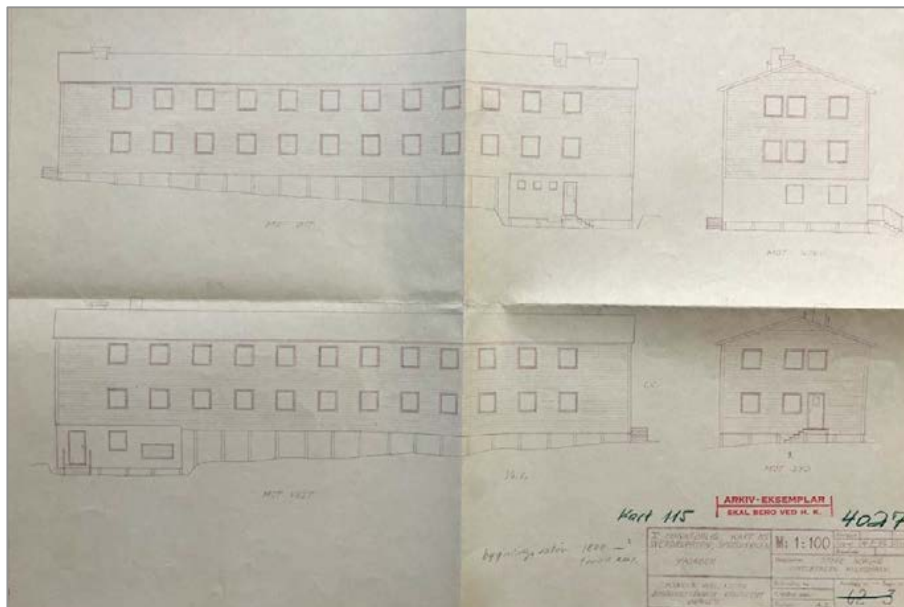
Bygningen har høy verneverdi som en av de eldre arbeiderbrakkene oppført i Nybyen. Brakketypen er mer moderne enn arbeiderbrakkene fra 1946–47, bygget av lett, standardisert og isolert bindingsverk. Den er uten utbygg i kortendene. Verneverdien er både knyttet til bygningens hovedform, eksteriør, bærende konstruksjoner, innvendig hovedstruktur, trapperom og deler av interiøret. Fasadeutformingen er tidstypisk, og opprinnelig funksjon er tydelig. Opprinnelig planløsning med midtkorridor og små rom til hver side er intakt, tross noe ombygging og etablering av fellesrom og bad i 1990-åra. Interiøret har bevart flere verdifulle elementer, som eldre skap, taklamper og takbelistning i forlegningsrom, og brystningspanel i begge korridorer. De to trapperommene har høy verneverdi, med forseggjorte rekkverk og brystningspanel i hovedtrapp. Endringer og modernisering som er utført av Store Norske i gruvetida, har kultur- og sosialhistorisk verdi. Nyere endringer og ombygging til studentboliger har lav verneverdi.

BYGNINGSHISTORIKK

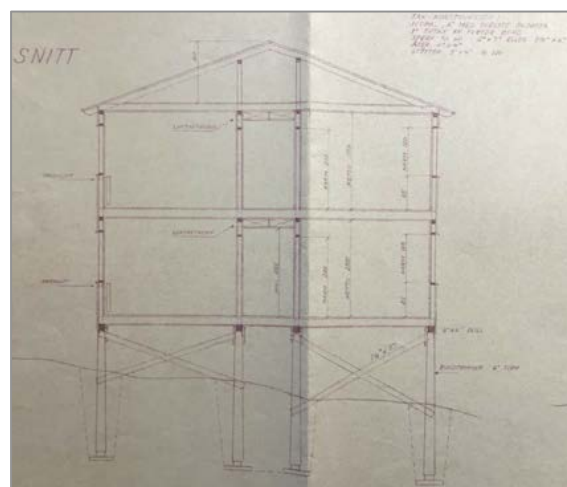
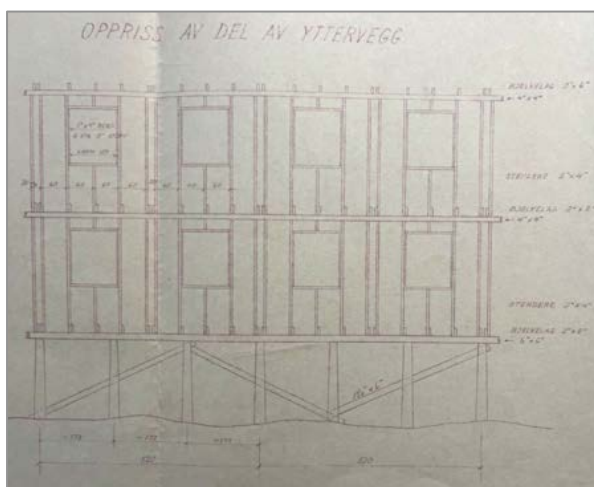
Bygningen ble oppført som brakke for gruvearbeidere, med forlegningsrom for 72 mann. Det var opprinnelig tomannsrom, muligens kombinert med noen énmannsrom. (Ifølge planen i 1992 var det da 22 boligrom i hver etasje samt felles oppholdsrom, antatt en senere endring.) Bygningen følger samme mønster som de seks opprinnelige arbeiderbrakkene fra 1946–48: toetasjes lamell med midtkorridor og rom til hver side, støpt fyrrum under en del av bygningen, fasader med liggende supanel, og saltak teknet med papp. Bygningen er litt enklere i uttrykket, uten de små utbyggene i hver kortende. Sannsynligvis hadde bygningen ettrams vinduer fra starten.

Opprinnelige tegninger fra 1956 er signert bygningsteknisk konsulent Bjarne Willanger i Bergen. Vi har funnet fasadetegninger, snitt, konstruksjonsdetaljer, bjelkelagsplan med mer, men ikke plantegninger. Noe få tegninger gjengis nedenfor.

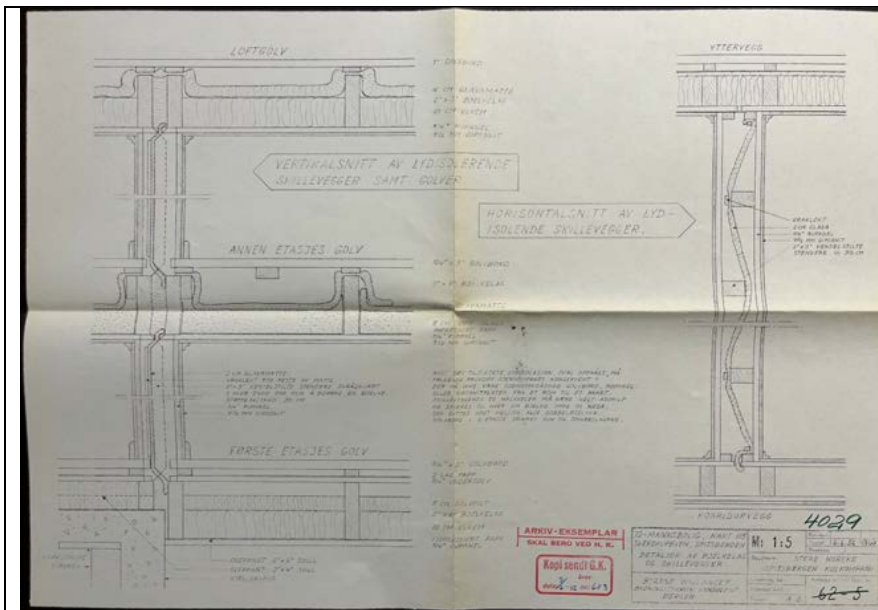
Plasseringen i byplanen avviker fra opprinnelig mønster i Nybyen, siden bygningen ligger bak den opprinnelige bygningsrekka, som hadde kun én brakke på hver side langs veien.

Tegninger signert bygningsteknisk konsulent Bjarne Willanger, Bergen, 04.05.1956. Bygningen er titulert «72-mannsbolig Sverdrupbyen», men «kart 115» og fasadetegningene bekrefter at dette er vår brakke i Nybyen (opprinnelig kalt Sverdrupbyen Øst). Kilde: Nasjonalarkivet Tromsø, boks 3744.

T.v.: Prinsipp av yttervegg av moderne bindingsverk med stendere C-C 60 cm og fundament av trepeler med kryssavstiving. T.h.: Pelerader under yttervegger og midtkorridor. Kilde som foran.

Detalj av isolasjon med mineralull (Glava) i dekker, yttervegg og skillevegg. Kilde som foran.

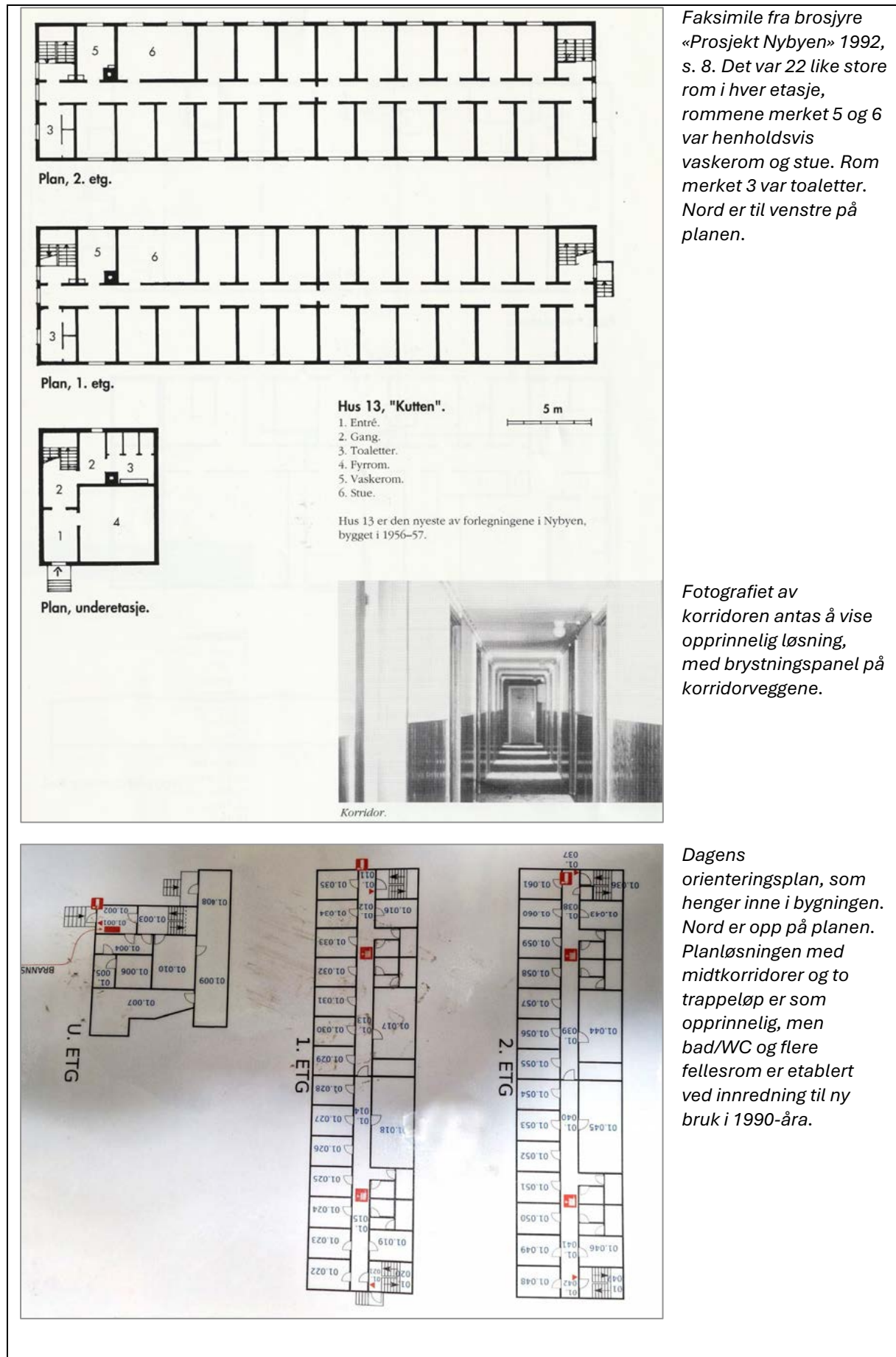

De to øverste brakkene i Nybyen. Nr. 115 i forgrunnen har en enkel bygningskropp uten utbygg i hver ende. Foto før ombygging i 1990-åra. Foto: Tor Ole Ree, Svalbardposten, udatert. Kilde: nb.no

Det ser ut til at det ble gjort minimale endringer i perioden som arbeiderboliger for Store Norske, men det kan ha skjedd noe modernisering av interiøret, for eksempel på 1970-tallet. Ifølge Rolf B. Røberg (muntlig meddelelse) blåste taket av under en storm på 1960-tallet, mens veggene sto støtt. Det blåste Glava-isolasjon utover hele byen. Taket ble raskt bygget opp igjen.

Bygningen ble bygget om til studentboliger i 1995, som den første av brakkene i Nybyen. Søker var Studentsamskipnaden i Tromsø. (Sysselmannen sak 95/00160) Ombyggingen til studentboliger og senere modernisering har medført noe endret planløsning, med sammenslåtte fellesrom og bad/WC, samt moderniserte overflater, dører mv.

Opprinnelige/eldre materialer antas å ligge bevart bak nyere kledninger inne. Dette gir potensial for bygningsarkeologiske undersøkelser og økt kunnskap om de opprinnelige interiørene i boligrom og fellesrom. Det gir også muligheter for tilbakeføring av utvalgte rom, dersom historien om denne mer moderne arbeiderbrakka skal formidles tydeligere.

EKSTERIØR MED TILSTANDSGRAD

GRUNN OG FUNDAMENT	BESKRIVELSE	
	Byggegrunnen er en opphøyd grusvoll (elveavsetning) mellom Longyearrelva i vest og bratt fjellside i øst. Bygningen er fundamentert på trepeler med kryssavstiving, se tegning 1956. Bygningens nordre del (fyrrom) i kjeller har vegger og dekke av plasstøpt armert betong. Veggene hviler på trepeler satt ned i terreng, med noe kryssavstiving. Antatt noe utbedring av fundament i nyere tid (1995?), som utskifting av enkelte peler og ny kryssavstiving. Skjørtet består av nye liggende trebord med ca. 20 mm mellomrom lagt utenpå opprinnelig stående panelbord.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Generelt store råteskader i peler ved terreng. Noen steder nyere kryssavstivninger på peler. Det er behov for ytterligere undersøkelser og vurdering av strakstiltak. Det var blåst inn snø under bygget, men det var ikke is eller annet som kunne tyde på at vann renner inn under bygget.	TG 3
YTTERVEGGER	BESKRIVELSE	
	Beskrivelse utenfra og inn, ref. tegning og tekst signert B.W. 1956 og observasjoner på stedet: Falset supanel, skråskjært (Weatherboard), synlig flate dim. 135 mm / utlekting / papp / asfaltlimt fiberplate / moderne bindingsverk stendere 2" x 4" c-c 60 cm isolert med Glava mineralull / stående panelbord 3/4" rupanel (skrå ifølge tekst på byggetegning) / papp / innvendige plater, gips/glassfiberstrie. Del med støpt fyrrom i kjeller har vegger av eksponert umalt plasstøpt betong, spor etter liggende forskalingsbord.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Generell tilstand er god. Malingsslitt kledning på gavl mot sør. Noe vedlikeholdsbehov.	TG 1
DEKKER	BESKRIVELSE	
	Alle dimensjoner ref. tekst på tegning 1956. 1. etasje: Etasjeskiller mot peler/terreng, trebjelkelag 6" x 6" c-c 60 cm. Ned mot peler / terreng er det i nyere tid oppgradert med stubbeloftsplater og trolig isolasjon over. Plater og nyere belegg som gulv i 1. etasje. Over	

	støpt kjeller er det ikke bjelkelag, men 2" x 4" plank lagt på strø. Underside betongdekke er opprinnelig isolert med Siporex-plater. 2. etasje: Etasjeskiller av trebjelkelag 4" x 4" c-c 60 cm. Himling 1. etasje med plater. Plater og nyere belegg som gulv i 2. etasje. Etasjeskille mot loft tilsvarer 2. etasje. Isolert dekke.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Det er ingen utpregede skjevheter eller helninger i dekker. Ingen vesentlige symptomer er registrert. Deler av Siporex-platene under fyrrommet er forvitret/nedfalne, moderat konsekvens.	TG 1

VINDUER	BESKRIVELSE	
	Nyere ettrams vinduer (husmorvindu) i samme format som opprinnelig. Tolags isolerglass, Nor-Dan vinduer. Listverk (gerikter) utvendig har vertikalt kantbord meddratt mot panel som avslutning. Listverk (gerikter) og vannbord for vinduer mot sør er malingsslitt. Lokale svakheter, som ett løst vannbord under vindu. På langvegg mot øst er noen eksisterende forlegningsvinduer erstattet med nye vinduer i nytt og mye mindre format. Samme bredde, men halve høyden. Utskifting er gjort i nyere tid, og innenfor disse vinduer er det anlagt bad/WC. Utvendige gerikter holder formatet til opprinnelige vinduer, og liggende panel fyller inn nedre halvdel av feltet. Under vinduer i panel, plassert asymmetrisk, er det opprinnelige beslag over luftespalte. Innvendig ses lufting som metallkasse med spake for regulering. Denne ser ut til å være del av opprinnelig luftesystem, ref. tegninger 1956.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Vinduer er generelt i god stand, dels malingsslitt. Noe vedlikeholdsbehov på listverk/vannbord.	TG 1

DØRER	BESKRIVELSE	
	Alle utvendige dører er av nyere type. Lav verneverdi.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	God stand.	TG 1

TAK	BESKRIVELSE	
	Uisolert tak tekket med papp, kaldt råloft. Ifølge tegning 1956: sperretak dim. 2" x 6/7" c-c 60 cm. Understøttet av to rader langsgående bjelker/stolper (stol). Taktro av pløyde, liggende bord. Siden taket blåste av	

	på 1960-tallet og ble gjenoppbygget, kan det være gjort mindre endringer av konstruksjonen. Kaldt loft ble ikke besiktiget. Taket avsluttes mot gavler med vindskier som har enkelt trekantbord (skalk) ned mot raft. Det er ikke vannbord, men kun brett av takpapp ned mellom vindski. Taket har ikke renner og avsluttes med brett av takpapp rundt taktro mot raft. Enkel panelt raftekaske.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Takkonstruksjonen antas å være i god stand. Papp ser ut til å være av ganske ny dato og virker fra avstand å være i god stand.	TG 1

ANNET	BESKRIVELSE	
	Hovedinngang mot vest i underetasjen har et lite saltak understøttet av skrå vegger kledd med liggende supanel, som hovedfasaden. Datering usikker, etter 1970 ifølge foto.	
	TEKNISK TILSTAND	TILSTANDSGRAD
	Noe rufsete beslag i overgang pulttak/hovedvegg. Kontrolleres og vedlikeholdes.	TG 1

SAMLET VURDERING TEKNISK TILSTAND

Hovedkonstruksjoner i vegger, tak, dekker, fasadematerialer og takteking er generelt i god stand. Noe behov for vedlikehold, maling mv. Fundamentet har alvorlige råteskader i nedre del av trepeler og kryssavstiving i overgang mot terreng. Ytterligere undersøkelser og vurdering av tiltak på kort sikt er nødvendig.

Øvrige forhold: Bygget har stått med vann i rør og ikke tilstrekkelig varme, slik at rør og vanninstallasjoner har blitt frostsprengt. Alt av rør må gås over / skiftes.

INTERIØR

OVERORDNET BESKRIVELSE	Opprinnelig hovedstruktur med plassering av trapper og midtkorridor er bevart. Det er etablert flere bad, fellesrom og boder i nyere tid, ved ominnredning til studentboliger i 1995. Dette har skjedd ved sammenslåing eller oppdeling av tidligere brakkerom, men slik at struktur med midtkorridor er bevart. Overflater er modernisert, men midtkorridoren i begge etasjer har brystning med originalt faspanel, lakkert. For øvrig er innvendige overflater og dører for en stor del fornyet.
TRAPPEROM VED HOVEDINNGANG NORD	BESKRIVELSE Trapperommet ved hovedinngangen har bevart opprinnelig tretrapp, med to parallelle løp og mellomrepos. Trappa er plassert i nordøstre hjørne innenfor et areal tilsvarende et brakkerom. Rekkverket er fint utformet med firkantet megler med enkle rektangulære profiler på sider. Spilene er rektangulære, og noen steder byttet ut med rektangulær metallprofil i samme format. Belegg i trinn er av nyere dato. Trapperommet har brystning med eldre skyggepanel med avrundet kant, som er malt. Datering noe usikker, paneltypen og møtet med sidevengen i trappa kan tyde på at det er fra en senere modernisering i gruvetida (1970-tallet). Himling i inngangsparti har tilsvarende malt skyggepanel og originale hulkil-taklister.
BITRAPPEROM MOT SØR	BESKRIVELSE I sørenden av bygget er en bitrapp/rømningstrapp i samme utførelse som hovedtrappa ved inngang nord. Trappenesene er her bevart med eikelist som avslutning på belegg i trinnet. Belegg trolig av nyere dato. Vegger er kledd med malt glassfiberstrie.
FORLEGNINGSROM	BESKRIVELSE På hvert rom for overnatting er det bevart originalt klesskap, i 1. etasje ett skap og i 2. etasje to skap per rom. Dette gjenspeiler sannsynligvis innredning av ett- og tomannsrom i hver sin etasje. Skapene er todelt med front av malt treverk. Skapinteriøret har både hyller, skuffer og klesstang. Opprinnelige stålvridere er bevart. Det kan virke som om himling og hulkil-taklist er original på alle bevarte overnattingsrom. Gulvbelegg og øvrige overflater er fornyet. Taklamper i overnattingsrom er en enkel kuppel av opakt hvitt glass med profilert porselensokkel, plassert midt i rommet. Antatt opprinnelig. Rommet som helhet, med eldre klesskap, taklampe og listverk, gir et godt bilde av forlegningsrommene i gruvetida, innredet med kvalitetsprodukter.

FOTO EKSTERIØR

Vei 100-13 brakke 115, sett fra nordvest. Brakka ligger helt i utkanten av Nybyen, som eneste bygning øst for den opprinnelige rekka med brakker langs hovedveien.

Gavl mot nord og langvegg mot øst. Nyere tilbygg

Gavl mot sør og langvegg mot vest.

Gavl mot sør og langvegg mot øst.

Hovedinngang mot vest. Støpte betongvegger hviler på peler. Tidligere fyrrom innenfor.

Langvegg MOT øst. Blending av vinduer ved etablering av bad. Opprinnelig format er markert med listverk. Luftesystem/ventiler under vinduer. Det er ikke vannbrett som avslutning under supanel mot nyere skjørt. Gammelt stående panel er bevart under nye liggende bord i plankeskjørtet.

Eldre peler med kryssavstivning under hovedbygget. Det er betydelige råteskader i peler ved terreng.

Peler med kryssavstivning under hovedbygget. Antatt etterisolert under dekket. Noen peler er trolig skiftet ut ved senere rehabilitering.

Pelefundament under betongvegger i fyrrom. Dekket er av støpt betong isolert med Siporex-blokker på undersiden mot terreng.

Under fyrrommet. Det er store råteskader i peler og kryssavstivning ved terreng. Mindre partier av Siporex-platene er forvitret/nedfalne.

Opprinnelige peler som fundament for betongvegger til gammelt fyrrom. Det er betydelige råteskader, kniven går helt inn.

FOTO INTERIØR

Hovedtrapp fra bakkeplan opp til 1. og 2. etasje. Opprinnelig trapp. Eldre avrundet skyggepanel som brystning på vegger i trapp opp til 1. etasje.

Hovedtrapp, nivå 1. etasje. Fint utført rekkverk av malt heltre, med enkel rektangulær profilering på meglere.

Bitrapp i sørenden av bygget. Trapp og rekkverk har samme utforming som hovedtrappa, men med innfelte eikelekter som trappeneser.

Bitrappa går bare mellom 1. og 2. etasje.

Korridor 2. etasje. Eldre brystningspanel.

Detalj himling korridor 2. etasje, plater har trelister som skjuler skjøter.

Korridor 1. etasje. Eldre brystningspanel.

Fire brakerom i hver etasje er inndelt med skillevegger til bad/WC. Nyere innredning.

Brakkerom mot vest, 2. etasje.

Eldre profilerte porselenssokler med opale glasskupler som belysning i de fleste brakkerom.

Eldre skap på brakkerom.

Skap kan være opprinnelige.

Originale vridere er bevart på skapdørene.

I alt seks brakkerom er slått sammen til to store fellesrom per etasje. Rommene ligger sentralt på østsiden av bygget, se plantegning. Her i 1. etasje.

Alle vinduer har luftesystem under vinduer – synlig på utsiden som en smal avlang lufteventil rett under vinduet. Her brakkerom 1. etasje.

Uisolert nyere tilbygg ved nordøstre hjørne av hovedbygget.

Innredet rom på bakkeplan. Betongvegg rett fram i bildet er vegg inn til tidligere fyrrom. Dette rommet ligger lengre sør, og tidligere fyrrom ligger helt mot nord som avslutning på hovedbygningen.

VEI 100-2	BUTIKKLAGER
ASKELODDEN-ID	336492-13 (samme ID som 110 Butikken)
GNR./BNR.	22/93
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Ikke kjent
OPPRINNELIG BRUK	Lager til 110 Butikken (Sundt)
BYGGEÅR	1977: oppført som lager/tilbygg til butikken Sundt, areal 315 m ²
ENDRINGER	1992: Butikken flyttet til det nye sentrum nord i dalen. 1995: Svalbard kunstnersenter åpnet i lokalene, underlagt Svalbard Samfunnsdrift (Tvetersamlingen, Rechercesamlingen, Svalbardsamlingen, Olaf Storø, salgsutstilling mm.) 2021: Tvetersamlingen flyttet til nytt galleri i sentrum («Nordover»)
DAGENS EIER	Longyearbyen Lokalstyre, Pb. 350, 9171 Longyearbyen
DAGENS BRUK	Utstillingslokale
BESKRIVELSE	Énetasjes lagerbygning med flatt tak. Bygningen er fundamentert på trepeler, skjørt av liggende bord. Mot nord og sør er det opprinnelige vindusbånd i øvre del av veggen, ellers tette vegger. Vegger av bindingsverk kledd med malt tømmermannspanel, liggende supanel i gesimskasse og ved inngangspartiet. Nyere ytre gesimskasse av stål. Tidstypisk tretrapp med rekkverk av liggende bord. Vindusbåndene består av små trerammer plassert tett i tett, topphengslet med innlistet glass. Taket er tekktet med papp/takbelegg.
 	

VERNEVERDI

Middels verneverdi. Bygningen har kulturhistorisk og arkitektonisk verdi. Lageret er en viktig del av fortellingen om butikken i Nybyen og dens utvidelse. Det nye lageret ble oppført da Nybyen stadig var bebodd av gruvearbeidere i Store Norske. Samtidig var Longyearbyen i vekst, og dette var hele byens butikk. De senere årene var butikkutsalget i tilbygget, med lager i den gamle butikken (ref. plantegning 1992). Fasadeuttrykket er typisk for periodens butikkarkitektur (ref. fastlandet). Kombinasjonen av ulike kledningstyper og vindusbånd gir lageret arkitektoniske kvaliteter.

Perioden som Galleri Svalbard er en viktig del av bygningens nyere identitet. Utstillingen med Kåre Tveters malerier og grafikk, med motiver fra Svalbard, holdt til her i over 25 år og har betydning også i et kunstfaglig perspektiv. Mange sosiale begivenheter, konserter og representasjon har funnet sted i denne bygningen (Galleri Svalbard).

FOTO EKSTERIØR

Lageret sett fra nordøst. Inngang til tidligere Galleri Svalbard. Opprinnelig 110 Butikken (1948) bak.

Fasade sør med opprinnelig vindusbånd og gesimskasse av liggende bord. Fasaden mot vest, og øvrige fasader, har nyere ytre gesimskasse av stål. Gamlebutikken til høyre og Gruve 2B i fjellet i bakgrunnen.

Avtrappete volumer ved inngangsparti mot veien.

Fasade nord med vindusbånd, tett fasade vest.

VEI 100-4	HYBELBYGG UNIS
ASKELODDEN-ID	336492-14
GNR./BNR.	22/449
BYGGHERRE	Studentsamskipnaden i Tromsø
ARKITEKT	Ikke kjent
OPPRINNELIG BRUK	Studentboliger
BYGGEÅR	2005: Studentsamskipnaden i Tromsø, hybelhus for 24 studenter.
ENDRINGER	1948: Store Norske bygget nr. 109 Badet med vaskeri, lampehus og fyrhus på denne tomte. Badet gikk ut av bruk i 1985. 1991: Bygning nr. 109 Badet rives. 2021: Studentene flytter ut.
DAGENS EIER	Norges Arktiske Studentsamskipnad, Pb. 395, 9171 Longyearbyen
DAGENS BRUK	Bygningen står tom (leiekontrakt oppsagt 01.11.2025).
BESKRIVELSE	Toetasjes trehus med saltak, oppført som en lamell langs veien, tilpasset den historiske bygningsstrukturen i Nybyen. Bygningen er fundamentert på trepeler med utvendig skjørt av liggende bord. Vegger av bindingsverk med liggende, malt glattpanel. Enkle vindusrammer med kasselignende karm/belistning rundt. Saltak tekket med takbelegg. Inngang/rømningstrapp av stål i hver kortvegg.
 	

VERNEVERDI

Lav verneverdi. Bygningen har ingen relasjon til gruvehistorien og Nybyens opprinnelige konsept, og den bryter med den historiske logikken for organisering av Nybyen. Hybelbygget er tilpasset områdets overordnede struktur og bidrar til å gjenopprette et helhetlig gatebilde etter riving av Badet. Byplanmessig og sosialhistorisk er det imidlertid feil med en boligbrakke (nytolket arbeiderbrakke) i dette området. Det opprinnelige Badet inngikk i Nybyens sentrale område med en samling av felleshus og bedrestilte arbeiderbrakker: Stormessa, Badet og Butikken på vestsida av veien, og Jomfruburet samt Formannsmessa på østsida.

Som uttrykk for det moderne Longyearbyen med Unis og utvikling av Nybyen som studentby, har hybelbygget en viss verneverdi – dog sekundær i denne sammenhengen. Bygningen uttrykker satsningen på utdanning/forskning som del av norsk svalbardpolitikk de senere tiårene. For mange står Nybyens identitet som studentby sterkt, i et langsiktig perspektiv er også dette en del av Nybyens kulturhistorie.

FOTO EKSTERIØR

Fasade vest mot veien. Det nye hybelbygget ligger på tomte til det opprinnelige Badet, med den gamle Butikken i bakgrunnen. Felleshusene var samlet i dette området. Formannsmessa til høyre for veien.

Hybelbygget midt i bildet, fra nordvest. Nybygget ligger på tomte til det opprinnelige Badet, mellom Butikken t.v. og Stormessa. Badet var ett av tre viktige felleshus i gruvebyen, disse tre lå på rekke her.

Fasade nord med rømningstrapp, fasade vest med enkle vinduer til rommene.

VEI 100–4B	NYTT FYRHUS (FH-6)
ASKELODDEN-ID	Ikke registrert
GNR./BNR.	22/316
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Ikke kjent
OPPRINNELIG BRUK	Fyrhus
BYGGEÅR	1974
ENDRINGER	Ingen kjente endringer ut over oppgradering av teknisk «innmat».
DAGENS EIER	Longyearbyen Lokalstyre, Pb. 350, 9171 Longyearbyen Svalbard Energi AS, Pb. 255, 9171 Longyearbyen: noe teknisk utstyr
DAGENS BRUK	Fyrhus 6 (FH-6), distribusjon av fjernvarme og ferskvann
BESKRIVELSE	Fyrhus for distribusjon av fjernvarme i Nybyen. Høy bygning med rektangulær hovedform og slakt pulttak. Betongfundament av fem støpte skiver. Ytterveggene er kledd med korrugerte stålplater, som er malt. Hovedfasaden mot sør har et øvre vindusbånd og port. Enkel dør mot nord, ellers tette fasader. Rørgate kommer inn i bygningen fra nord og fortsetter mot sør som isolerte rør på bakken. Interiøret er en stor hall med teknisk utstyr, både fjernvarme og vannforsyning. Bygningen ligger like vest for det revete fyrhuset som var knyttet til det opprinnelige Badet. Det er kjøreatkomst via stikkvei fra Vei 100, og fra nyere vei anlagt vest for bebyggelsen.
 	

VERNEVERDI

Middels verneverdi. Fyrhuset er oppført av Store Norske mens Nybyen stadig var gruveby med innkvartering av gruvearbeidere, og dessuten Longyearbyens sentrum. Fyrhuset ble satt i drift i 1975 og erstattet det opprinnelige fyrhuset nr. 112 (oppført i 1951), som lå nedenfor Gruve 2B. Fyrhuset betjente både Nybyen og Huset (Haugen ble koblet fra). Bygningen hadde en viktig funksjon for drift av bebyggelsen og representerte en forbedring av infrastrukturen i Nybyen. Plasseringen vinkelrett på veien er et interessant trekk, siden begge de opprinnelige fyrhusene i Nybyen også lå vinkelrett på terrengefallet og veien (fyrhuset tilknyttet nr. 109 Badet og nr. 112 nedenfor Gruve 2B, begge revet). Det nye fyrhuset har et karakteristisk industrielt uttrykk som vitner om funksjonen. Fyrhuset er stadig i bruk og tilknyttet rørgatesystemet. Fyrhus og rørgater vitner om Nybyens selvstendige posisjon som bydel med egen infrastruktur. Verneverdien er knyttet til bygningen industrielle uttrykk og funksjon, med tilhørende rørgater.

FOTO EKSTERIØR

Fasader mot sør og øst. Kjøreatkomsten svinger ut til et veifar nærmere elveleiet mot vest.

Fasade nord med rørgate, fasade vest mot elveleiet. Fem støpte betongskiver utgjør fundamentet.

VEI 100-16	DROSJERIGGEN
ASKELADDEN-ID	336492-15
GNR./BNR.	22/460
BYGGHERRE	Longyearbyen Buss & Taxi
ARKITEKT	Ikke kjent
OPPRINNELIG BRUK	Hybelbygg for drosjesjåfører
BYGGEÅR	1980-tallet
ENDRINGER	2025: Haugen El-installasjon (leietaker) har fått tillatelse til å oppgradere bygningen, oppføre tilbygg og ny garasje sør for riggen, tegnet av LPO Arkitekter (ref. Svalbardposten 13.10.2025).
DAGENS EIER	Haugen El-installasjon v/Tom Haugen
DAGENS BRUK	Hybelhus, kalt «Camp Longyear»
BESKRIVELSE	Bygning i én etasje med flatt tak. Bygningen er satt sammen av prefabrikkerte brakker, som senere er kledd inn med malte fasadeplater og et felles tak. Bygningen har provisorisk karakter. Fundamentert på trepeler med skjørt av liggende bord. Sekundær ytre ramme av stålbjelker og stålpeler.
 	

VERNEVERDI

Lav verneverdi. Bygningen har ingen relasjon til gruvehistorien og den opprinnelige bebyggelsen i Nybyen. Brakkeriggen bryter dessuten med den historiske bebyggelsesstrukturen og forvansker opplevelsen av Nybyens opprinnelige stramme byplan og velordnete arkitektur, med bevisst fordeling av funksjoner som arbeiderbrakker og felleshus. Drosjeriggen ligger nordvest i Nybyen, i et område som opprinnelig var forbeholdt felleshus (vest for 110 Butikken) og lengre nord tekniske og industrielle funksjoner.

Som uttrykk for Longyearbyens nyere historie og drosjenæringas framvekst, kan Drosjeriggen tilskrives en viss kulturhistorisk verdi og relasjon til arbeiderkulturen i Nybyen. Store Norskes opprinnelige boligbrakker holdt imidlertid en høy arkitektonisk standard og uttrykker en overordnet plan. Drosjeriggen er snarere uttrykk for en tilfeldig og provisorisk bebyggelse som preger deler av Longyearbyen i nyere tid.

FOTO EKSTERIØR

Drosjeriggen sett fra sørøst, med inngang på hjørnet. Kjøreatkomsten er fra en nyere vei i vest.

Fasader mot vest og sør.

UTEN ADRESSE	113 TRANSFORMATORKIOSK
ASKELODDEN-ID	Ikke registrert
GNR./BNR.	22/1 (ikke eget nr. på bygningen)
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Tegning SNSK A/S signert B.N. 10.08.1950
OPPRINNELIG BRUK	Transformatorkiosk
BYGGEÅR	1950: antatt oppføring, ref. byggetegning
ENDRINGER	Ingen dokumenterte endringer
DAGENS EIER	Nærings- og fiskeridepartementet (NFD)
DAGENS BRUK	Ingen, kulturminne
BESKRIVELSE	Énetasjes betongbygning med tilnærmet flatt tak, grunnflate 3,3 x 3,7 meter. En dør mot nord og vindu mot vest. Hele bygningen med grunnmur/kjeller, vegger, tak og innvendige båser er av plasstøpt betong. Vegger og tak er innvendig isolert med treullsement. Teknisk innmat er delvis bevart med en transformator av merket Merlin Gerin, noe teknisk utstyr ligger utenfor bygningen, se foto. Opprinnelig tredør mot nord er slått inn, del av dørblad ligger inne. Vindu mangler glass. Eldre tretrammer av stolper og plank mot nord og øst, dels nedrast.
 	

VERNEVERDI

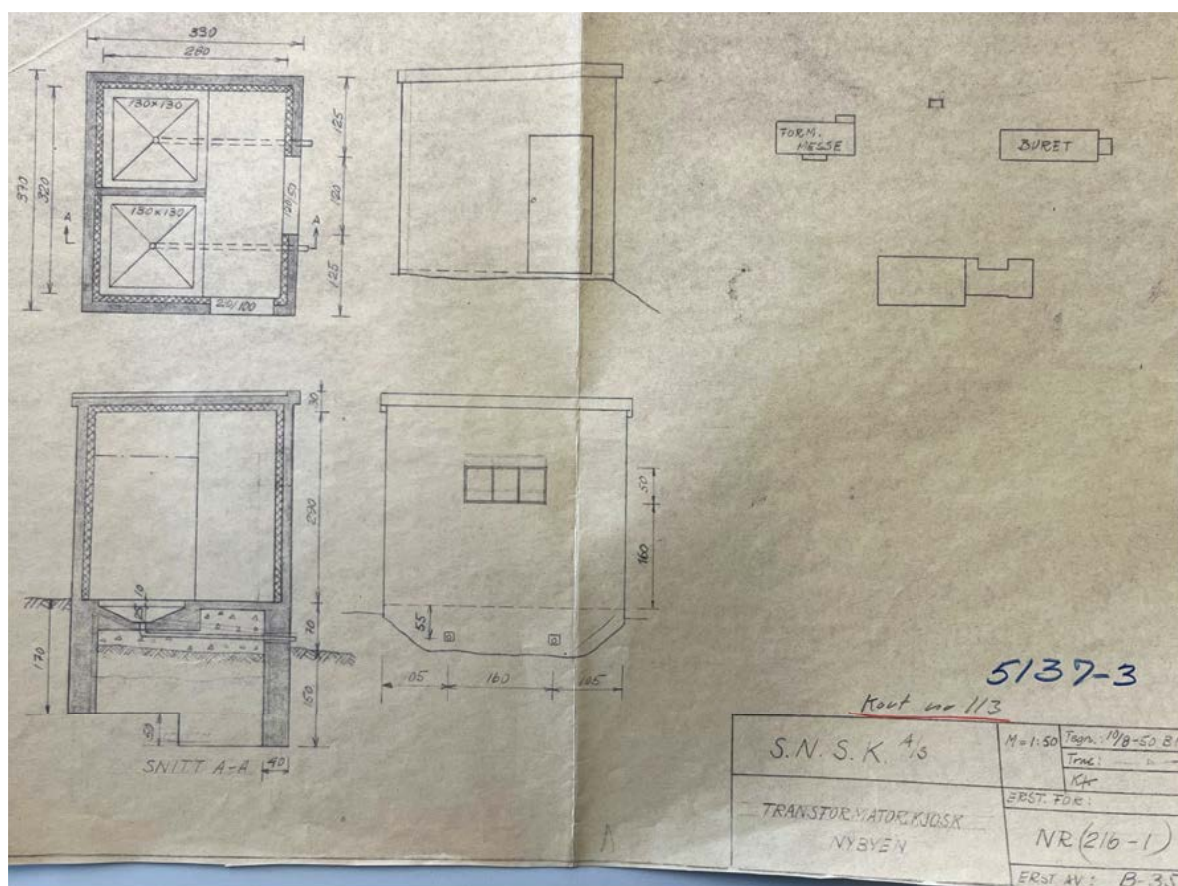
Transformatorkiosken har høy verneverdi som enkeltobjekt med unik industrihistorisk verdi, òg som del av det opprinnelige kulturmiljøet med teknisk infrastruktur i Nybyen. Trafoen var en viktig brikke i strømforsyningen til Nybyen. Transformatorkiosken er bevart med tidstypiske fasader og interiør fra 1950, samt tekniske installasjoner. Den funksjonalistiske betongarkitekturen er beslektet med bygning 112 Fyrhuset, som er revet (tegninger i Nasjonalarkivet). Bevaring bør omfatte eksteriør, interiør og teknisk utstyr. Vernet bør også inkludere tilhørende strømmaster/ledningsnett, isolatorer på bygninger mv. Dette er ikke særskilt registrert.

De tekniske funksjonene i nordre del av Nybyen, og her i utkanten, er en viktig del av det samlede kulturmiljøet. Transformatorkiosken er ikke omtalt i verneplan for teknisk industrielle kulturminner i Longyearbyen fra 2010, muligens er den oversett. Sikring/restaurering bør utføres. Trafoen kan fungere som et slags teknisk museum, i likhet med Sandtørkeriet.

BYGNINGSHISTORIKK

Transformatorkiosken inngikk i strømledningsnettets anno 1950 fra kraftstasjonen i Sjøområdet via Haugen og opp til Nybyen. Høy spenning ble her transformert til lav spenning, som ble distribuert ut til bygningene. Senere ble strømmettet forlenget til Gruve 4 sør i dalen.

Transformatorkiosken er oppført i samsvar med opprinnelige tegninger datert august 1950. Tegningen nedenfor er utarbeidet av Store Norske og illustrerer plan, snitt, fasader samt plassering i byplanen, like øst for Buret og Formannsmessa. Tegningen viser til «Kart nr 113», som svarer til det opprinnelige bygningsnummeret. Byggeåret er ikke bekreftet, men bygningen antas å være oppført kort etter at tegningene ble utarbeidet.

Tegning av transformatorkiosk Nybyen signert B.N. 10.08.1950. Tegningen er målsatt og viser isolasjonen på innsida av betongveggene. Kilde: NA-TØ boks 3752

Grunnmur/kjeller, vegger og tak er oppført av plasstøpt armert betong. Innsiden av vegger og himling er isolert med treullsement, med en tynn innvendig puss. Tykkelsen på betongveggen er målt på stedet til ca. 15 cm og 10 cm treullsementplater. Materialbruken er tidstypisk.

Foran døråpningen mot nord er en trerampe av stolper og plankegulv. En lignende rampe er oppført mot øst – her var det et tilbygg på 1970-tallet, ref. eldre fotografier.

Diverse teknisk utstyr, kasser og annet av historisk interesse ligger henslengt utenfor bygningen. Dør og vindu mangler, slik at snø fyker inn. Opprinnelig del av dørblad ligger på gulvet inne, med skråstilt bordkledning og to stabelhengsler. Vinduet mot vest mangler, men ifølge tegningen var dette et smalt vindu med tre ruter, antatt tradisjonell treramme med kittet glass.

FOTO EKSTERIØR

Transformatorkiosken sett fra nord med Nybyen i bakgrunnen. Fasade nord med døråpning, fasade vest med smalt vindu, der sprosser og glass mangler. Fasadeutformingen er for øvrig som opprinnelig.

Strømmast ved trafoen. Tre ledninger går ned i bakken ved trafoen, hvor strømmen ble omdannet til lav spenning og ført ut til bebyggelsen i Nybyen. Tilsvarende master (eldre typer) fortsetter ned til Haugen.

Fasade sør og øst. Trammen mot øst er nedfallen og har diverse lagret utstyr. Her har det stått et tilbygg.

Interiør sett fra døråpningen i nord. Betongveggene er isolert med treullsement.

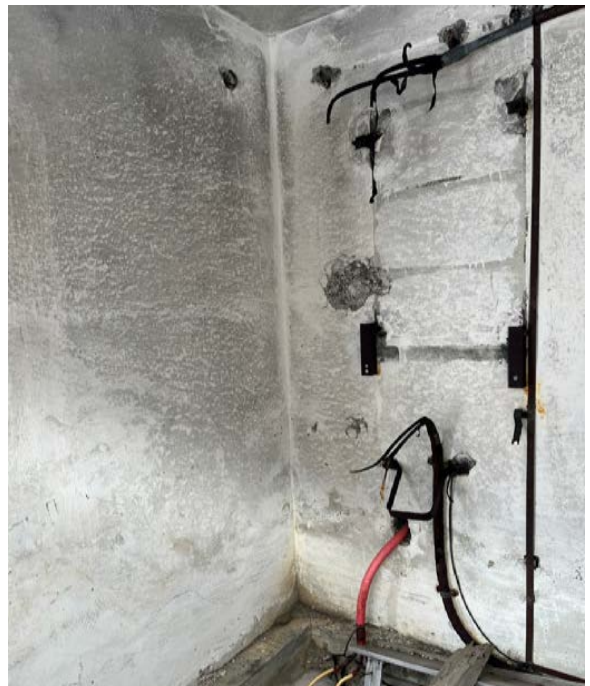
Antatt opprinnelig transformator fra Merlin Gerin.

Innside vegg med 10 cm treullsement og tynn puss. Ca. 15 cm bærende betongvegg.

Et skadet dørblad (fra nordvegg) er bevart inne.

Manglende utstyr i den ene båsen mot nordøst.

Trammen mot nord. Teknisk utstyr er henslengt ute på trammen, se foto av dette t.h.

VEI 101-1A	VAKTMESTERVERKSTEDET
ASKELODDEN-ID	Ikke registrert
GNR./BNR.	22/669
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Ikke kjent
OPPRINNELIG BRUK	Rørleggerverksted og vaktmesterverksted
BYGGEÅR	1960-tallet (før 1967)
ENDRINGER	Ca. 1994: bruken som vaktmesterverksted opphørte. Longyearbyen lokalstyre overtok som eier. Tatt i bruk som Musikkverksted, ref. treskilt på hovedfasaden. 2007: Lokalstyret søkte om riving, Sysselmannen frarådet med henvisning til regulert kulturminneområde, anbefalte restaurering. 2015: Tilsagn om tilskudd fra Svalbards miljøvernfond til sikringstiltak, ble ikke utført.
DAGENS EIER	Longyearbyen Lokalstyre, Pb. 350, 9171 Longyearbyen
DAGENS BRUK	Bygningen står tom
BESKRIVELSE	Énetasjes trehus av flere sammensatte volumer. Hovedbygningen er rektangulær med saltak, mot øst er et lavere tilbygg med pulttak. Mot nord er et tilbygg med asymmetrisk saltak, som omfatter det lange tilbygget langs østsida, se foto. Alle deler har vegger av bindingsverk. Hovedbygningen har stående tømmermannskledning med asfaltplater bak, og liggende supanel i gavltrekanter. Tilbygget mot nord har liggende, falset supanel. Tak tekket med papp. Ettrams vinduer i ulike størrelser (platebeslått). Eldre inngangsdør og tofløyet dør mot nord (senere endret til vindu) har stående panel. Bygningen er fundamentert på trepeler av boks. Skjørt av liggende bord.
 	

VERNEVERDI

Høy verneverdi. Bygningen ble oppført av Store Norske i gruvetida. På eldre kart (1974) betegnes bygningen Rørleggerverksted, senere kalles den Vaktmesterverkstedet (nå Musikkverkstedet). Både rørlegger og vaktmester var svært viktige funksjoner for drift og vedlikehold av byen. Verneverdiene er knyttet til bygningens opprinnelige bruk, som del av de tekniske funksjonene nord i Nybyen, og til den tidstypiske arkitekturen. Bygningens hovedform, eksteriør og panelte fasader knytter den til de andre lave trehusene nord i byen, som Snekkerverkstedet og Maleverkstedet. Bygningen har flere eldre elementer som bør bevares ved restaurering og tilpasning for ny bruk.

FOTO EKSTERIØR

Fasaden mot veien. Dette er den første bygningen man i dag møter ved ankomst Nybyen, sammen med rørgata og Pumpehuset på motsatt side av hovedveien.

Bygningen sett fra nordøst. Tilbygget i hele bygningens lengde mot øst har tømmermannskledning. Snekkerverkstedet og Malerverkstedet ses i bakgrunnen – disse tre bygningene utgjør et viktig miljø av små trehus med tekniske/håndverksfaglige funksjoner.

Fasade nord. Trapp opp til opprinnelige tofløyet inngangsdør mot nord, der det senere er satt inn et bredere tofags vindu i del av dørfeltet. Tilbygget har liggende supanel, i likhet med brakkene i Nybyen.

Bygningen fra sørøst, opprinnelig hovedbygning og langt tilbygg med pulttak mot øst.

Bygningen er fundamentert på trepele.

Opprinnelig skråskjært supanel.

Interiøret har en del tidstypiske elementer.

VEI 101-1B	111 SNEKKERVERKSTEDET
ASKELODDEN-ID	160184-1
GNR./BNR.	22/669
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Svensk lemmebrakke fra Lenhovdaverken
OPPRINNELIG BRUK	Snekkerverksted og blikkenslagerverksted, maleverksted, lager
BYGGEÅR	1945: bestilt Lenhovdabrakke, først oppført på Hotellneset. 1947: svenskebrakka ble flyttet til Nybyen, oppført sør for fjellheisen. Antatt høst 1948: flyttet til dagens plassering nord for fjellheisen.
ENDRINGER	Ca. 1994: bruken som snekkerverksted for Store Norske opphørte. 2007: LL søkte om riving, Sysselmannen frarådet med henvisning til regulert kulturminneområde, anbefalte restaurering. (I ettertid er produksjonsår 1945 påvist, automatisk fredet i medhold av sml § 39.) 2015: Tilsagn Svalbards miljøvernfond til sikringstiltak, ikke utført. 2024: Riksantikvaren kritiserte manglende vedlikehold. Svalbard museums håndverkere utførte enkel sikring/oppstøtting. 2026: Riksantikvaren avslår søknad om riving.
DAGENS EIER	Longyearbyen Lokaltstyre, Pb. 350, 9171 Longyearbyen (festerett)
DAGENS BRUK	Ingen
BESKRIVELSE	Énetasjes lemmebrakke av prefabrikkerte elementer. Utvendig lektepene, typisk for svenskebrakkene fra 1945, ref. også Ny-Ålesund. Slakt saltak tekket med papp. Konstruksjon ifølge tegning: gulvbjelker 2"x7" i 60 cm avstand, gulv 2" plank, takstol dobb. 1 1/4"x5" i ca. 1,30 m avstand, vegger 2 lag panel og 2 lag isolasjonsplate. Opprinnelig små vinduer med to ruter, dels bevart. Fundamentert på trepakninger, skjørt av liggende bord. Intakt interiør, stort verksted.
 	

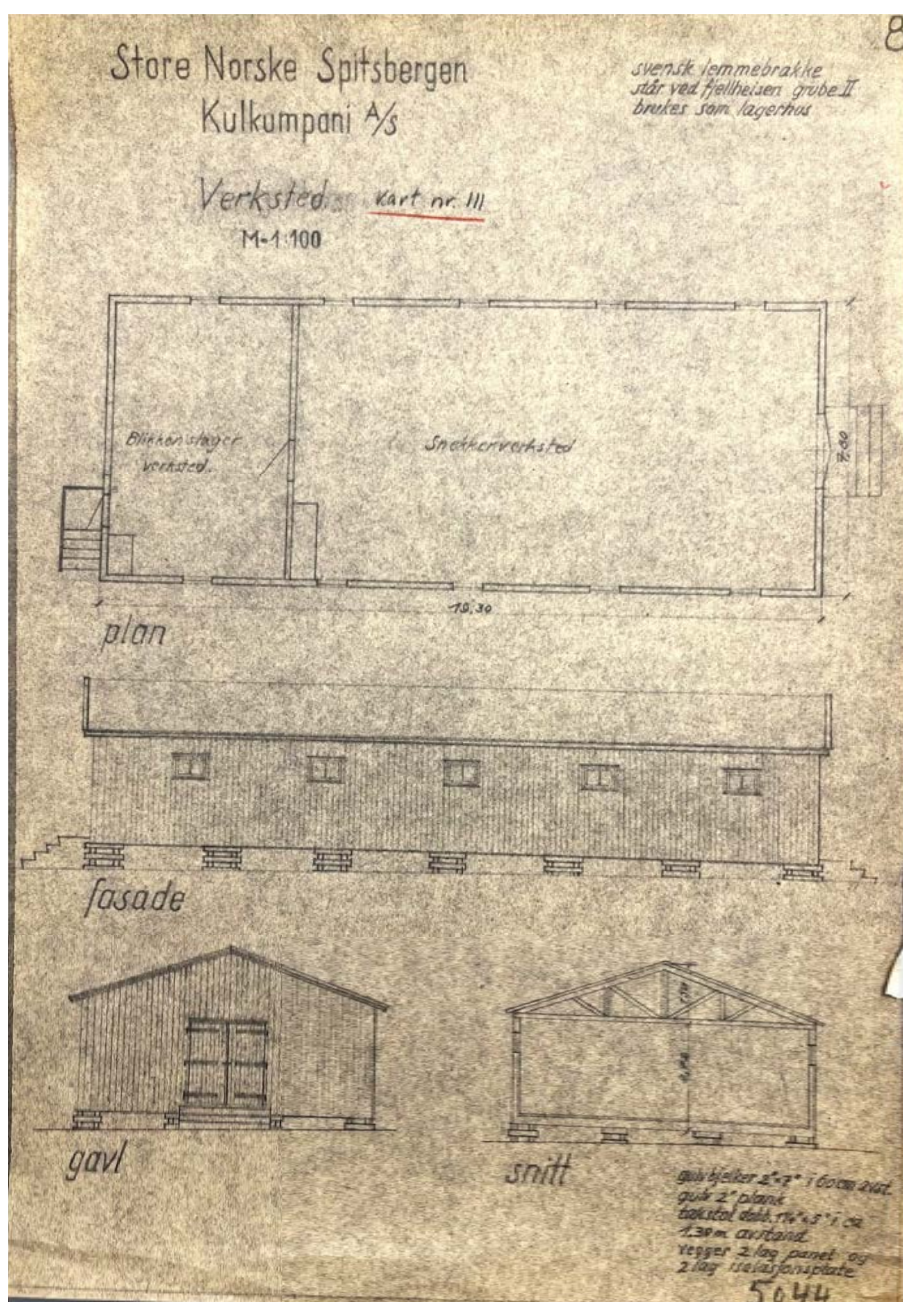
VERNEVERDI

Bygningen har høy verneverdi, som enkeltobjekt og som del av den opprinnelige bebyggelsen med tekniske funksjoner nord i Nybyen nedenfor Gruve 2B. Snekkerverkstedet er den eldste bygningen i Nybyen (1945), men den ble flyttet hit i 1947. Bygningen er en av svært få bevarte svenskebrakker i Longyearbyen, den har høy vitenskapelig kildeverdi om byggeteknikk og leveranser av nødbrakker under gjenoppbyggingen etter 2. verdenskrig. Kun tre er bevart i Longyearbyen: Snekkerverkstedet, Mellageret nær Skjæringa, og en på Hotellneset. Bygningen er svært intakt og har beholdt sitt karakteristiske uttrykk. Fortellingen om svenskebrakka og funksjonen som snekkerverksted er svært tydelig i eksteriør og interiør.

BYGNINGSHISTORIKK

Snekkerverkstedet omtales ofte som den første bygningen som ble oppført i Nybyen, men dette stemmer ikke. Det er riktignok den eldste bygningen, som er automatisk fredet. Wenche Frogn Sellægs forskning bekrefter at Store Norske bestilte 8 stk. Lenhovdabrakker fra Sverige våren 1945. Dette var prefabrikkerte lemmebrakker. Ifølge Bergmesterens beretning 1947 står det: «To lemmebrakker overført fra Hotellneset, begge for lagerbruk. Den ene er plassert i Nybyen, den annen i Longyearbyen.» (Kilde: Notat fra Wenche Frogn Sellæg 06.04.2011 til Per Kyrre Reymert.)

Et fotografi tatt av Th. Skotaam sommeren 1947 (gjengitt i Del 1: hovedrapport) viser at svenskebrakka først ble oppført sør for fjellheisen, nærmere Formannsmessa. Senere ble brakka flyttet til dagens plassering nord for fjellheisen. I beskrivelse av bebyggelsen 23.08.1948 (Nasjonalarkivet Tromsø, boks 506) beskrives bygningen som en Lenhovdabrakke fundamentert på «planketter av tre» (krysslagte pakninger på foto), den er uten ildsted og brukes som lager. Videre heter det: «Bygningen skal sannsynligvis flyttes.»

Udatert tegning. Plantegningen er påskrevet snekkerverksted og et mindre blikkenslagerverksted. Kart nr. 111 tilsvarer nummeret brakka fikk i Nybyen. Svalbard-typisk fundament med krysslagte pakninger av trebiter/boks. Grunnareal 7,8 x 19,3 meter stemmer med oppgitte mål for Lenhovdabrakkene. Kilde: Nasjonalarkivet Tromsø, boks 3893.

FOTO EKSTERIØR

Fasaden mot veien med karakteristisk lektepanel og papptekket tak. Midlertidig sikringstiltak er utført.

Fasade nord. Bredere dekkbord foran hver prefabrikkerte lem. Hver lem er i full vegghøyde (1. etasje).

Anlegget fra nordøst. Maleverkstedet er tilbygget mot sør. Østfasaden er bevart med flere opprinnelige små vindusåpninger, plassert innenfor hver sin lembredde. Terrengsig og manglende vedlikehold har medført at fundamentet har glidd ut og det er store utglidninger i østveggen og takkonstruksjonen. De fleste lemmene og store deler av konstruksjonsmaterialet er mulige å gjenbruke ved restaurering.

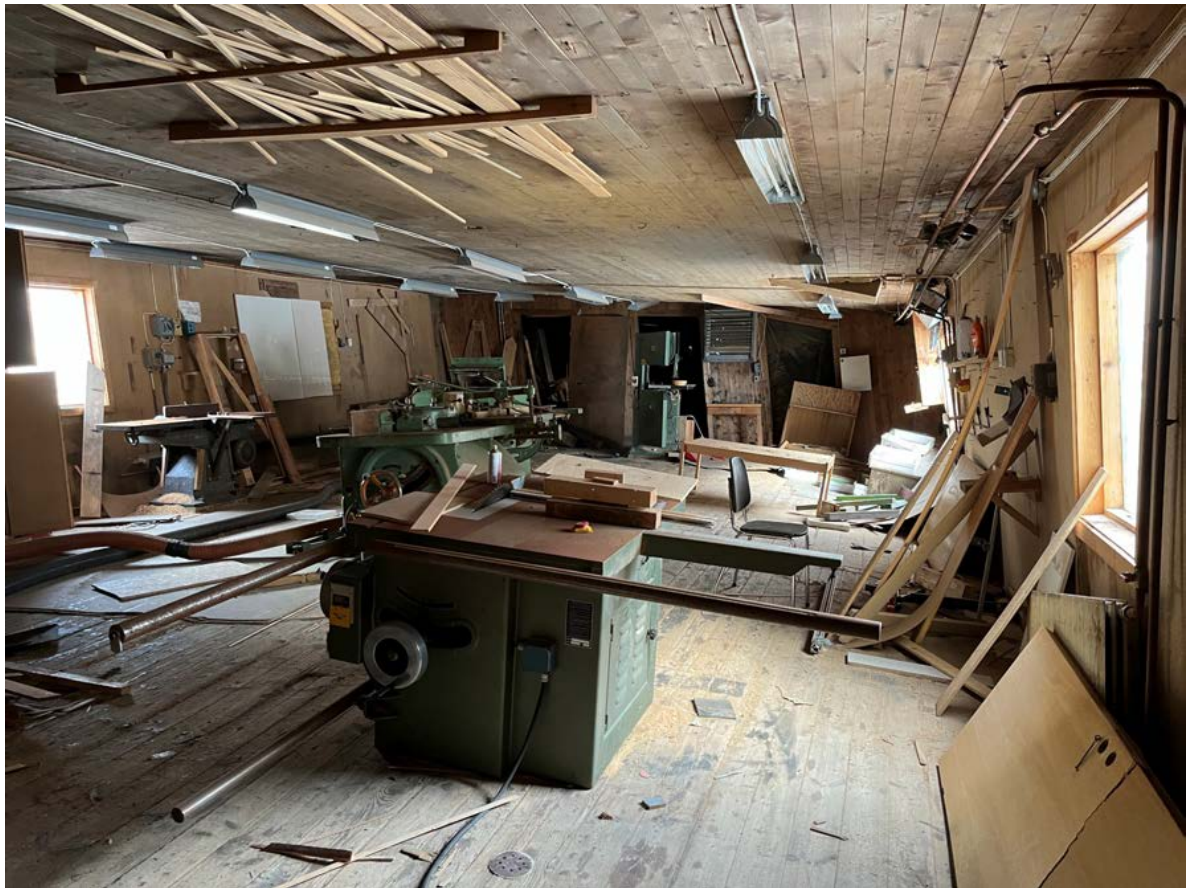
En opprinnelig og en utvidet vindusåpning mot øst. Hengsler står i sidekarmen i opprinnelig vindu.

Opprinnelig tofløyet dør i kortveggen mot sør, med sikringsplate foran. Karakteristisk sprang i kledningen i gavltrekanten, slik vi også finner på svenskebrakker fra 1945 i Ny-Ålesund.

Innkledd gesims og tidstypiske paneldetaljer, lektepanel og markert overgang mot gavltrekant.

Interiøret er svært intakt, dog i dårlig stand med utglidning av veggene. Åpent rom i full bygningsbredde, med bordgolv og bordkledd himling. Bruken som snekkerverksted (hobbybruk) har vart inntil bygningen ble fraflyttet, med maskiner og utstyr.

VEI 101-1B	MALEVERKSTEDET
ASKELODDEN-ID	Ikke registrert (tilbygg til 160184-1 Snekkerverkstedet)
GNR./BNR.	22/669
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Ikke kjent
OPPRINNELIG BRUK	Maleverksted (snekkerbu)
BYGGEÅR	1970-tallet (etter 1974)
ENDRINGER	Plateledning av stål på østvegg og tak, øvrige endringer er ikke kjent. Bygningen kalles også Snekkerboden og ble i nyere tid brukt til bygging av kajaker.
DAGENS EIER	Longyearbyen lokalstyre, Pb. 350, 9171 Longyearbyen
DAGENS BRUK	Bygningen står tom
BESKRIVELSE	Enetasjes trehus med pulttak. Antatt bindingsverkskonstruksjon, utvendig kledd med liggende supanel, som er malt. Fasaden mot veien har tre kvadratiske ettrams vinduer og inngangsdør med enkel tretrapp. Bred dør/sidefelt i vegg til venstre for døra, malt som vegg. Begge dørene har eldre utforming med stående panelbord og enkel belistning/gerikter, antatt opprinnelig. Bygningen ble oppført som maleverksted med innvendig forbindelse til Snekkerverkstedet i nord. Slakt pulttak, antatt opprinnelige tekket med papp. Nå er taket og bakveggen mot øst kledd med korrugerte stålplater.
 	

VERNEVERDI

Middels verneverdi. Bygningen ble oppført av Store Norske i gruvetida. Maleren hadde en viktig funksjon i byen, ref. fargeplanen fra 1974. Bygningene i Nybyen, på Haugen m.fl. ble hyppig værslitt og malt i nye farger (ref. eldre fotografier). Maleverkstedet er bygget inntil det automatisk fredete Snekkerverkstedet fra 1945. Snekkerverkstedet og Maleverkstedet utgjorde en funksjonell helhet med beslektete funksjoner, med innvendig gjennomgang. Maleverkstedet er et interessant element i miljøet av tekniske funksjoner og verksteder i nordre del av Nybyen, med direkte tilknytning til drift og vedlikehold av bygningsmassen. Bygningens arkitektur knytter den både til dette verkstedmiljøet og til Nybyens øvrige panelarkitektur. Bygningen er mulig å istandsette med bevaring av opprinnelige materialer og arkitektonisk særpreg, og samtidig rehabiliteres for ny bruk. Det karakteristiske uttrykket med liggende supanel, enkle vinduer og tidstypiske dører bør bevares, likeså eldre elementer inne.

FOTO EKSTERIØR

Maleverkstedet fra sørvest, noe tilbaketrukket fra veien. I bakgrunnen nr. 111 Snekkerverkstedet.

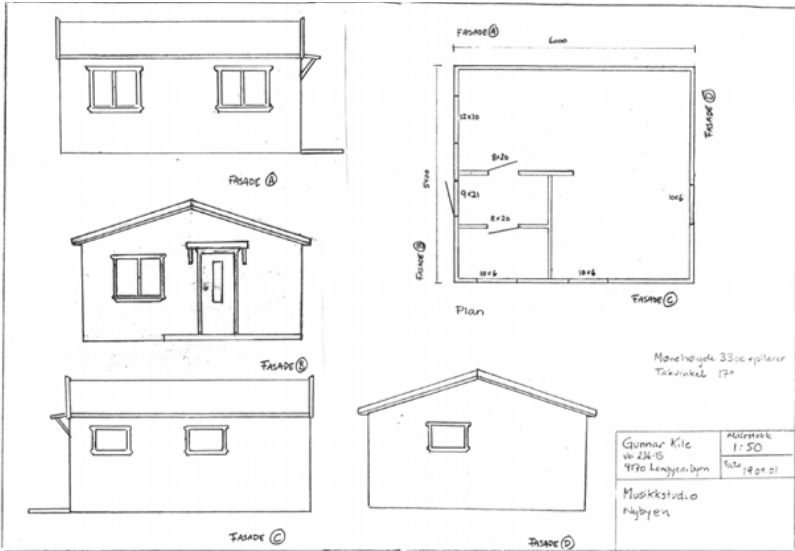
Det slake pulttaket og østveggen er kledd med korrugerte stålplater. Terreng/stein bygger seg opp.

Maleverkstedet sett fra nordøst, der det er sammenbygget med Snekkerverkstedet mot nord.

Interiør med dør inn mot Snekkerverkstedet i nord. Antatt opprinnelig tofløyet dør. Tidstypisk platekledd interiør, antatt som oppført på 1970-tallet.

VEI 101-1C	MUSIKKSTUDIO
ASKELODDEN-ID	Ikke registrert
GNR./BNR.	22/453
BYGGHERRE	Gunnar Kile, Longyearbyen
ARKITEKT	Skisse signert Gunnar Kile, Longyearbyen
OPPRINNELIG BRUK	Musikkstudio
BYGGEÅR	2001: Fradeling av tomt fra SNSK til Gunnar Kile 2002: oppføring av musikkstudio
ENDRINGER	Ingen dokumenterte endringer.
DAGENS EIER	Genetic Atomics Svalbard
DAGENS BRUK	Ikke kjent
BESKRIVELSE	Lite trehus på peler med tradisjonelt utseende, grunnflate 30 m². Fasader med liggende trekledning og saltak tekket med papp. Tegninger datert 19.09.2001, Gunnar Kile. Kilde: Sysselmesterens arkiv.

VERNEVERDI

Lav verneverdi. Bygningen har ingen kulturhistorisk verdi som del av gruvebyen Nybyen. Bygningen er dels tilpasset miljøet med små trehus i Nybyens nordre del, men den ligger med gavlen mot veien. Sett i forhold til de opprinnelige funksjonene i området og nedre del av fjellheisen (tapt) til Gruve 2B virker bygningen noe malplassert.

FOTO EKSTERIØR

Fasader mot vest (med trapp) og sør. Bygningen ligger i skrånende terreng med noe avstand til veien. De eldre bygningene Snekkerverkstedet og Maleverkstedet ses i bakgrunnen, samt Gruve 2B i fjellsida.

Fasader mot øst og nord. Tradisjonelle fundamenter med trepeler og utvendig skjørt.

VEI 101-3	150 SANDTØRKERIET
ASKELODDEN-ID	Ikke registrert
GNR./BNR.	22/667
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Tegninger signert SNSK 1950 og 1952
OPPRINNELIG BRUK	Sandtørkeri tilknyttet Gruve 2B
BYGGEÅR	1950: første byggetrinn 1952: andre byggetrinn, tilbygg mot sør og nytt tak
ENDRINGER	1980: Sandtørkeriet ble nedlagt. Et sekundært tilbygg mot øst er revet og pipene kledd med beslag.
DAGENS EIER	Longyearbyen Lokaltstyre, Pb. 350, 9171 Longyearbyen
DAGENS BRUK	Ingen, kulturminne
BESKRIVELSE	Bygningen har fundament, gulv og nedre del av vegg av plasstøpt armert betong. For øvrig er veggene av bindingsverk med utvendig lektepånel. På innsiden er veggene kledd med panel og Siporex-blokker. Slakt saltak tekket med papp, sperrekonstruksjon med skjevt røst. Areal 4 x 5,5 meter. Hovedrommet har en stor ovn til sandtørking. Et avdelt smalt oppholdsrom mot vest er innredet med stol og bord. Mot sør er et smalere rom (andre byggetrinn 1952) med en stor portåpning i sørveggen, porten kan skyves helt til siden med anheng i en utvendig jernskinne.
 	

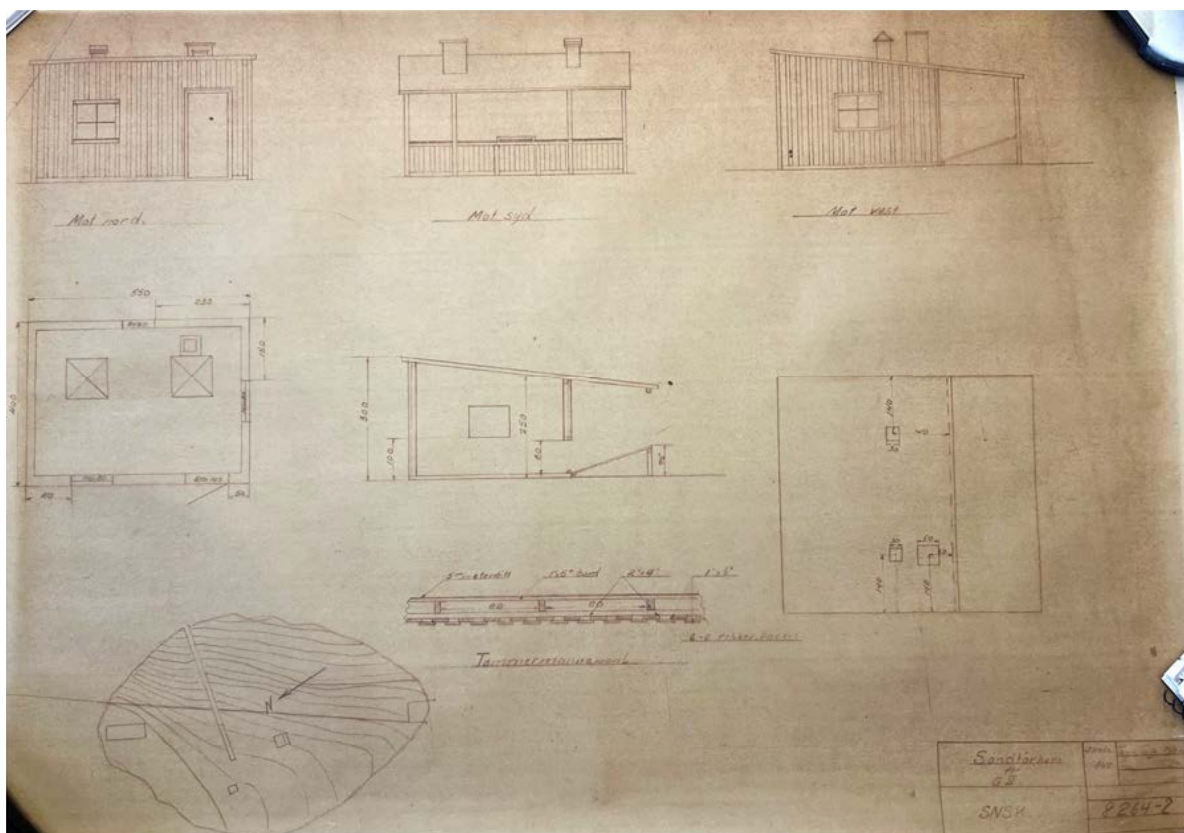
VERNEVERDI	Bygningen har høy verneverdi som del av det opprinnelige anlegget med tekniske funksjoner knyttet til Gruve 2B. Her ble sand tørket for bruk til sandforladninger («sandkuker») under sprengningsarbeider, og til å strø skinnegangen der kulltoget gikk innover i gruva. Dette sandtørkeriet betjente Gruve 2 og senere Gruve 5. Bygningens eksteriør og interiør er svært opprinnelig. Sandtørkeriet har høy kulturhistorisk verdi og innehar unik dokumentasjonsverdi. Bygningens plassering nedenfor fjellheisen til Gruve 2B, bygningsmessig utforming, funksjon med ovn og piper, pauserom og fast/løs innredning har stort potensial som «levende» museum, som vitner om sandtørkeriets virksomhet og datidas arbeidsvilkår. Bygningen har høy verdi som enkeltobjekt, òg som del av kulturmiljøet med tekniske funksjoner i nordre del av Nybyen. (Interiøret ble kun innsisert via luker i vegg, siden dørene var fastspikret.) Interiøret bør dokumenteres med fast og løst inventar, herunder historisk bruk.
------------	---

BYGNINGSHISTORIKK

Sandtørkeriet ble oppført i to byggetrinn i 1950 og 1952, jf. tegningene gjengitt nedenfor. Sandtørka var en vital funksjon knyttet til gruvedriften, og den var plassert sentralt nedenfor fjellheisen til Gruve 2B. Sanda ble brukt både som sprengforladninger (kalt sandkuker, dermed fikk bygningen kallenavnet «Sandkukeriet») og til strøsand på skinnegangen, for å gi bedre friksjon.

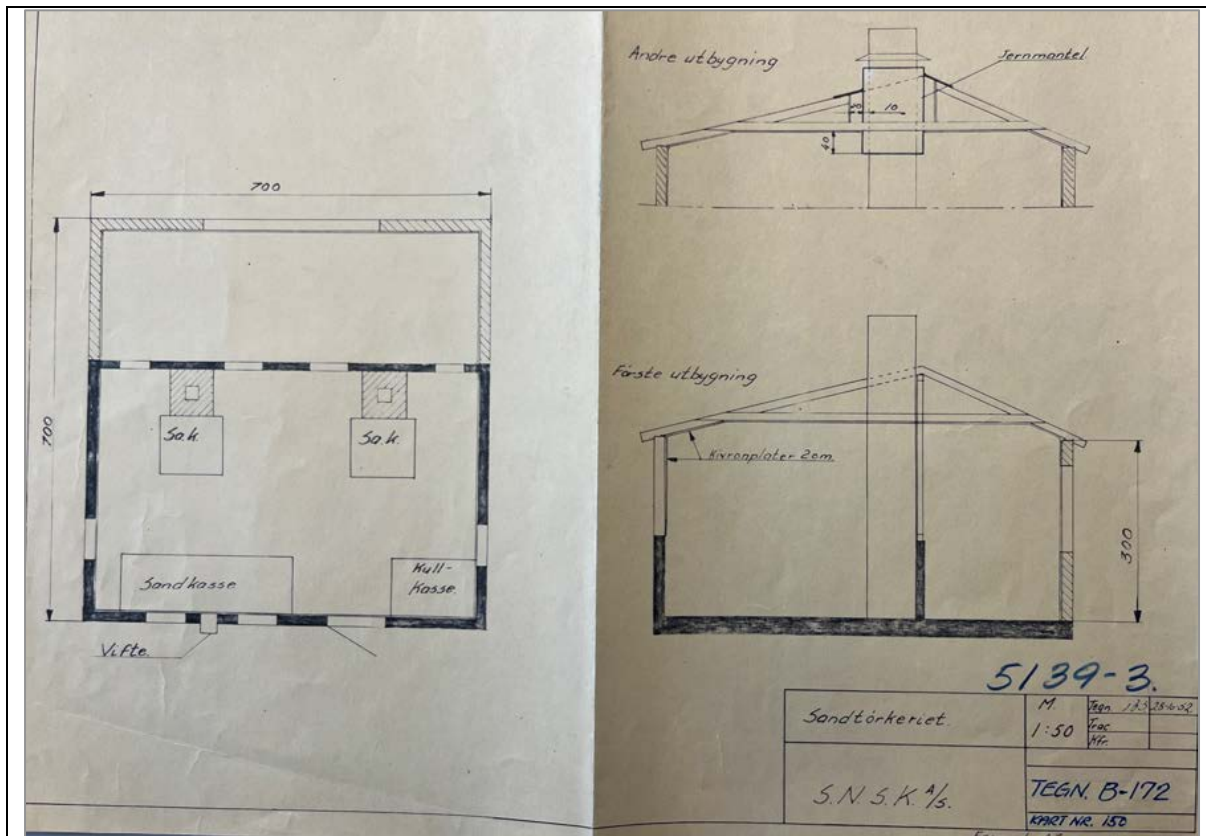
Lokomotivføreren hadde med sand og hadde ansvar for strøing ved kjøring inne i gruva.

Første byggetrinn var en mindre bygning med pulttak, og vegger av stenderverk med utvendig stående trekledning. Den hadde to kraftige piper og ovn for tørking av sand. Grunnmuren er ikke vist på tegningen, men den må ha blitt oppført av plasstøpt betong, slik vi ser på stedet i dag. I 1952 ble det oppført et tilbygg mot sør i hele bygningens bredde, og takformen ble bygget om. Også dette hadde grunnmur av betong og overbygg av tre. Alle fasadene er kledd med lektepanel. Bygningen framstår umalt, men rester av rød maling skimtes flere steder på fasaden.

Tegning datert 26.09.1950 av Sandtørkeri G II». Breddemål 5,5 meter stemmer ikke med dagens bygning, det er uklart om første byggetrinn ble oppført som tegnet. Kilde: Nasjonalarkivet Tromsø, rull R124.

Tegningen fra 1952 (neste side) stemmer godt med dagens situasjon. Betongveggen mot sør er innvendig isolert med Siporex (blokker av porebetong). Bygningens eksteriør og interiør er svært lite endret. I nordveggen er det inngangsdør, to luker og ei rund vifte. Mot sør er det en bred port, som går på jernskinner montert øverst på fasaden. Det ser ut til å være gjort noen endringer inne, eventuelt ble byggetegningene ikke fulgt ved oppføring i 1952. I dag er det avdelt et lite pauserom mot vest, med vindu mot veien – dette framstår som gammelt. Rommet er innredet med et enkelt bord og en stålrørstol, der en tynn isoporplate er festet til setet med hyssing for bedre komfort. Interiøret med ovn og innredning gir et unikt tidsbilde av sandtørkerens liv og virke i gruvetida.

Sandtørkeriet (kart nr. 150), datert 28.10.1952, påskrevet første og andre utbygning. Kilde: Nasjonalarkivet Tromsø, boks 3752.

Foto 1978 viser et tilbygg med pulttak mot øst. Pipene var murt av teglstein. Foto: Birger Amundsen (Beskåret. Se originalfoto med fjellheisen i Del 1 hovedrapport.)

Trolig etter få år ble det oppført et tilbygg med pulttak mot øst, ref. foto 1978. Etter at driften av sandtørka opphørte i 1980, ble tilbygget revet, og de to teglmurte pipene ble kledd inn med beslag.

I 1960–80-åra jobbet Allan Andersson her som sandtørker. Han var sirkusartist, med egen apekatt og papegøye. Han lagde dessuten keramikkfigurer som han brant i ovnen i sandtørka. Dyrene fikk

ikke bo i Store Norskes losji, så Andersson hadde campingvogn utenfor brakkene i Sverdrupbyen. Mange veteraner husker fortsatt Allan og apekatten – en historie som er verdt å fortelle sammen med formidling av sandtørkas funksjon i forbindelse med driften i Gruve 2B, og senere Gruve 5.

Allan Andersson og apekatten Chico i april 1978. Fasaden er som i dag. Foto: Birger Amundsen

Allan Andersson lagde keramikkfigurer som han brant i sandtørka. Vindusramma er påmalt «Svalbardkunst utsalg», og figurer (isbjørn mm.) er utstilt i vinduskarmen. Foto: Birger Amundsen 1978

FOTO EKSTERIØR

Fasade nord med inngangsdør, luker og vifte i vegg. Sandkasser sto på innsida av lukene.

Fasade sør med dobbel port som kunne føres helt til siden, anhengt i ei jernskinne i øvre del av fasaden.

Fasade vest mot veien. Skillet i to byggetrinn ses som en vertikal skjøt i støpt grunnmur. Vinduet vender inn mot pauserommet, der det er bevart innredning og enkel møblering (kun sett gjennom vinduet).

Utsnitt av nordveggen med luker og vifte.

Fasade vest, t.v. opprinnelig luke med lektepanel, og topphengsløst vindu.

Plasstøpt betong, antatt tilslag av lokal grus.

Gesimsdetalj og eldre lampett hjørne sørvest.

Interiør med sandtørke/ovn, sett gjennom glugge i nordveggen.

Avdelt pauserom med enkle lettvegger mot vest. Her hadde Allan Andersson kunstsalg.

UTEN ADRESSE	PUMPEHUSET MED RØRGATE
ASKELODDEN-ID	136818-1 (kulturminnet «rørgate» antas å inkludere Pumpehuset)
GNR./BNR.	22/1 (ikke eget nr. på bygningen)
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Ikke kjent
OPPRINNELIG BRUK	Pumpehus og rørgate tilknyttet fjernvarmeanlegget til Nybyen
BYGGEÅR	1970-tallet
ENDRINGER	Ca. 2017: Longyearbyen Lokalstyre satte inn en frostsikring til Nybyen. Rørgatas overbygg er delvis fornyet.
DAGENS EIER	Longyearbyen Lokalstyre, Pb. 350, 9171 Longyearbyen Svalbard Energi AS, Pb. 255, 9171 Longyearbyen: noe teknisk utstyr
DAGENS BRUK	Undersentral knyttet til fjernvarmeanlegget (kalt Fyrhus 05)
BESKRIVELSE	Pumpehuset (Stimhuset) fungerer i dag som undersentral i transport av varmtvann fra kraftstasjonen i Sjøområdet til Nybyen. Rørene ligger på bukker over bakken i isolerte/overbygde rørgater. I Pumpehuset er det varmevekslere, pumper og tank brukt til trykkutligning før vannet transporteres videre til bebyggelsen. Overbygget er av tre i én høy etasje, vegger av bindingsverk kledd med umalt supanel. Pulttak tekket med papp. Enkel dør mot nord og et vindu mot vest, flere ventilasjonsrister med trespiler i vegg. Bygningen står på trepeler. Nordre del av rørgata har eldre innkassing med trebord, mens søndre rørgate er overdekket med krum ståplate, se fotodokumentasjon.
 	

VERNEVERDI

Pumpehuset og rørgata har høy verneverdi som del av det eldste bevarte fjernvarmeanlegget til Nybyen og Huset. Byggeår er ikke bekreftet, antatt før 1974, ref. gamle foto. I verneplan for teknisk industrielle kulturminner i Longyearbyen, Sysselmannens rapportserie 1/2010, er anlegget tilkjent høy verdi: Rørgatene har svært høy «teknisk, samfunns- og sosialhistorisk interesse». Fra verneplanen: «I Nybyen står rørkassene i et miljø som har store deler av sammenhengen mellom dagbrudd, bosetting og teknisk infrastruktur bevart.» Vernestrategien innebærer videre vedlikehold. Vannrør over bakken er typisk for arktiske samfunn med permafrost. I likhet med taubanebukkene er rørgatene karakteristiske innslag i Longyeardalen. Andre rørgater i Longyearbyen er fornyet, anlegget har høy kildeverdi. Teknisk utstyr inne skal nå fornyes. Se dokumentasjon Svalbard museum v/Trygve S. Røysland: «Undersentralen – fjernvarmeanlegget til Nybyen» DigitaltMuseum.

FOTO EKSTERIØR

Pumpehusets fasade nord, med inngangsdør og nedfallen tretram. Fasade vest med vindu og ventil.

Anlegget sett fra nordøst (ca. krysset Vei 101 og Vei 301). Mot nord er det bevart en eldre rørgate med firkantet innkassing av tre, tradisjonell utførelse. Nyere papp som sikring på «taket» av rørgata.

Pumpehuset sett fra sørvest, tett sørvegg og vindu/ventil mot vest. Bygningen er fundamentert på trepeler, forsterket med parstilte dragere av tre under bygningen. Rørgata går ut i retning Nybyen.

Interiøret sett fra døra i nord. Blå varmevekslere til venstre. Pumpene (midt i bildet) ble produsert i Oslo av «Hans Lindflaten AS» i 1976. (ref. Svalbard museum). Tanken til høyre ble brukt til trykkutligning.

Rørgata sør for Pumpehuset (som skimtes bak til venstre) er overdekket med bøyde stålplater. Lite overbygg/vinkel kledd med liggende kledning og papptekket «tak», på tradisjonelt vis.

Rørgata sett mot nord, med Huset bak t.v. og Pumpehuset bak t.h. Parallet vest for rørgata ligger den nyere rørgata som går opp til det nye fyrhuset, som ble oppført i 1974.

UTEN ADRESSE	Ekspansjonshus med Rørgate
ASKELODDEN-ID	Ikke registrert
GNR./BNR.	22/1 (ikke eget nr. på bygningen)
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Ikke kjent
OPPRINNELIG BRUK	Ekspansjonshus og rørgate for distribusjon av fjernvarme
BYGGEÅR	1982
ENDRINGER	Fundamentet på huset er fornyet med nye limtredragere/stålpeler. Rørgatene mot nord/sør er også fornyet med nye fundamenter.
DAGENS EIER	Svalbard Energi AS (SEAS), Pb. 255, 9171 Longyearbyen Longyearbyen Lokalstyre har også vannrør i dette systemet.
DAGENS BRUK	Ekspansjonshus, distribusjon av fjernvarme og vann
BESKRIVELSE	Rørgate med ekspansjonshus ble anlagt samtidig med det nye kullkraftverket i Sjøområdet i 1982. I rørgata distribueres fjernvarme og avløpsvann til/fra Nybyen. Teknisk anlegg i ekspansjonshuset sørger for kontrollert ekspansjon av varme rør. Anlegget består av rørgate og flere slike små overbygg mellom Nybyen og Haugen, alle er malt med blå vegger og røde vindskier. Huset har vegger av stenderverk isolert med trefiberplate og utvendig liggende skyggepanel. Slakt saltak tekket med papp. Rester av eldre pelefundamenter av rundtømmer under bygningen (1982). Pelene er kappet, men de er festet til gulvkonstruksjonen og bærer stadig teknisk inventar/rør innendørs. Huset er refundamentert på limtredragere anlagt på stålpeler, tre dragere er spent øst-vest under bygningen. Rørgata som går ut mot sør (til «nytt fyrhus» i Nybyen), og nordover mot Haugen, står på nyere trepeler/bukker. Eldre pelefundamenter av rundtømmer ses i bakken under rørgatetraseen, med smalere parstilling.
 	

VERNEVERDI	Lav verneverdi. Anlegget som består av rørgate og ekspansjonshus, ble bygget i siste fase av gruvedida i Nybyen. Det lille trehuset med ekspansjonsutstyr og rørgata er viktige tekniske funksjoner knyttet til den nyere infrastrukturen i Nybyen, med tilførsel av fjernvarme og distribusjon av avløpsvann. De ulike generasjonene rørgater og ulike løsninger for infrastruktur har en viss historisk verdi, både som del av Nybyens historie og i et industrihistorisk perspektiv. Verneverdien er i denne sammenhengen likevel lavere enn for det eldre anlegget med rørgate og Pumpehus, som er prioritert for bevaring og vedlikehold.
------------	---

FOTO EKSTERIØR

Gavlveggen mot sør har luke inn til teknisk rom. Rørgata fortsetter sørover til nytt fyrhus i Nybyen.

Fra nordøst. Det nye fyrhuset skimtes i bakgrunnen, der rørgata går inn. Eldre peler midt under rørgata.

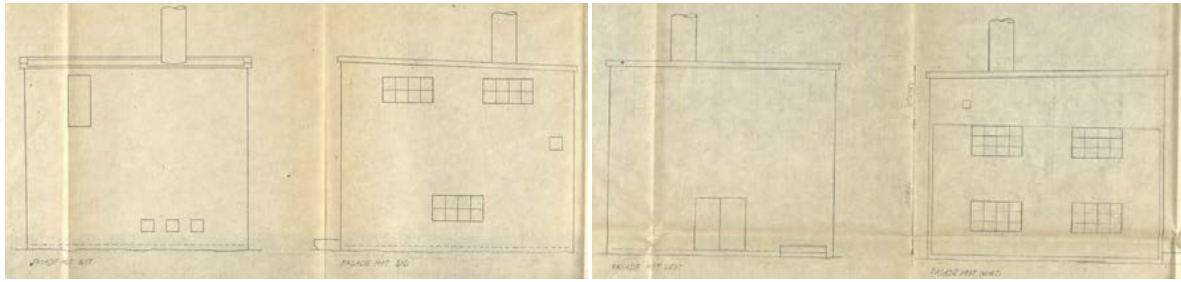
Inne ser vi toppen av de gamle pelerefundamentene. Tregulv og deler av konstruksjonen er eldre.

En av tre nye limtretrager som er spent opp under huset. De gamle pelene er kappet (oppe til høyre).

VEI 500-X	112 FYRHUS (REVET)
ASKELOADEN-ID	Ikke registrert
GNR./BNR.	22/1
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	SNSK, tegninger signert B.N.
OPPRINNELIG BRUK	Fyrhus
BYGGEÅR	1951
ENDRINGER	1986: Fyrhuset rives
DAGENS EIER	Grunneier Nærings- og fiskeridepartementet
DAGENS BRUK	Kulturminne
BESKRIVELSE	Fyrhuset er revet, men man kan stadig se ulike spor etter bygningen på stedet. Det ligger betydelige mengder kull på bakken i området der bygningen sto. Det går en tilførselsvei opp bak fyrhuset, med avkjøring i nord fra Vei 500. En bratt, gruset trasé fortsetter et stykke sørover i nedre del av fjellsida. Fragmenterte materialrester finnes på stedet, blant annet gul, ildfast teglstein, som antas å stamme fra ovnen/fyrkjelen. Her er også jernelementer og biter av vaier. Det er bevarte trekonstruksjoner av tømmer/plank under tilførselsveien øst for fyrhuset, antatt fra en slags rampe knyttet til transportanlegget for kull ned fra Gruve 2B til fyrhuset, se eldre fotografi neste side.

VERNEVERDI	Fyrhuset var en helt sentral del av Nybyens infrastruktur i tiårene etter krigen. Kull fra Gruve 2B ble brukt til fyring, og varmtvann gikk i rørgate fra fyrhuset videre opp til Nybyen. Gruva, fyrhuset og bebyggelsen i Nybyen var en funksjonell helhet. Fyrhuset hadde to kullfyrte kjeler og betjente både Nybyen og Huset. Fyrhuset var i drift til 1975, da et nytt fyrhus i Nybyen overtok funksjonen (se eget bygningsskjema). Kullrestene på bakken, atkomstveien, trekonstruksjon under veien og fragmenter av bygningsmaterialer og jernelementer vitner om det opprinnelige fyrhusets plassering og har historiefortellende verdi. I et kulturhistorisk perspektiv har sporene etter det opprinnelige fyrhuset høy verneverdi som dokumentasjon av en viktig funksjon i Nybyen, og som et sammenbindende element mellom gruva og byen. Disse restene bør få ligge mest mulig urørt, de vitner stadig om historien og har pedagogisk potensial ved byvandring og ulike typer formidling.
------------	---

BYGNINGSHISTORIKK

Byggetegning av Fyrhuset Sverdrupbyen Øst (Nybyen), med vegger av plastøst armert betong og fasader i funksjonalistisk stil. Bygningen hadde høy pipe, som er avkortet på tegningen. Tegningen er utarbeidet av Store Norske og signert B.N. 04.08.1950. Kilde: Nasjonalarkivet Tromsø, skannet (boks 3744).

Det finnes en plan fra 1950 over sentralfyringsanlegget i Nybyen, se tegning i Del 1: hovedrapport.

Fyrhuset på 1950–60-tallet. Fyrhuset lå for seg selv nedenfor Gruve 2B. Det var en egen transportbane for kull ned fra gruva (slik vi tolker fotografiet), disse trebukkene er senere tapt. Foto: Friedrich Hörl, Svalbard museum, SVF 28516. (Foto er lagret speilvendt i digitaltmuseum.no, her rettvendt.)

FOTO

Rester av kull på bakken omkring der Fyrhuset sto. Den bratte veien opp bak fyrhuset har avkjøring fra Vei 500 i nord og går et stykke sørover oppe i skråningen. Foto: Sysselmesteren v/Bodil Paulsen

Trekonstruksjon på nedsiden av tilførselsveien, antatt del av transportbanen fra Gruve 2B, se eldre foto foran. Foto: Sysselmesteren v/Bodil Paulsen

Fragmenter på bakken. Jernelement med ukjent funksjon. Bit av ildfast teglstein, antatt fra ovn/fyrkjel. En bit av jernvaier og flere spor finnes på stedet. Dette er ikke systematisk registrert.

VEI 100-X	FLAGGSTANG
ASKELODDEN-ID	Ikke registrert
GNR./BNR.	22/1
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Ikke relevant
OPPRINNELIG BRUK	Flaggstang
BYGGEÅR	1950-tallet (etter 1955)
ENDRINGER	Ingen kjente endringer
DAGENS EIER	Antatt grunneier Nærings- og fiskeridepartementet
DAGENS BRUK	Flaggstang
BESKRIVELSE	Klassisk flaggstang av malt tre. Høy nedre sokkel av to stålskiner, vippefunksjon. Selve stanga er fint utformet med avfaset kant. Både treverk og stålkonstruksjon er hvitmalt. Kvadratisk fundament av plasstøpt betong. Alle elementer ser ut til å være bevart som opprinnelig.
 	

VERNEVERDI

Flaggstanga har høy verneverdi som del av kulturmiljøet Nybyen, som på 1950–80-tallet var Longyearbyens sentrum. Verneverdien er både knyttet til flaggstangas posisjon i byplanen, og til den tidstypiske utformingen. Den har en markant posisjon høyt i terrenget midt iblant arbeiderbrakkene. Det er en opphøyd, firkantet «terrasse» i terrenget omkring flaggstanga (ses på eldre fotografier uten snø). Flaggstanga var en viktig del av Nybyens historiske bybilde og bruk. Flaggstanga ble oppført av Store Norske noen år etter at Nybyen var etablert som Longyearbyens største bosetning og sentrum etter krigen. I gruvetida var det folket på Stormessa som hadde ansvar for flaggheisingen. Detaljer rundt flaggstangas byggeår og bruk er ikke kjent. Longyearbyen hadde også flaggstang ved Huset og på Skjæringa, som ble brukt ved mer formelle og seremonielle anledninger.

FOTO

Flaggstanga har en markant plassering på høyden sentralt i Nybyen, like sør for arbeiderbrakke nr. 104.

Flaggstang med tremast og sokkel av stål på støpt fundament. Tremastas nedre del er avfaset.

Plasstøpt fundament av betong, toppavdekning av finere sementstøp.

VEI 100 OG 101	HOVEDVEIER
ASKELOADDEN-ID	Ikke registrert
GNR./BNR.	22/1
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Del av Store Norskes konsept i opprinnelig byplan
OPPRINNELIG BRUK	Atkomstvei til bebyggelsen
BYGGEÅR	1946–48: gjørmete anleggsvei
ENDRINGER	1950: opparbeiding med grusdekket vei med grøfter (enkel utførelse) 1957: forlengelse med løkkeformet vei rundt nyoppført Arbeiderbrakke 115 lengst sørøst i Nybyen 1993: opparbeiding med asfaltert dekke på deler av veiene
DAGENS EIER	Grunneier Nærings- og fiskeridepartementet
DAGENS BRUK	Kjørevei
BESKRIVELSE	Hovedveien gjennom Nybyen utgjør en tilnærmet rett linje med terrengfall mot nord, der den gjør en mindre sving ved overgang til Vei 101 gjennom den industrielle bebyggelsen. Dagens Vei 100 og 101 er asfaltert med gruslagte grøfter og stikkrenner langs sidene. Traseen er i hovedsak som i 1950-åra, men detaljer er endret. Søndre del helt øverst i Nybyen, er gruslagt. Det er stikkveier inn til flere av brakkene, og en veislynge opp til det øvre platået foran Formannsmessa. Veien mot vest nærmere elveleiet ble anlagt på 1970-tallet da det nye fyrhuset ble oppført. Den er gruslagt, betjener også Drosjeriggen.
 	

VERNEVERDI

Det opprinnelige veinettet har høy verneverdi, dette omfatter dagens Vei 100 og 101. Hovedveien som strekker seg gjennom byen fra sør til nord, er del av den opprinnelige byplanen, der bygningene ble strukturert i to rekker på hver side langs veien. De små stikkveier inn til hver enkelt bygning er dels kommet til senere. Detaljer i dette er ikke avklart. Endringer kan ha oppstått ved ombygging av inngangspartier og gradvis økt bilbruk. Veinettets verneverdi er primært knyttet til overordnet struktur og trasé. Mindre endringer av stikkveier og oppgradering av kjørebane med asfalt, ny drenering, stikkrenner etc. kan utføres uten tap av vesentlige verneverdier.

Senere anlagt vei mot vest nærmere elva har lavere verneverdi, da den ikke er del av Nybyens opprinnelige struktur.

FOTO

Vei 100 går som en tilnærmet rett linje gjennom Nybyen, med brakker på hver side og betydelig terrengfall mot nord. Små stikkveier går inn til hver enkelt bygning, dels med mindre parkeringsplasser. Drensgrøft med stikkrenner.

Ankomsten til Nybyen fra nord går gjennom Vei 101, som danner en liten kurve forbi Snekkerverkstedet før den treffer Vei 100 som ligger mellom hovedhusene i Nybyen. Hovedveiene er asfaltert.

Hovedveien mellom Buret og Stormessa sett mot sør. Veien gjør en liten knekk rundt lasterampa ved messa, men har ellers en rett trasé med stigning mot sør.

Nyere veiføring i vest nærmere elveleiet, antatt anlagt på 1970-tallet. Her med avkjøring fra Vei 300 mot Huset. Innkjøring til Nybyen i bakgrunnen.

UTEN ADRESSE	RØRGATE ØST
ASKELADDEN-ID	136818-1
GNR./BNR.	22/1
BYGGHERRE	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S
ARKITEKT	Ikke kjent
OPPRINNELIG BRUK	Vannforsyningsanlegg, energiforsyning (strøm)
BYGGEÅR	2007
ENDRINGER	Denne gamle rørgata (fornyet 1960) som betjente boligbrakkene på østsida av hovedveien, gikk inntil vestveggen på de tre nordligste brakkene, før den krysset over til østsida av de søndre brakkene, ref. eldre fotografier. 2007: Gammel rørgate ble fjernet og erstattet av ny rørgate med trasé mot fjellsida øst for bebyggelsen.
DAGENS EIER	Longyearbyen Lokaltstyre, Pb. 350, 9171 Longyearbyen Noe uklart eierforhold, Svalbard Energi AS har strømledning i rørgata.
DAGENS BRUK	Vannforsyningsanlegg, energiforsyning (strøm)
BESKRIVELSE	Den nye rørgata erstattet eldre rørgateanlegg og fikk ny plassering. Anlegget er i sin helhet «moderne» med nye rør for vann og strømledning. Isolert overdekning med buete stålplater og nye trebukker som hever rørene over terrenget. Deler av traseen, det vil si strekningen nord for Formannsmessa, ligger dels nedgravd i bakken, stiplet på kartet nedenfor. Traseen har for øvrig rør over terreng i markert strekning på kartet (omtrentlig plassering) og foto nedenfor. Langs traseen (også i nordre del) står en del parstilte trepeler i bakken. Det er uklart om disse har båret et eldre anlegg (etter 1970-tallet), eller om rørgata fra 2007 allerede er utbedret med nye peler og justert posisjon.
 	

VERNEVERDI

Lav verneverdi. Rørgata øst for bebyggelsen er en videreutvikling av det historiske rørgatesystemet, men som enkeltobjekt har den nyere rørgata lav verneverdi. Konstruksjonen er oppført etter gruvetida i Nybyen.

I Nybyen prioriteres vern av den eldste bevarte rørgata med tilknytning til Pumpehuset nordvest i Nybyen, ref. verneplan for teknisk industrielle kulturminner i Longyearbyen, Sysselmannens rapportserie 1/2000. Se eget bygningskjema for dette anlegget.

FOTO

Ny rørgatekonstruksjon øst for bebyggelsen, her langs bygning nr. 107 Jomfruburet.

Delvis nedgravde rør i nordre del av rørgatestrekket, med Sandtørkeriet i bakgrunnen.